FROSKA SAPUNCİEVA FLURİM ZULFİYA
VESELİNKA MACAROVA

MÜZİK EĞİTİMİ

VII.SINIF DOKUZ YILLIK İLKÖĞRETİM

FROSKA SAPUNCİEVA FLYURİM ZULFİYA
VESELİNKA MACAROVA

MÜZİK EĞİTİMİ

VII.SINIF
DOKUZ YILLIK İLKÖĞRETİM

Yayımcı: Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı
"Az.Kiril ve Metodiy" Sok.no. 54, 1000 Üsküp

Yazarlar:
m-r Froska Sapuncieva
m-r Flyurim Zulfiya
Veselinka Macarova
Ders kitabın düzenlemesi: Veselinka Macarova
Yorumcular:
m-r Jana Dimçevska-Başkan
Suzana Kostovska-üye
Nataşa Dimoska –üye

Orijinal baskının başlığı:
МУЗИЧКО ОБРАЗОВАНИЕ
ЗА VII ОДДЕЛЕНИЕ
ДЕВЕТГОДИШНО ОСНОВНО
ОБРАЗОВАНИЕ
Фроска Сапунџиева
Фљурим Зулфија
Веселинка Маџарова

Makedonca'dan Türkçe'ye çeviri:
M-r Cömert Mula
Mesleki redaksiyon:
Doç. Dr. Aybeyan Selim
Lektör:
Ahmetnafi İbrahim
Grafik ve teknik tasarım:
Elena Stefanovska

Başım yeri ve yılı: Üsküp, 2022

Bilgisayar ve grafik tasarım:
Veselinka Macarova

Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı'ndaki ilk ve orta öğretim için ders kitapları Ulusal Komisyonu'nun kısmen kararıyla, işletme no. 26-1202 / 1'den 30.07.2020 tarihin 'den itibaren bu ders kitabının kullanılması onaylanmıştır.

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

373.3.016:78(075.2)

SAPUNCIEVA, Froska
Müzik eğiteğitimi imi VII.sinif [Електронски извор] : dokuz yillik ilköğretim / Froska Sapuncieva, Flyurim Zulfiya, Veselinka Macarova ; [Makedonca'dan Türkçe'ye çeviri Cömert Mula]. - Текст во PDF формат, содржи 86 стр., илустр. - Üsküp : Kuzey Makedonya Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı, 2022

Начин на пристапување (URL): https://www.e-ucebnici.mon.gov.mk/pdf/Muzickoobrazovanie_7_turski.pdf. - Наслов преземен од екранот. - Превод на делото: Музичко образование за VII одделение деветтодишно основно образование / Фроска Сапунџиева, Фљурим Зулфија, Веселинка Маџарова

ISBN 978-608-273-057-8

1. Zulfiya, Flyurim [автор] 2. Macarova, Veselinka [автор]

COBISS.MK-ID 57961733

BAHİS

Wolfgang Amadeus Mozart, usta besteci olmasının yanısıra, iyi insandı. Son derece neşeli ve her zaman şakaya hazır karaktere sahipti.

Bir keresinde (birdurumda) arkadaşlarıyla birlikteyken, dünyada başka kimsenin çalamayacağı bir akor çalabileceğine bahse girdi.

Mozart, dokuz tondan oluşan şöyle bir akor yazdı ki: klavyenin sol tarafında dört ton, sağında dört ton ve bir ton ortadadaydı ki çalınması imkansızdı. Arkadaşları akorun yazılı olduğunu görünce, böyle bir akoru çalmanın imkansız olduğuna ikna oldular ve bahse girmeyi kabul ettiler.

O anda Mozart mutlu bir şekilde piyano koltuğuna oturdu ve sol eliyle sol taraftaki dört tonu, sağ eliyle piyanonun sağ tarafındaki dört ton çaldı, klavyenin ortasındaki ki tek tonu ise burnuyla çaldı!

Böylece Mozart bahsi kazandı.

ZİHİN VEYA PARA

Ludwig van Beethoven dehasının farkındaydı , ülkesinde ve yurt dışında saygın ve değer verilen bir insandı. Ludwig'in kardeşi para kazanmak için sürekli çeşitlii işlerde çalıştı fakat hiçbiri işe yaramadı, tek bir şeyle başa çıkamadı ve onu yapabilmeyi başarmadı. Fakat kardeşi yasadışı işler yaparak biranda zengin oldu. Ondan sonra kendileriyle ve servetiyle gurur duymaya başladı. Ludwig'e bir kartvizit gönderdi ve üzerinde şöyle yazıyordu: "Johan van Beethoven emlak arabuluculuk". Buna Ludwig`in cevabı şöyle oldu: "Ludwig van Beethoven, zihnin aracısı".

MÜZİK ÖĞRENİMİN KEYFİNİ ÇIKARIN!

ДРУГАРСТВО / ARKADAŞLIK (İŞİDEREK)

Söz ve müzik: Veselinka Macarova

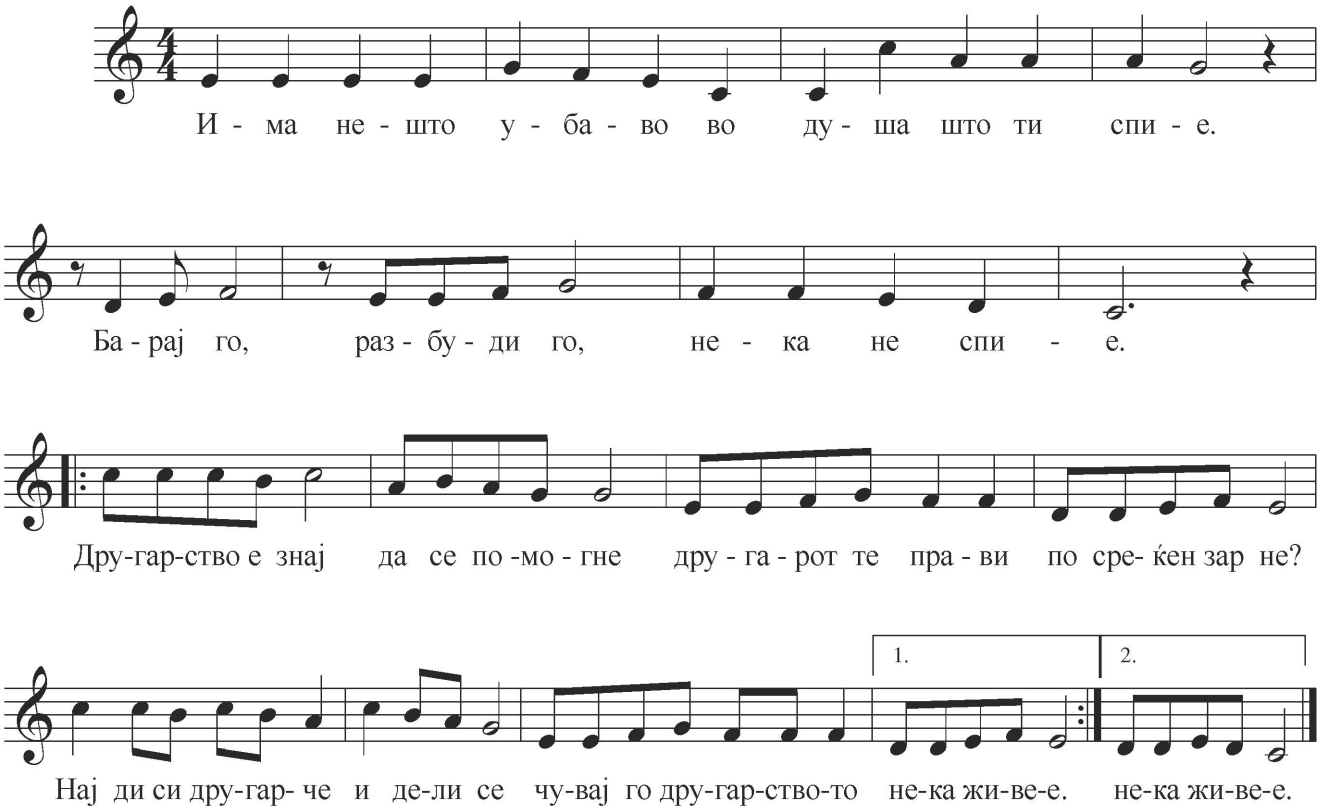

Има нешто убаво
в срце што се крие.
Барај го, пронајди го,
нека живее!

Nakarat: Другарство е знај да се помогне
другарот те прави посреќен зар не?
Најди си другарче и дели сè
чувај го друграството нека живее.

Müzik: Johann Sebastian Bach

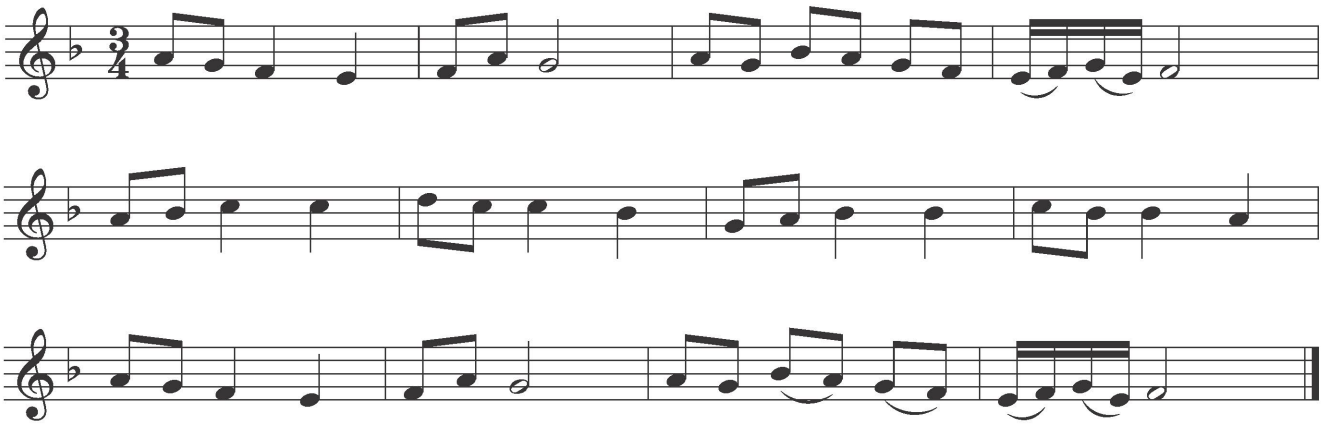

Во природата

Колку сакам птичји звук,
штом ќе чујам глас од славеј мал.

Сакам шуми, реки, поле,
сакам вечен живот волен.

Сакам песни, птици в лет,
јас го сакам овој свет.

Në natyrë

Dua zogjt kur cicërojn'
kur dëgjoj t'voglin trumcak.

Dua pyje, lumej, fusha,
gjithmon dua jetën e dashur.

Dua këngën t'zogjve n'fluturim,
sa e dua unë këtë bot'

Ilk baharda

Severim ben
kuş sesi.
Bülbül sesini
duyunca ben.

Orman ister
nehir vadi.
Severim
sonsuz hayatı.

Şarkı sever
uçan kuşu.
Severim ben
Güzel dünyayı

Ах, што волим

Ах, што волим песме звук,
волим благе ноћи тихи мук.

Волим шуму, реку, поље,
ја сам увек добре воље.

Волим сунце, волим гај,
Волим драги родни крај.

Волим игре, шале све,
ал' не волим људе, људе зле.

Волим оца, мајку милу,
доброг брата, сестру чилу.

Волим цвће, птица лет,
Волим, волим читав свет.

DÖRTLÜK NOKTALI NOTA

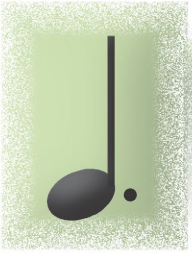

Nota başının sağ yanına bir nokta eklediğimizde, notanın süresi, değerinin yarısı kadar uzar.

Dörtlük noktalı nota bir buçuk vuruş değere sahiptir.

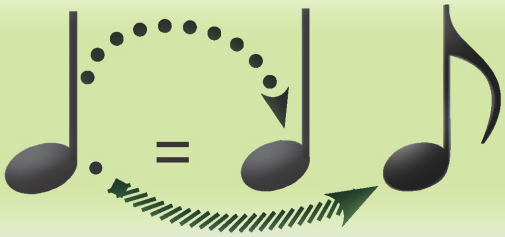

Dörtlük nota bir vuruş değere sahiptir, yanına nokta eklediğimizde sekizlik nota eş değrindedir ve yarım vuruş değerindedir.

1. alıştırma

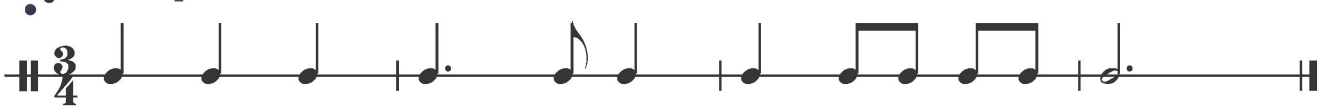

2. alıştırma

3. alıştırma

4. alıştırma

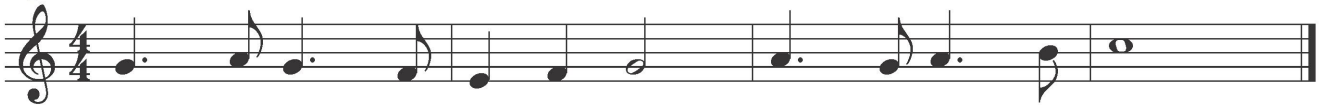

Ödev:

- 1, 2.ve 3.cü alıştırmaları perkusyon veya vurmalı çocuk enstrümanlarında çalmayı deneyiniz.

ДЕТСКА ЖЕЛБА / ÇOCUK HAYALİ (İŞİDEREK)

Söz ve müzik : Froska Sapuncieva

За си - те де - ца ни - е пе - е - ме

сре - ќа и ра - дост се - е - ме, за мир во све - тот да наз-дра-ви-ме,

за - ед-но да про- сла-ви - ме. Со жел - ба на - ша сил - на, да и - ма ми-рен

сон со пес - на о - ро шир - но да ек - не си -лен ѕвон. Со ѕвон.

Со радост, љубов да порачаме
гладни и жедни да немаме,
за добри дела да се фатиме,
детството да го вратиме.

Nakarat: Со желба наша силна,
да има мирен сон
со песна оро ширно
да екне силен ѕвон.

HALK MÜZİĞİ ENSTRÜMANLARI (ÇALGILARI)'NIN AYRILMASI

Her milletin kendine has yapım özellikleri olan halk çalgıları vardır. Halk enstrümantları, aslen hayvan kemikleri, ağaç, meyve kabuğu ve taştan yapılmış ilkel çalgılardan kaynaklanmaktadır. İnsan ve enstrümantların gelişimiyle birlikte, piramitlerin içinde bulunan görüntülerin kanıtlandığı gibi, şekillenmeye ve sürekli gelişmeye başladılar

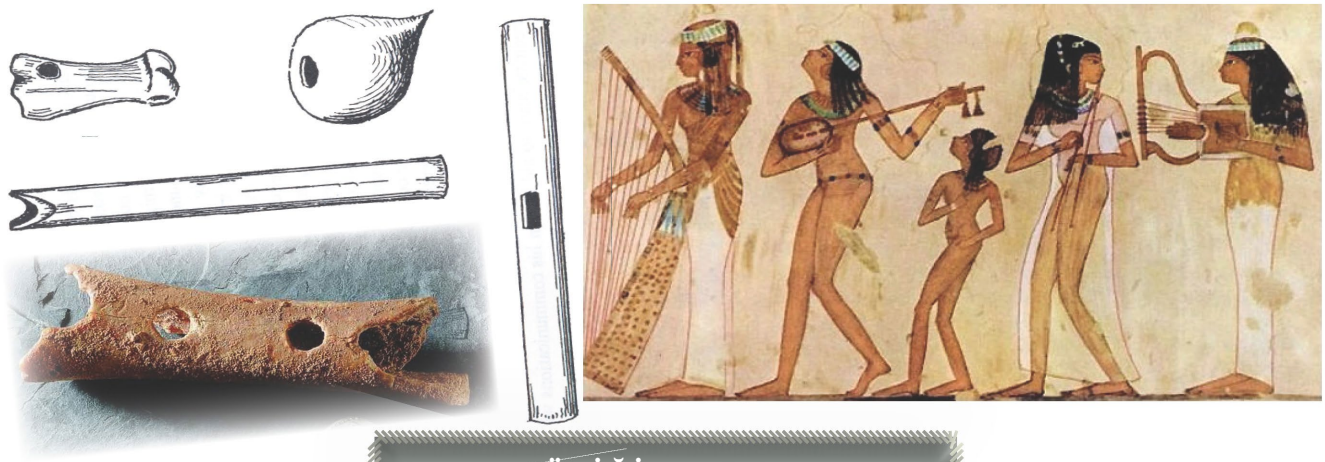

HALK MÜZİĞİÇALGILARI'NIN AYRILMASI

ÜFLEMELİ HALK ENSTÜMANLARI

Bu grup şu müzik çalgılarından İbarettir:

- tulum (Gayda)
- zurna
- kaval
- oyuk (şupelka)
- düdük
- çift sesli ıslık.

İsimlerinden de anlaşıldığı gibi, çalgılara, üfleyerek ses elde edilmektedir.

TELLİ HALK ÇALGILARI

Bu grup çalgılar şunlardan ibarettir:

- tambur
- kemençe
- ud
- kanun
- keteli (çiftelia)
- laut
- cura-saz.

Tellere sağ elle mızrapla vurarak, sol elle ise telleri kaydırarak sesler elde edilir.

VURMALI HALK ÇALGILARI

Vurmalı halk calgıları şu enstrumanlardan ibarettir:

- davul
- darbuka
- daire (tef).

Çalgılara vurarak enstrümandan sesler elde edilir

Çok öncelerden ve günümüzde bile halk çalgıları, insanların yakın çevresinde buldukları doğal malzemelerden yapılmıştır.

Çoğu halk çalgısı, farklı uluslarda aynıdır,ancak farklı isimerle veya çalgı yapımında küçük değişiklikler olmaktadır. Dolayısıyla örneğin zurlaya Türkler tarafından zurna denmektedir ama biz onu surla, surna, surli ve buna benzer çalgı adları altında da bulacağız.

ТАТКОВИНО / ANAVATANIM (İŞİDEREK)

Söz ve müzik: Pavlinka Velyanovska

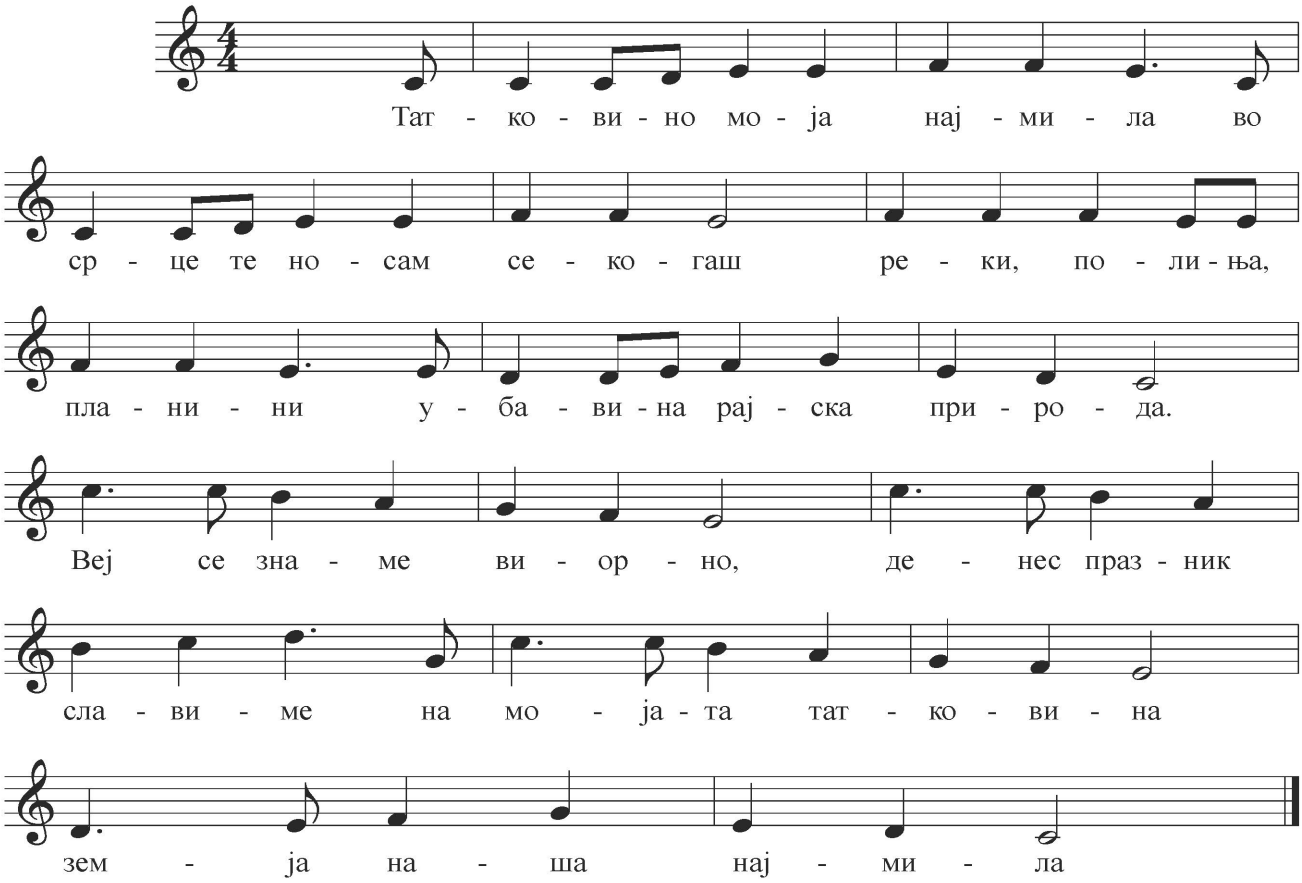

TEMPO

Tempo, hızlı anlamına gelen İtalyanca bir kelimedir.
Müzik eserlerinin icra edilme hızına tempo denir.

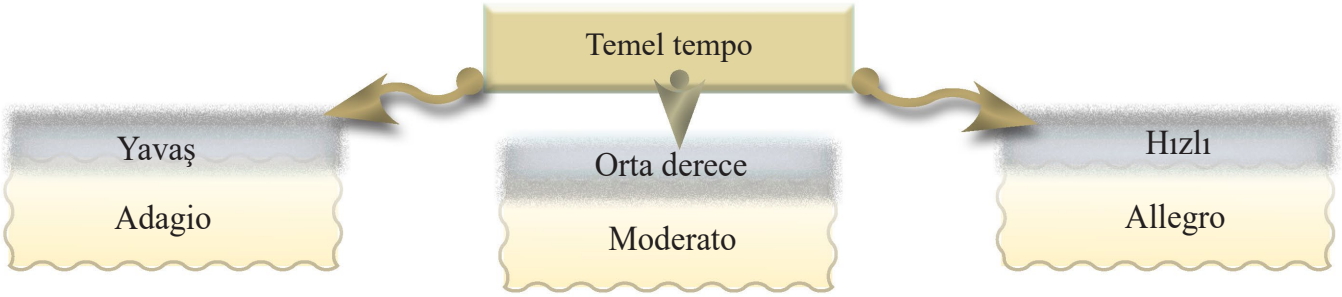

Çoğu müzikal ifadeler İtalyanca dilindedir ve her yerde bu şekilde kullanılır. Bu yüzden müzik ve müzik terimleri'nin evrensel bir dil olduğunu söyleyebiliriz.

Tempo, her pozisyonunun başında sol anahtarından sonra porte'nin üzerinde yazılır. Müzik eseri boyunca tempoda değişiklikler olabilir.

Şarkı söyleme ve çalma hızımızı daha doğru belirlemek için metronom kullanıyoruz.

Dinlemek için öneriler (parçalar):

"Mayıs böceği'nin Uçuşu" – N.R. Korsakov
"Türk Marşı" – V. A. Mozart
"Adiagio" – T. Albinoni
"Çardas" – V. Monti icrası (keman ve orkestra) ve (blok flüt ve piano).

Ödev:

- Bestelerin temposunu belirleyerk müzik terimlerini bulunuz.

DAHA FAZLA BİLGİ EDİNİN!

Johann Nepomuk Maelzel (1771 – 1883), makinist Dietrich Nikolaus Winkl'in yardımıyla METRONOM adlı özel mekanizma üretti.

Metronom, saat benzeri mekanizmaya sahip piramit şeklindedir. Metronomdaki zil her saatin başlangıcını belirler. Piramidin ön tarafında 40'tan 208'e kadar sayıların yer aldığı tempo dizisi vardır. Bu sayılar, bir dakikada kaç temel ölçü söylenmesi gerektiğini gösterir. Metal salıncakta yukarı ve aşağı hareket eden kayar silindir tarafından düzenlenir.

Mekanik metronom temel modele göre yapılmıştır ancak çocuklar için tasarlanmıştır.

Metronomun temel modeli

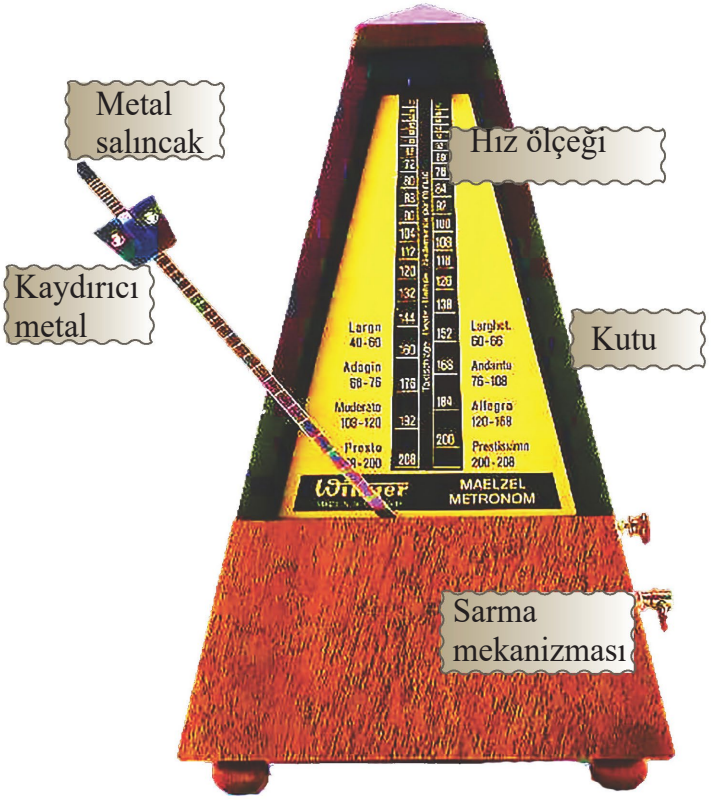

Kaydırıcı metal salınımın altındaysa, hız en hızlısıdır. Kaydırıcıyı yukarı doğru hareket ettirirsek, hız daha yavaş olacaktır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, müziğin ihtiyaçlarına yönelik modern metronomlar yapılmıştır. Bugün üç tür metronom mevcuttur: mekanik metronom (temel metronom), elektronik (dijital) metronom türü ve bilgisayar yazılım metronomu.

Müzik programları ile çalışmak isterseniz görüntü uygulaması gibi yazılım metronomu bilgisayarlarınızda bulabilirsiniz. Bugün, yazılım metronomları bilgisayarlarda veya müzik kayıt cihazlarında ve hatta film stüdyolarında kullanılmaktadır.

Elektronik veya dijital metronom, bağımsız cihaz olarak veya sentezleyici gibi elektronik aletlerin ayrılmaz bir parçası olarak kullanılabilir, örnek: Dijital orglar.

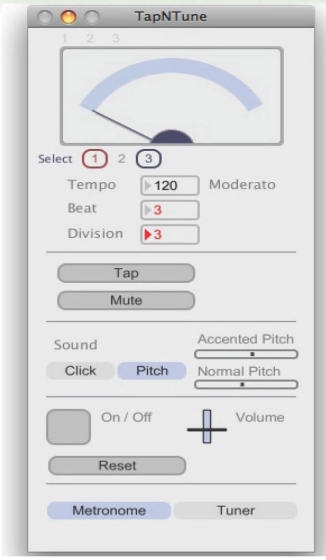

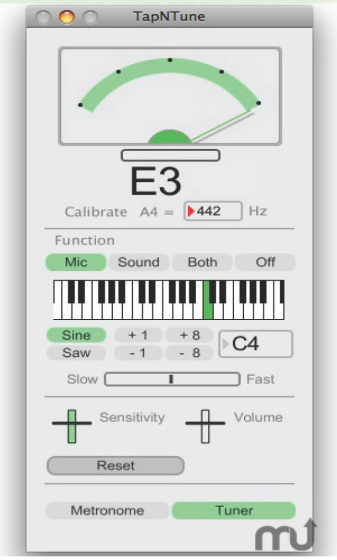

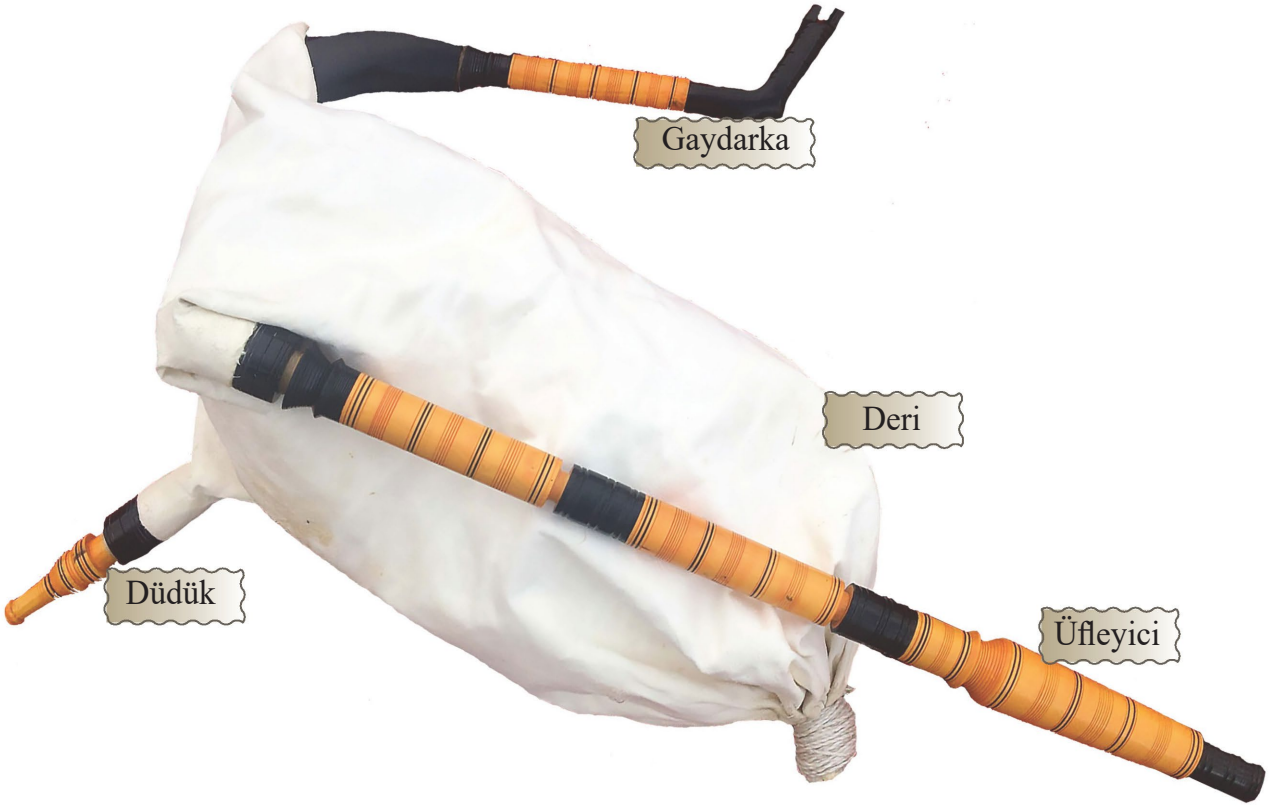

Tulum veya gayda, aynı anda iki farklı tonda ses çıkarabilen nefesli çalgıdır.

Tulum veya Gaydanın temel parçaları: **deri gövde, gaydarka, düdük ve üfleyici ağızlık'tan oluşur.** Makedonca dilinde Gayda ismi yaygındır. Diğer bir çok isim halkımız tarafından bilinir, ancak en çok kullanılanlar bunlardır.

Gayda veya Tulum **derisi** yada körük, enstrümanın onsuz çalamayacağı temel ve en tanınabilir kısımdır. Bölgemizde en çok koyun ve keçi derisi kullanılır. Deri tabaklanmış ve neredeyse her zaman beyazdır ,boyutu ise tulumcu (gaydacının) ihtiyaçlarına göre ayarlanır.

Gaydarka, bu enstrümanın müzikal olarak en çok maruz kalan kısmıdır. Gayda, çoğunlukla şimşir (kutsal), kızılcık, dişbudak ve akçaağaçtan yapılır. Önde yedi, arkada bir baş parmak açıklığı (deliği) vardır, borunun ucuna bir **sipsi** veya **düdük** takılır. Bu kısım gaydanın boynuna bağlanır ve bağlantı için sertliğe, sese ve estetik güzelliğe katkıda bulunan bir öküz boynuzu kullanılır.

Üfleyici ağızlık, gayda (tulumu) üflemek için kullanılır. Çeşitli şekillerde yapılmış, ancak ahşaptan yapılmış diğer parçalarla aynı ahşaptan yapılmış yuvarlak bir borudur. Üfleyicinin gaydaya girdiği yere deri bir kapak veya "ıhlamur ahşap" takılır, bu da havanın ters yönde çıkmasını engeller.

Düdük, çalgı sesine rengini veren önemli bir ses parçasıdır. Ses ve estetik birlikteliği sağlamak için gaydarka ve üfleyici ile aynı ahşaptan yapılmıştır. Üç bölümden oluşur ve iki nedenden dolayı farklıdırlar. Örneğin: her şeyden önce gaydayı akort etmek ve daha özgürce sesin yalıtılması için. Bu kısım sürekli bir ton üretir (gaydanın ikinci sesi).

Tulum veya gaydanın çalınış şekli

Gaydayı Çalmadan önce deri kısmı üfleyiciden üflenerek hava ile doldurulur. Deri dolddurulduktan sonra, gayda üfleyici bölümünden ayarlanıp akort edilir.

Gayda elde tutulur (körüğe zaman zaman hava doldurulur). İki elinin parmaklarıyla gayda çalınır.

Üfleyici dizgin omuz üzerinden, sağ kol üzerinden aktarılır veya asılabilir. Gayda repertuarı, çeşitli dönemlerde icra edilen halk oyunları ve şarkılardan oluşmaktadır.

Pece Atanasovski

DAHA FAZLA BİLGİ EDİN!

Makedonya'nın en ünlü gaydacılarından biri, 25 Ekim 1927'de (Prilep yakınlarında) Dolneni köyünde doğan Pece Atanasovski'dir.

Hayatı boyunca çeşitli halk topluluklarında çaldı: Üsküp Radyo-Televizyon Halk Çalgıları Orkestrası ve "Tanec" Halk Dansları Topluluğu. Besteci ve etnomüzikoloji profesörü Dr. Jivko Firfov ile işbirliği yaptı ve birlikte Oteşevo'da Prespa Gölü'nde yabancı ülkelerden dinleyicilerin de katıldığı folklor yaz seminerleri düzenlediler.

1968'de Sicilya'nın Eriçe kentinde dünyanın her yerinden 1800 gaydacının katıldığı bir yarışmada birincilik ve "Altın Gayda" ödülünü kazandı.

1996 yılında vefat etmesine rağmen, kendisini halkının folklor ruhunun korunması ve beslenmesi doğrultusunda katkıda bulunan önde gelen folklorist ve müzisyen olarak hatırlayacağız.

Zurna en bir üflemeli halk çalgısıdır ve en fazla ceviz ağacından yapılmaktadır, aynı zamanda elmadan, siyah incir ve akçaağaç ağaçlarndan rastlanmaktadır.

Zurna iki parça halinde yapılır: tek parça tahtadan yapılmış, alt ucu koni şeklinde genişletilmiş ahşap bir boru ve borunun üst kısmına yerleştirilmiş bir dil veya bülbül.

Zurnanın ön yüzünde yedi melodik açıklığı vardırve sekizinci baş parmak için arkadaki açıklık ise soluk deliği olarak adlandırılır.

Dikeyde, önde,melodik açıklıkların bulunduğu bölümde üç dişliveya soluk borusu açıklığı bulunur. Aynı zamanda birer adet daha olmak üzere biri soldaaçıklık bulkunmaktadır.

Dil denilen zurnanın ikinci kısmı (bülbül), içinde kanal yapılmış T harfini andıran ahşap bir parçadan yapılmıştır. Dil bir başlık ve bir boru kanalından oluşur, kanalın önünde ve arkasaında iki bacak şeklinde kesilerek uzunlamasına ve elips şekli oluşmasına yardımcı olur. Kanala metem (mednik) adıverilir, bu adla adlandırılan bu kısım metalden veya gümüşten yapılan yuvarlak parçadır.

Zurnanın üst ucuna takılan iki dilli kamış ağızlık yerleştirilir. Suda bekletilip yumuşatıldıktan sonra ince ve basılı üst ucu ağıza alınıp öbür ucu metem'in içine yerleştirilerek kullanılır. Tüm zurna türlerinde dillik. İkinci yani, üçüncü melodik açıklığın altına uzanır. Metal lehvanın altında, bakır borunun üzerine, bakırı güçlendirmek ve aynı zamanda boşluğu kapatma görevi olan iplik sarılır. Tüm zurnalarda arka melodik açlığın genişliğini işaretleme görevi olan iki eş merkezli halkanın ortak bir süslemesi vardır. Ahşabın kurumasını önlemek için borunun iç duvarları ahşabın cinsine göre yağ veya su ile sürünür.

Zurna, karakteristik, çok güçlü ve delici sese sahiptir.

Yatkın kombinasyon olarak iki zurna ve bir davuldur. Bu ,en çok karşılaştığımız en eksiksiz kombinasyon olarak kabul edilir.

Zurna çalma şekli

Zurna iki elle kırk beş derecelik açıyla göz izasında tutulur. Sol elin parmakları alttaki dört açıklığa yerleştirilirken, sağ elin parmakları sağ el üst açıklıklara ve başparmak arkaya (başparmak açıklığına) yerleştirilir. İki dilli kamış ağızlık düdüğüne üflenerek, enstrümanın içine hava verilir ve kapatılarak sol ve sağ elin parmaklarıyla yapılan açıklıklar farklı ton yükseklikleri verir. Dudaklar yanak kaslarına yardımcı olan metal metem'e (mednik) dokunur ve enstrümanda üflemeyi kolaylaştırır.

Goce Dimovski

Ödev:

◈ Zurna ve gayda esntümanlarında müzikler dinledikten sonra, aralarında ki benzerlik ve farklılıkları konuşunuz.

DİNAMİKLER

Dinamik kelimesi Yunan sözünden türemektedir, güç veya denge anlamına gelir. Müzik literatüründe dinamiklerin karakterleri İtalyanca kelimelerin ilk harfleriyle işaretlenmiştir.

Dinamikler bir sesin veya bir müzikal pasajın hangi yükseklikte çalınması gerektiği hakkında bilgi verir.

Pianissimo - daha sessizce ***pp*** olarak not edilir

fortissimo - daha güçlü ***ff*** olarak not edilir

Temel dinamik işaretler

Piano - sessizce ***p*** olarak not edilir

forte - güçlü ***f*** olarak not edilir

mezzopiano - orta sessizce ***mp*** olarak not edilir

mezzoforte - orta güçlü ***mf*** olarak not edilir

Dinamik renklendirme

pp ***ff*** ***pp***

Kreşendo, ses seviyesinde sessizceden (***p***) yükseğe (***f***) veya ***pp*** dan ***ff*** ya olan kademeli yükselme.

Dekreşendo ise tam tersi olan kademeli alçalma ses seviyesidir ***f*** dan sessiz ***p*** ya veya ***ff*** dan ***pp*** ya olan kademeli alçalma.

Dinamik karakterleri İtalyancadan türemektedir ve porte'nin alt kısmında notaların altında yazılır.

Dinleme örnekleri (parçalar):
"Bolero" - M. Ravel
"Yaylı Çalgılar Orkestrası Konçertosu" (ilk bölüm "Palladio") - K. Jenkins
"Akşam zili" (piyano için) - G. Kolarovski

Ödev:
◈ Bestelerdeki ki dinamik karakterlerini ve renklendirmesini bulunuz ve ondan sonra dinamik karakterlerin harflerini yazınız.

ÇOBAN ŞARKISI
(Fransız halk şarkısı) – kanon

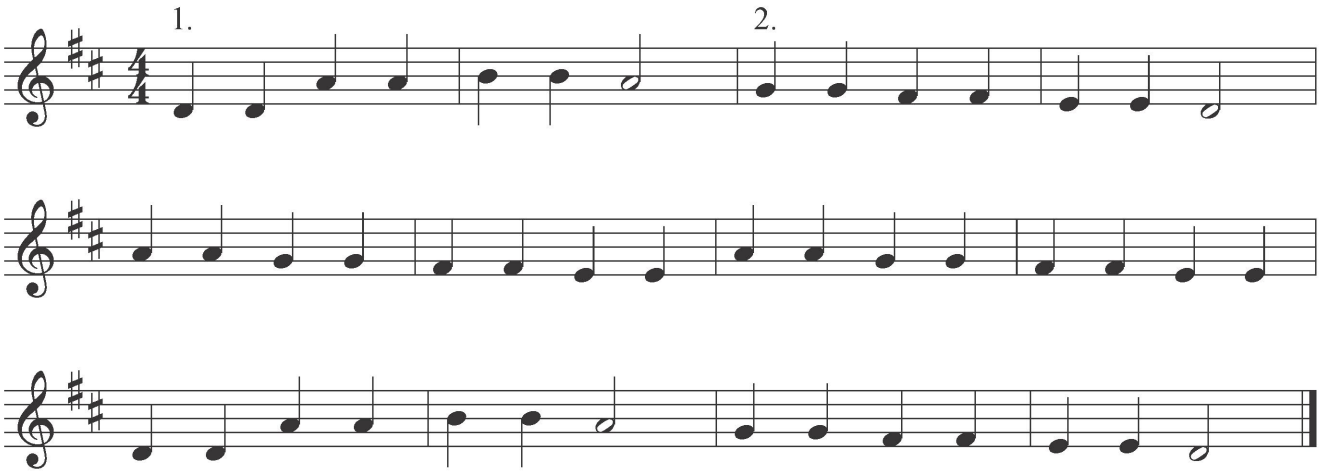

Овчарска песна

Слатка песна шири ѕвон,
овчар весел пее вон.
Покрај поток стадо блее
среде небо сонце грее.
Кавал меден шири глас,
лиду, лиду, лиду ду.

Бакал плиска в јужен крај
денот топол губи сјај.
Весел овчар води в село
како облак стадо бело.
Кавал нежен шири глас,
лиду, лиду, лиду ду.

Kanon

Kënga e ëmbël zgjeron zile,
bariu jashtë i lumtur këndon.
Rreth burimit kopeja blegëron
mes qiellit ndriçon dielli.
Kavalli i ëmbël tingëllon,
lidi, lidu. lidu du.

Testia shëndrit në anë të jugut,
dita e ngrohtë e humb shkëqimin.
Bariu i lumtur ecën katundit
sikur mjegull kopeja e bardhë
Kavalli i qetë tingëllon,
lidu, lidu, lidu du.

Yaşasin okulumuz

Daha dün annemizin
kolarinda yaşarken.
Çiçekli bahçemizin
yollarinda koşarken
Şimdi okullu olduk
sınıfları doldurduk.
Sevinçliyiz hepimiz
yaşasın okulumuz.

HATIRLA!

Bir kanon, aynı melodinin birden fazla sesle söylenmesidir. İlk ses başlar ve şarkıda belirtildiği gibi iki numaraya ulaştığında ikinci ses baştan aynı melodiyi söylemeye başlar. Sesler karışık gözükse de, birbirini kovalar fakat diğerine ulaşamıyor.

BİLEŞİK (DÜZENSİZ) ÖLÇÜLER - 5/8 AKSAK ÖLÇÜ (TAKT)

Bir ölçüdeki vuruşları eşit olarak dağıtamadığımız ritmik olguya bileşik veya düzensiz ölçüler denir.

1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5

NABIZ (vuruş)

5/8 lik ölçüde, bir vuruşta 5 tane 8 lik nota vardır.

OLUŞUM

(1 + 1 + 1) + (1 + 1) = 5
3 + 2 = 5

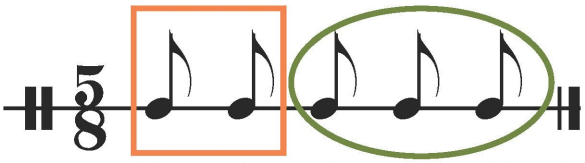

(1 + 1) + (1 + 1 + 1) = 5
2 + 3 = 5

5/8 lik ölçüde iki ritmik birim oluşturulur, yani bir vuruşta değişik iki vuruş meydana gelir. Örneklerde de anlaşıldığı gibi bir vuruş biraz daha uzun sürecek çünkü onu sekizde üçe ve diğerini sekizde ikiye bölüyoruz.İki ritmik kombinasyon oluşturulabilir.(3+2) ve (2+3).

KAYIT

1. Örnek

2. Örnek

Ödev:

◈ Örnek biri örnek ikiden ayıran fark nedir, aynı örneklerde aynı olan bölümü bulunuz.

1. alıştırma

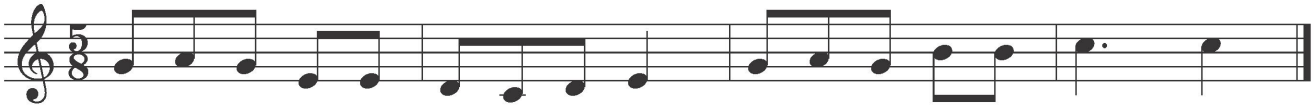

„Оптан топтан“ / (Optan toptan)

2. alıştırma

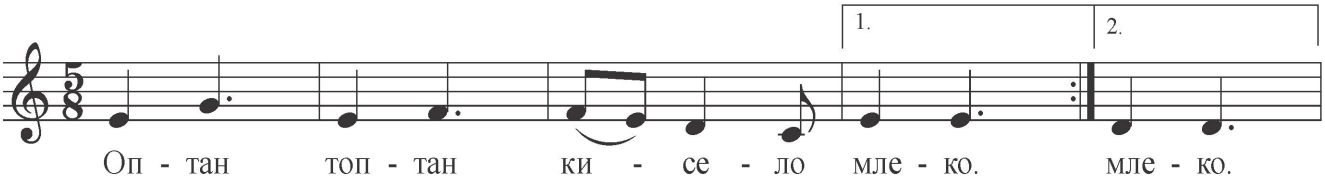

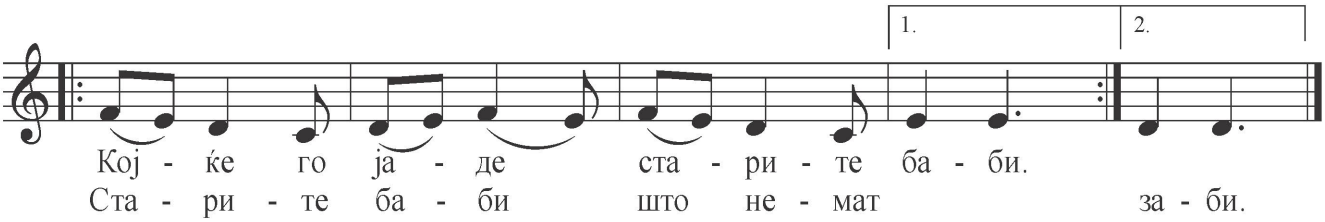

3. alıştırma

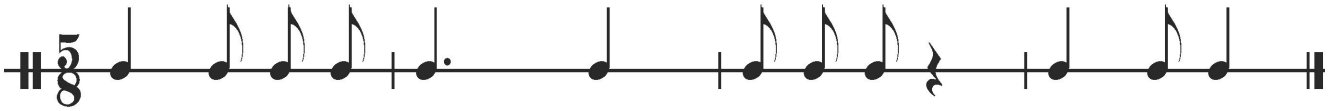

4. alıştırma

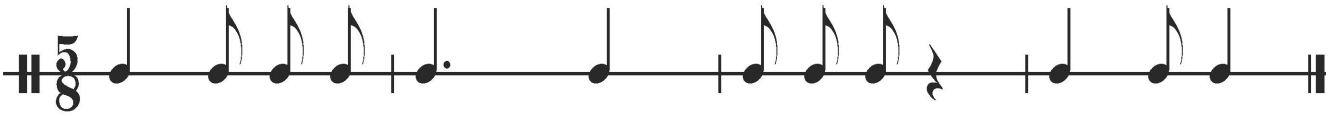

Ödevler:

- 2.ci alıştırmayı notalarla ve sözlerle okuyunuz.
- 3.cü ve 4.cü alıştırmaları vuruşlarla takt tutunuz, ondan sonra çocuk ritmik enstrümanlarında çalınız.

Bir grup üflemeli çalgı olan çocuk çalgı enstrümanları tarafından farklı türlerde trompet (söğüt ağacı düdüğü, ağaç kabuğu düdüğü,ahşap kabuk düdüğü ve kil düdük) kullanılmaktadır. Vurmalı veya perküsyon çalgı grubu tarafından kullanılan çalgılar şunlardır: çıngıraklar,tüfekler, iplik düğmeler vb. Çoban vurmalı çalgılardan zil ve zil çeşitleri olmak üzere değişik ebatlarda olan müzik aletleridir.

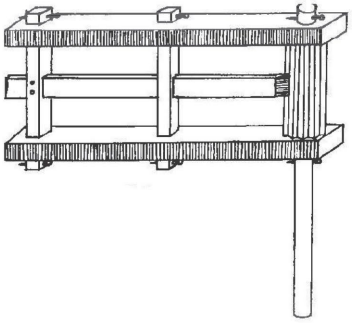

ÇKRTALO - KARALAMA

Karalama, tahtadan yapılmış basit bir çocuk enstrümanıdır. Yapısı, dişleri olan bir eksen etrafında dönen standart plakalardır. Tahtalara vururken ,ondan sesler üretilir.

KLEPALO - ÇAN

Çan, Ortodoks kiliselerinde çan yerine kullanılan bir çalgıdır. Çıngırdak sesi, tahta veya metal lehvaya çekiç veya çubukla vurularak elde edilir. Farklı formlarda ve malzemelerden yapılmıştır. Bu enstrümanın sadeliği nedeniyle geçmişte çocuklar onu çeşitli oyunlarda kullandılar.

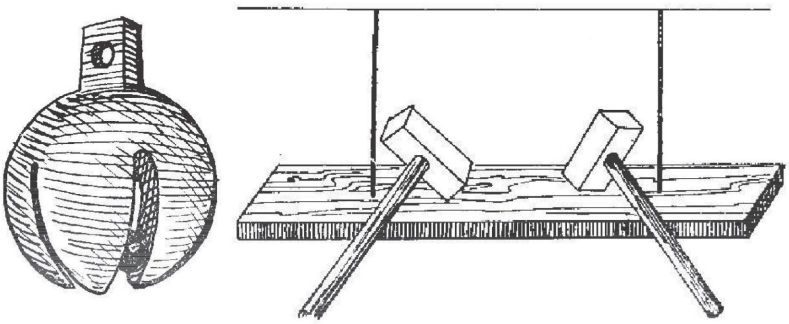

MISIR KEMANE

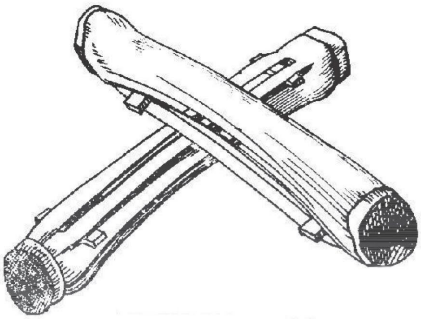

Bu çocuk enstrümanı aslında mevsimsel dir, çünkü mısırın çiçek açtığı döneme göre şartlandırılmıştır. Taze veya biraz kurutulmuş mısır saplarından yapılmıştır. Dizler arasında ki kısım gövde üzerinden kesilir ve ardından ortada iki tane daha kesilir ve altlarına “ipler” ve iki ağaç yerleştirilir.

Sapların kurumaması önemlidir, çünkü o zaman istenen sesi elde etmek mümkün olmayacaktır. Bir “yay” da yapılır,işlenen gövdeler birbirinden sıyrılarak bir tür karalamayı andıran bir ses elde edilir, belirsiz yüksekliken sızlanan bir sese benziyor.

Enstrüman sadece çocuklar tarafından oyuncak olarak kullanılır.

ÇANLAR

En eski ve en yaygın vurmalı çalgılarlardan biri çanlar'dır. Değişik ve farklı boyutlardaolabilirler . Çanlar bronz dökümden, alaşım, demir, altın veya gümüşten yapılmaktadır. Ton üretilmesi çanların dışına vurarak üretir. Asılı aletin gövdesi veya sarkacı çekilerek de ton üretilir.

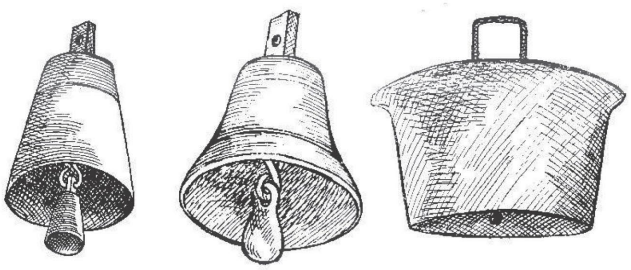

TAKRAK

Takrak veya küçük çan, içinde bir top bulunan, sallandığında topun içine çarpan ve böylece bir çan sesi çıkaran yuvarlak bir toptur. Atların veya diğer hayvanların boyunlarına asılır.

BİLİA

Bilia bir çocuk enstrümanıdır. Onun yapımında, önce dairesel bir metal çini şeklinde yapılır;bir tarafı derin dairesel çini bir açıklığa sahiptirve içine fofordan kibrit odun yerleştirilir. Çini çevresini tutan ve sesin çıkmasına yardımcı olan bir tel veya ipliği saran tel bulunur.

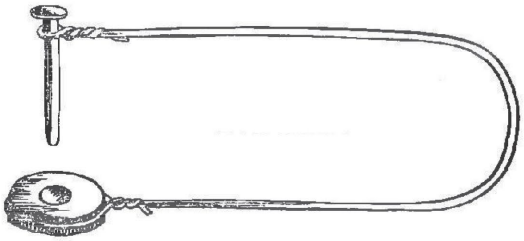

Telin serbest ucunu hafifçe çeken fosfordan yapılmış bir deliğe çarpan bir çivi bulunur. Darbelerle fosfor devreye giriyor, her şey tutuşur ve çatlamaya neden olur bir hal alıyor. Bilia,Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ülkemizin güney ve güneydoğu kesimlerinde bulunmaktyadı.

PIRASA DÜDÜĞÜ

Pırasa sapından yapılmış çocuk düdüğü, başparmak ince derinin altına yerleştirilir fakat diğer ucundan dışarı çıkmayacak şekilde,sadece ince deri ile kalın kabuk arasındaki sağ açıklıkta. Açıklık dudaklara yerleştirilir ve hava solunarak tiz kuş sesleri elde edilir.

ÇINGIRAK

Çıngırak taze mısır sapından yapılır. Alt kısmı destek görevi görür, üst kısmı ise iki veya üç parçaya kesilir. Çok ilginç bir ses üreten elin hızlı ve kısa hareketleriyle çalınır.

HATIRLAYALIM: MOTİF VE İFADE

Motif en küçük ritmik-melodik birimdir.

Motif çarpıcı, ilginç ve tanınabilir olmalıdır. Genellikle beste sırasında ortaya çıkar ve daha büyük müzik birimleri oluşturmaya hizmet eder.

ifade, en küçük metrik form'dur.

ifade veya iki ölçülük, iki motiften oluşur ve beste boyunca daha fazla ifadelerle karşılaşırız.

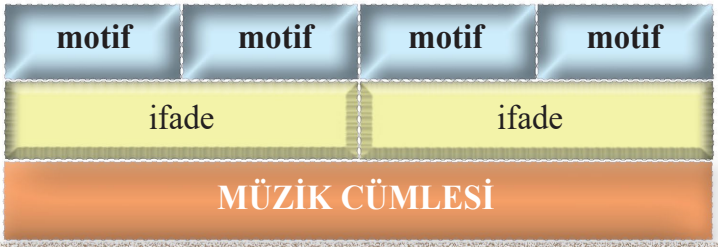

Müzik cümlesi, müzik eserinin içeriğini anlatan ve sonu kadensle biten bir müzikal bir düşünce taşımaktadır. Genelde küçük müzik cümlelerden oluşmaktadır. Genel olarak bir müzik cümlesi dört ölçüden oluşmaktadır.

İki tür müzik cümlesi karşımıza çıkmaktadır: dörtzamanlı ölçüden oluşan küçük müzik cümlesi ve sekiz zamanlı ölçüden oluşan müzik cümlesi.

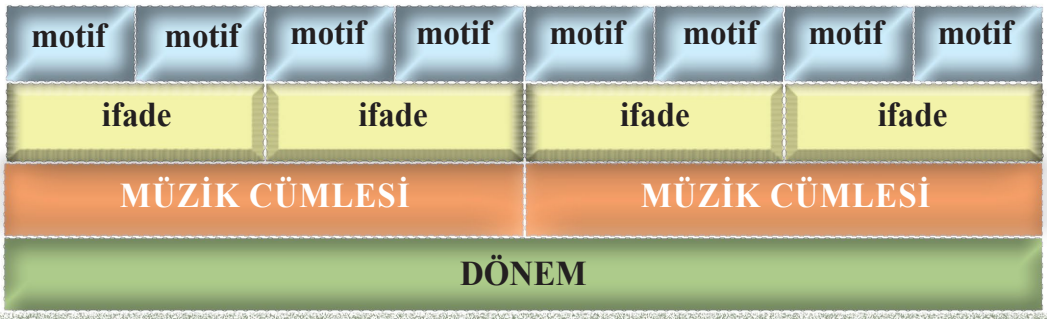

Dönem, birbirini tamamlayan ve yuvarlak bir müzik parçası oluşturan iki müzik cümlesinden oluşur. Dönemdeki müzik cümleleri birbirine bağlıdır,İki cümle soru olarak iki cümle ise cevap olarak bağlıdırlar. Böylelikle cümlelere bağlı olarak, cümleler nasılsa dönem ona göre ayrılır,büyük cümle (iki büyük müzik cümlesinden oluşur) ve küçük (iki küçük müzik cümlesinden) oluşurlar.

NİNNİ ŞARKI
Johannes Brahms

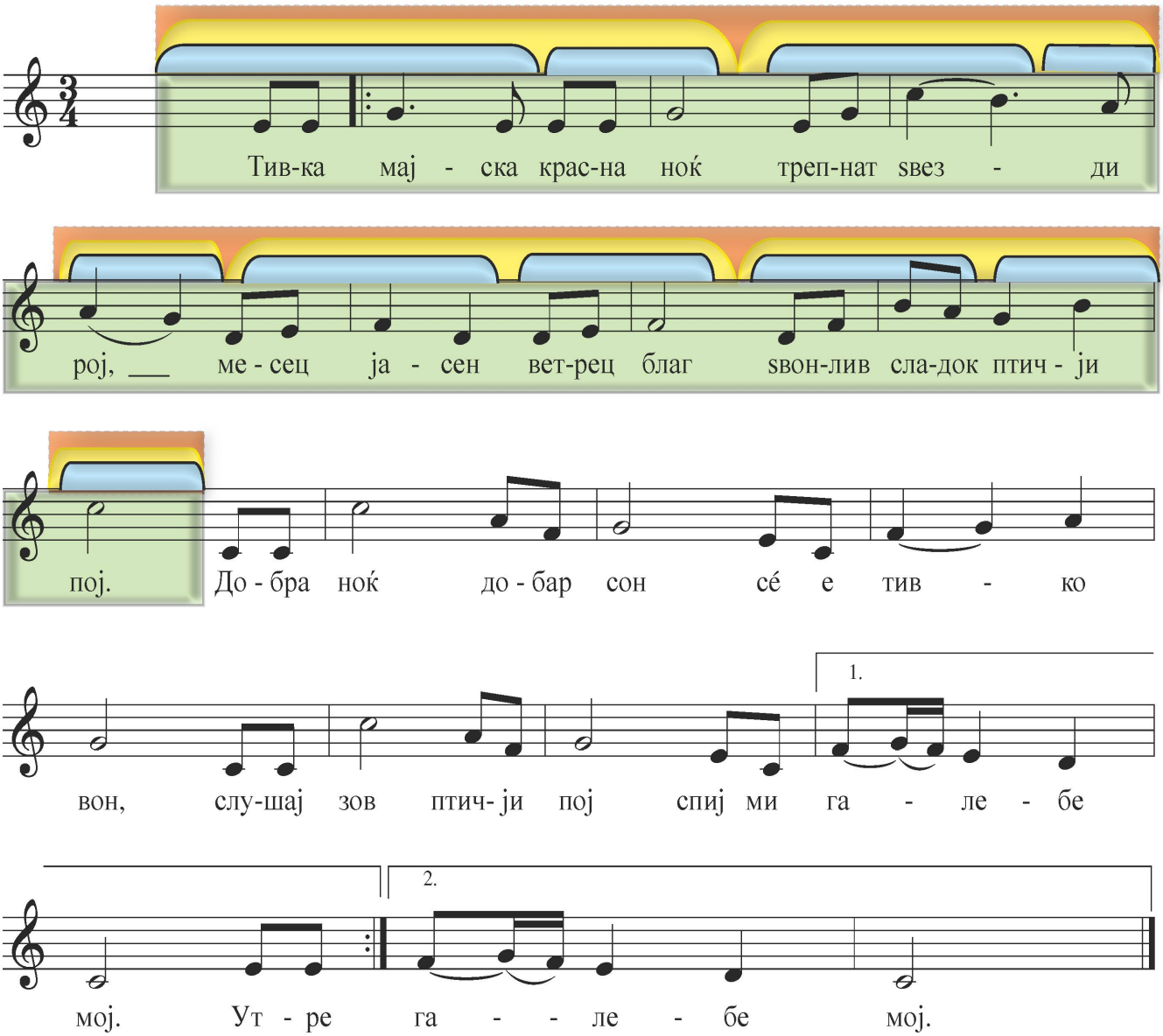

***Dinleme örnekleri (parçalar)*:**
"Ninni şarkı" – J.Brahms (nakaratsız)
"Napolitan şarkı"– (1.dönem) - "Çocuk albümü" – P.İ.Çaykovski (koro performansı).

Ödevler:
- Şarkıyı öğreniniz, ondan sonra iki gruba ayrılarak müzikal ifadeleri okuyunuz.
- Yukardaki bestede iki müzik cümlesini müzik defterinize yazınız.

“Keklik“

Türk halk şarkısı

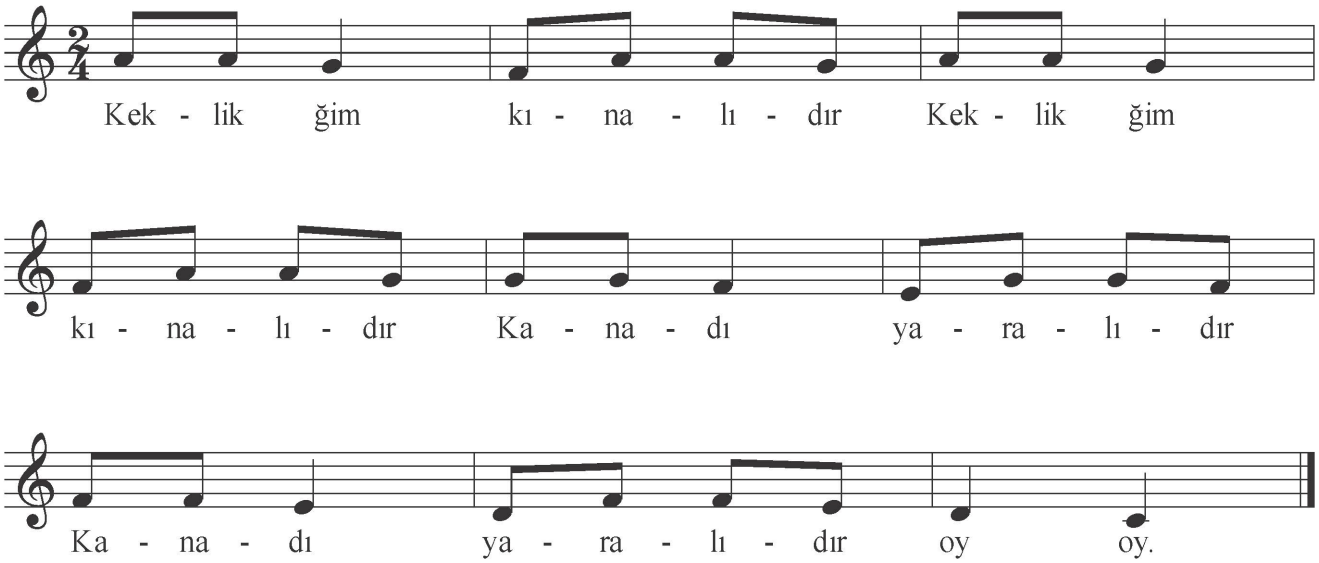

„Дојди и играј со мене девојко“ / “Gel benimle oyna kız”

Müzik: İmer Traja Brizani

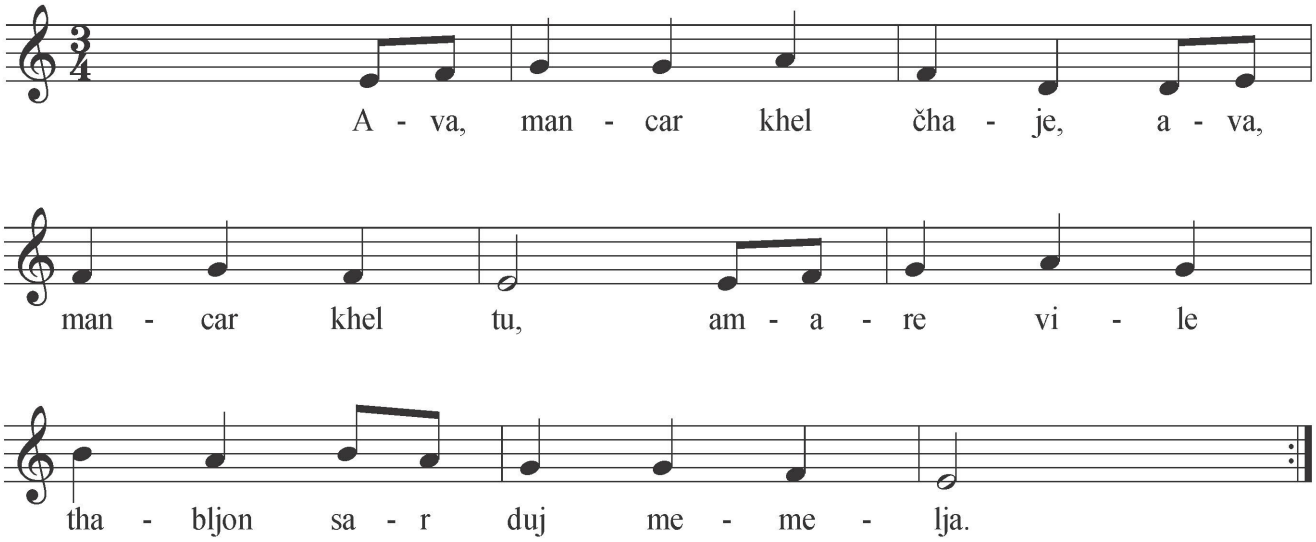

„Постев за да се причестам“ / “Sevap kazanmak için oruç tuttum”

Müzik: Hristo Hristoski – Mular

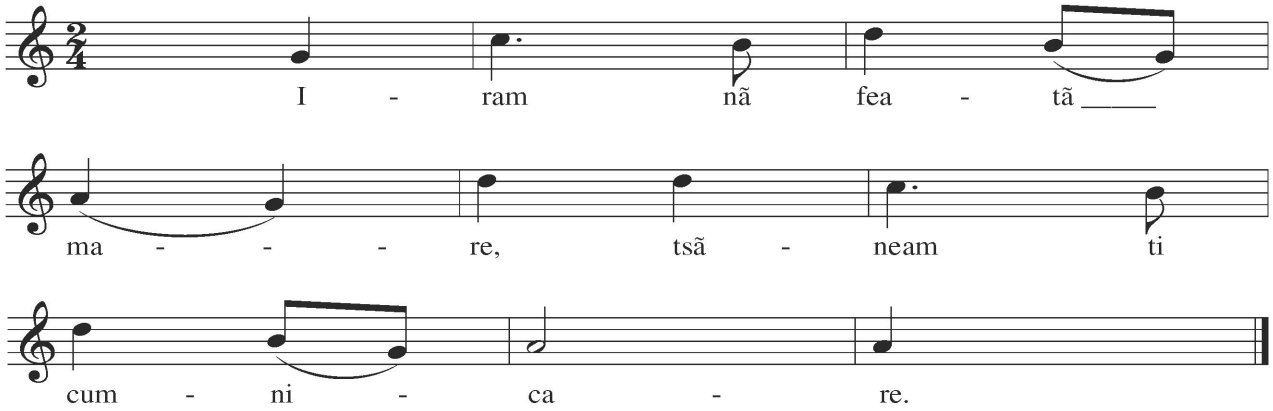

Пролећно јутро у шуми / “Ormanda bir bahar sabahı”

Müzik: M.Sokolovik İgnaçevik

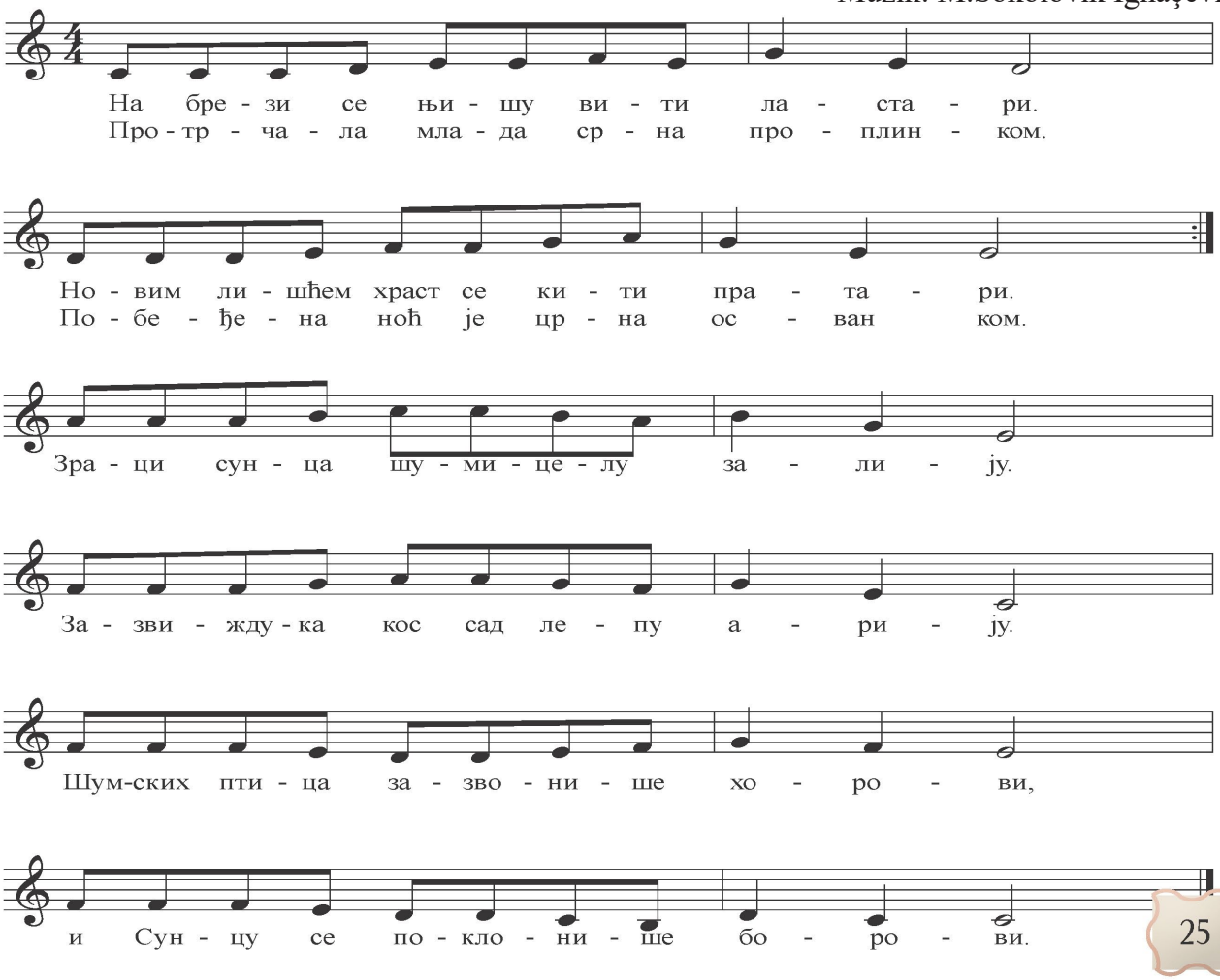

Hatırlayalım: Do Major (C-Dur gamı) ve la-minör (a moll) gamı

Nota dizisi veya Gam, perdede değişen yedi ton ve tekrarlanan sekizinci tondan oluşan melodik bir dizi veya Gam'dır.

Do-major (C-dur)

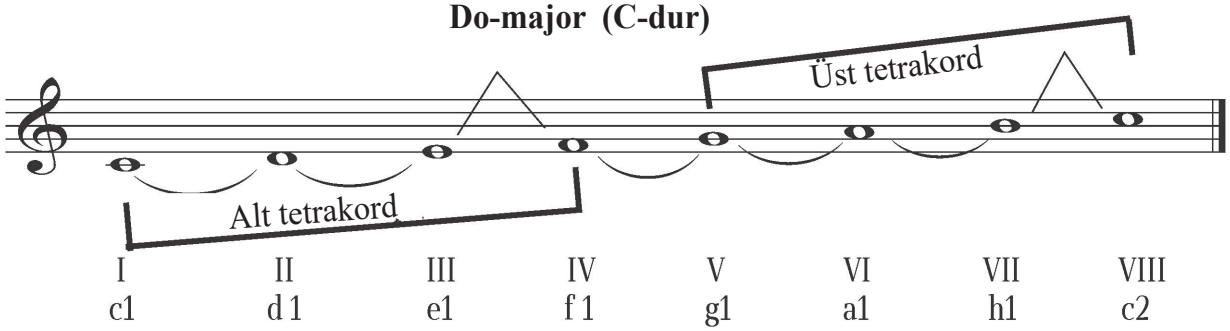

Dizi veya gamlarda notaların yükleskliklerini belirleyen ton ölçeğine **BASAMAK** denir. Basamaklar roma rakalmlarıyla yazılırlar.

İki basamak arasında ki (bitişik notalara) **DERECE** denir.
İki tür derece vardır: TAM DERECE ve YARIM DERECE.

Tüm gamları iki eşit bölüme ayırabiliriz, ve böylece tam ve yarım derecelerin sırasının her iki kısmında da aynı olduğunu fark ederiz. Ölçeğin bu bölümlerine **TETRAKORD** (*Yunancadan tetra-dört ve korda-tel kelimelerinden*) türemektedirler.

Bütün Major dizileri'nin kendi paralel minor dizileri mevcuttur. Minör dizileri, Major dizilerinin VI.cı basamağından (notasından) başlamaktadırlar. Demek ki Major gamının altıncı basamağı,paralel minör gamının birinci basamağı (notası) olacaktır. İki dizide aynı notaları mevcuttur, fakat farklı notalardan başlamaktadırlar.

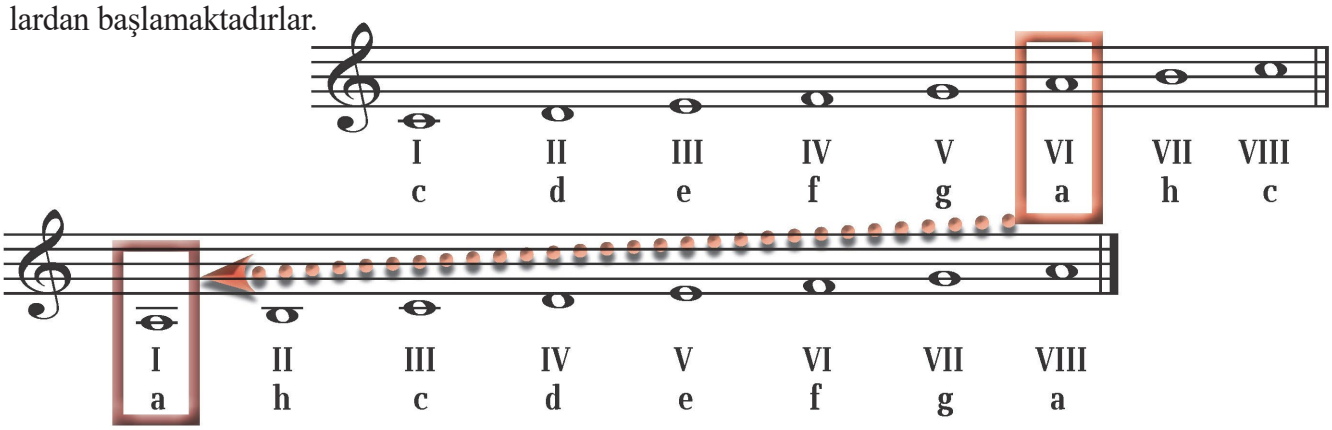

la minör a-moll (doğal tür)

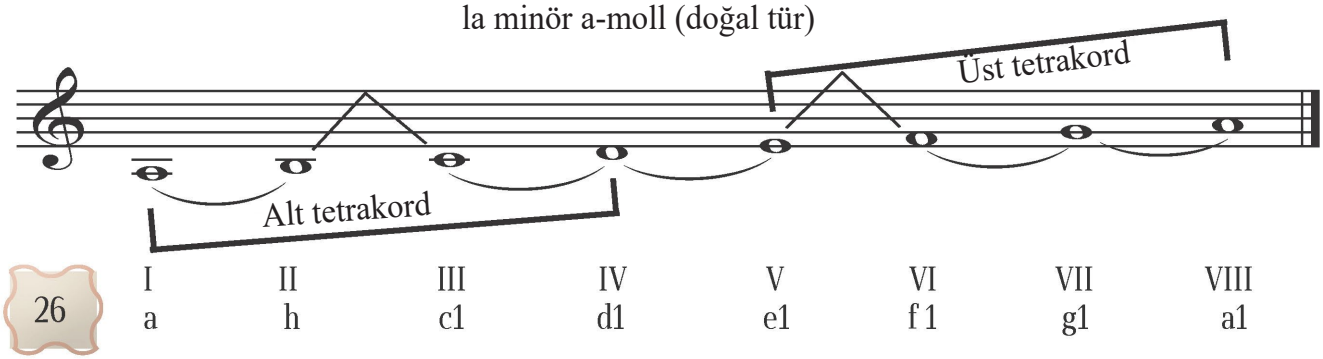

1. alıştırma

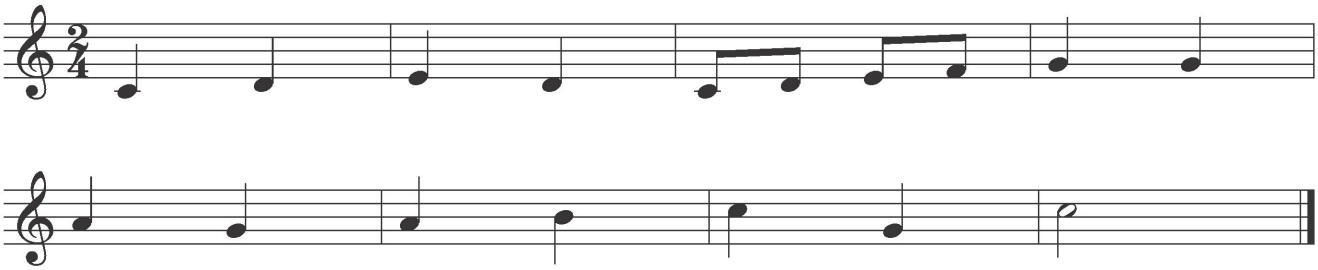

2. alıştırma

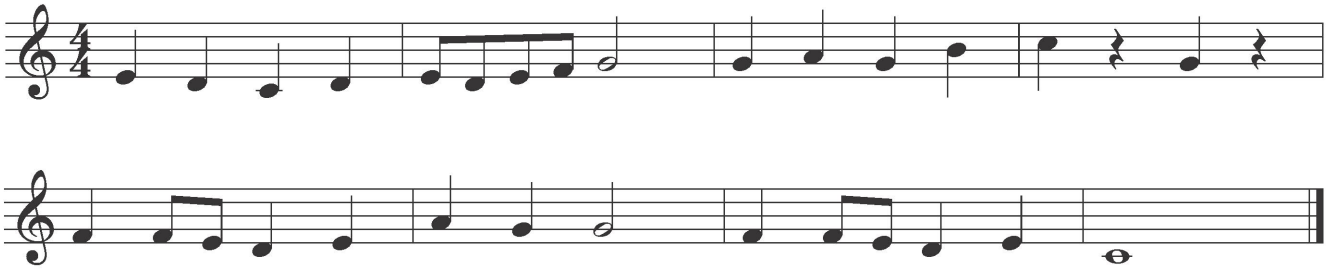

3. alıştırma

Eski Fransız şarkı

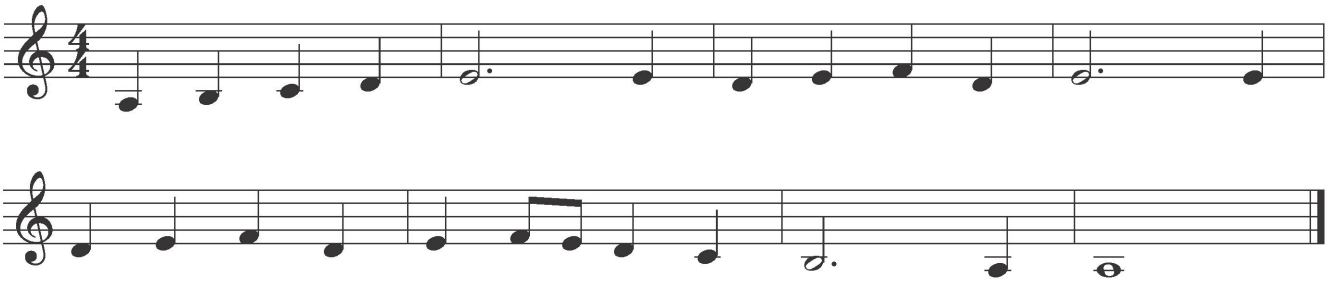

4. alıştırma

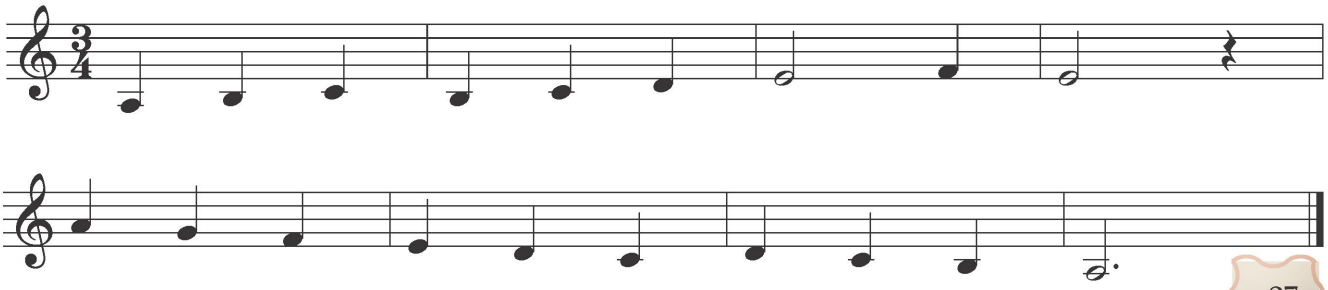

Kaval, dişbudak ağacından yapılmış ve tüm uzunluğu boyunca süslenmiş (desenli) bir halk üflemeli çalgısıdır.

Yapılış şekli: Kaval yapmak için en uygun ağaç dişbudak ağacıdır ve bizim bölgemizde bulunan ağaçlardandır. En sık seçilen ağaç, güneşe daha çok maruz kalmış ve kökten gövde alınarak üstedoğru seçilir. Tahta parçaları birkaç yıl kurur ve sonra kaval yapımına başlanır.

Kaval yapma prosedürü tamamen geleneksel yöntemlerle ve özel bir el aleti ile yapılır. Kaval birkaç boyutta yapılır: 64 cm, 69 cm, 71 cm, 75 cm, 81cm. Her iki tarafı açık ve üst kasık ucu biraz daralmış ve keskin kenarlıdır.

Bu enstrüman yedi açıklıktan ibarettir. Öndeki parmaklar için ve arkadaki başparmak için.

Bir kavalın açıklıkları eşit aralıklarla (2 cm aralıkla) dizilmiştir ve altıncı açıklık enstrümanın ortasındadır. Bahsedilen sekizin dışındaki açıklıktan ek olarak, biri önde biri arkada olmak üzere düzenlenmiş soluk borusu adı verilen biri sağda biri solda olmaküzere dört açıklık daha vardır. Bu dört açıklık ses yaydıkları için akustik olarak adlandırılır.

Nihai ürün elde edildikten sonra,kavalcının onu tanıyacağı şekilde dış yüzüne desen verilmelidir.

Enstrümanın bakımı: Kavalın bükülmekten korunması için arbiya tahta bir çubukla çekilir ve arbiyanın'ın kollarının ucunda delikler açılarak , yağa batırılmış bezler geçirilir. Arabiyan'ın ikili bir rolü vardır: Kavalı bükülmekten korumak, nemli ve yağlı bezler ise duvarları nemli tutmak için.

Tahta çubuk (Arbiya)
Diğer üflemeli çalgılar için koruma olarak da kullanılır.

Kaval hakkında söylenecek çok sözümüz var çünkü en eski kavallardan biri ülkemizde en çok kullanılan geleneksel üflemeli çalgılardır.

Geçmişte çobanlar koyunları otlağa taşıdıklarında zamanlarını daha hızlı geçirmek için bu enstrümanı sıklıkla çalarlardı.

Kavalın çalma şekli

Kavalı çalarken iki elle tutulur, kırkbeş dereceye kadar sola doğru bükülür. Sol elin parmakları birinciyi, ikinciyi, üçüncüyü ve dördüncü melodik açıklığı kapatır, başparmak ise destek olarak kullanılır. Sağ elin parmaklarıyla beşinci, altıncı ve yedinci melodik açıklıkla, başparmak ise sekizinci açıklık olan ve arka tarafta bulunan açıklığı kapatmak için kullanılır.

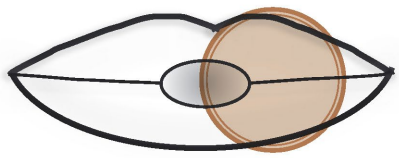

Ağız, kaval üfleme deliğinin dörtte üçünü kaplar. Enstrümandaki üfleme basıncındaki değişiklik tonun yüksekliğini de değiştirir. Tonların belirlenmesi için havanın basınç akımına bağlıdır. Kavalcıl arhalk arasında ezgi olarak bilinen geniş kaval ezgilerini özel bir ilgiyle çalarlar. Bu ezgileri en derin tonlarlda (kaba tonlarda) çalınır.

Kavalın sesi sıcak, melankolik ve kulağa hoş gelmektedir. Geçmişte aynı tonda bir çift kaval kullanılıyordu, biri melodiye (lider) önderlik eder, diğeri ona eşlik ederdi. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra kavallar çeşitli çalgı topluluklarında enstrümantalmüzik olarak kullanılmıştır. Günümüzde orkestranın bir parçası olarak veya solo performansta türküler ve danslarda kullanılmaktadır.

TİZLEŞTİREN (DİYEZ)

Diyez (tizleştiren), veya incelten, bir müzik sembolüdür ve yanına geldiği notayı yarım ses tizleştiren (incelten) işarettir.

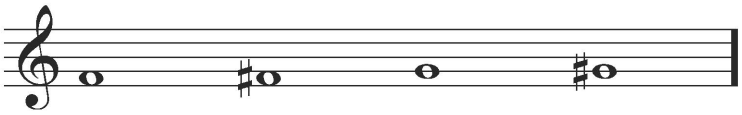

Bir notayı yarım derece yükselterek onun ismi de değişmiş olur. Bu yüzden o notanın arkasına is harflerini ekleyerek f – fis olarak isimlendirilmiş oluruz.

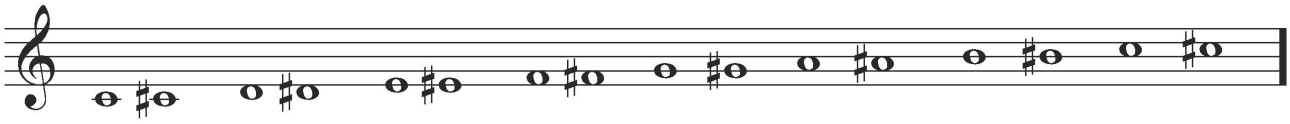

c cis d dis e eis f fis g gis a ais h his c cis

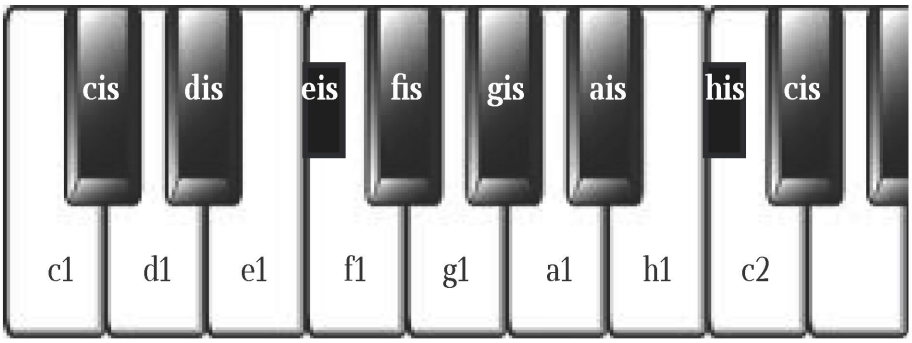

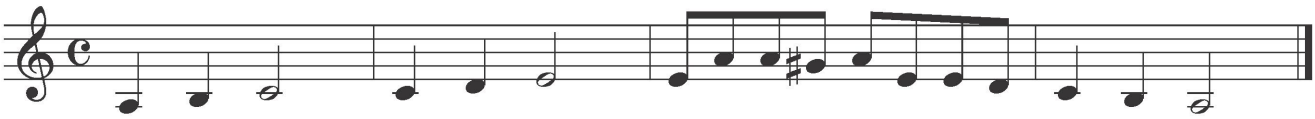

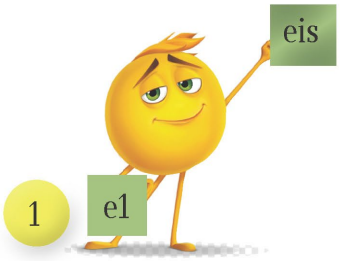

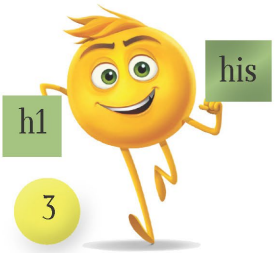

Ödev:

◈ Yukardaki insancıkların ellerinde ki afabetik notaların isimlerini, müzik defterinizde notaları doğru çizgilerde yazınız ve tizleştirici işaretlerininı de doğru bir şekilde kullanınız.

DOĞAL SES (NATÜREL)

♮ Doğal ses (natürel) bir müzik sembolüdür ve notayı diyez veya bemol den doğal sese (natürel) getiren işarettir.

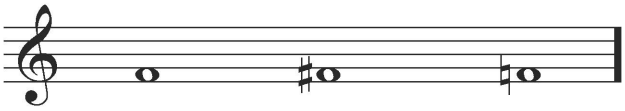

f fis f

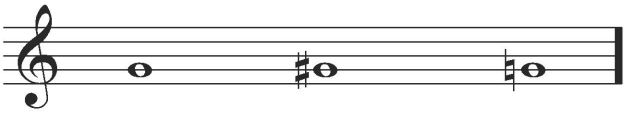

g gis g

Eğer ki önceden bir müzik tonu diyez veya bemol yardımıyla tiz veya pes sese dönüştürülmüşse, doğal yada natürel işaretiyle o tonu (notayı) doğal sesine getirir.

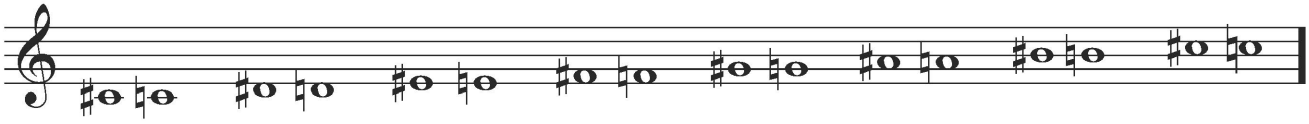

cis c dis d eis e fis f gis g ais a his h cis c

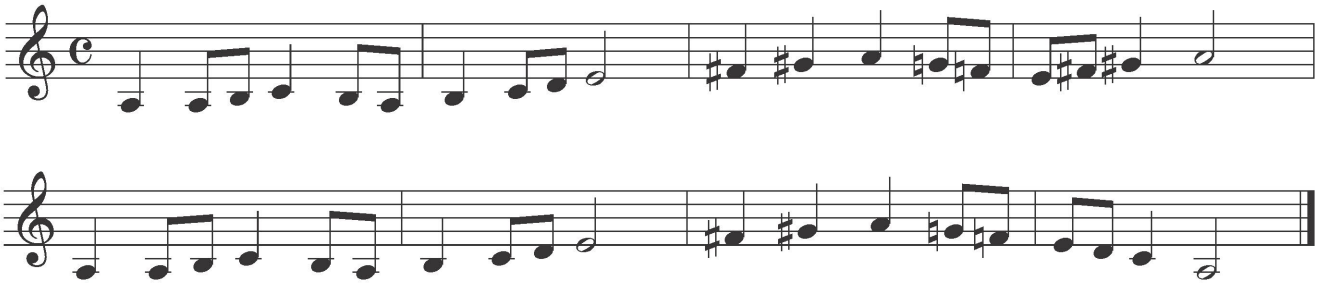

Ödevler:

- Müzik alıştırmasını okuyunuz.
- Alıştırmadaki doğal veya natürel işaretininin kaç kez yazıldığını bulunuz!

СВИРАМ ВЕСЕЛО / NEŞELİ ÇALIYORUZ (NOTALARLA)

Müzik: Zvonimir Atanasov

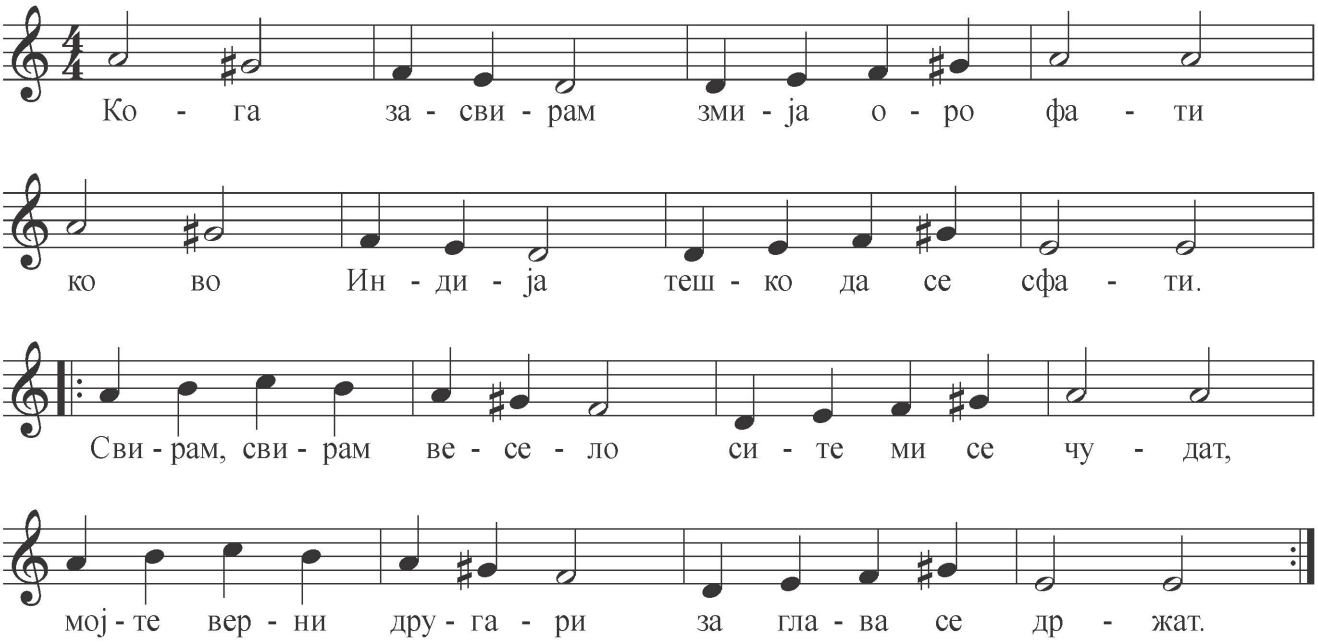

Тогаш видоа
едно јаже бело
в корпа моткано
за да биде цело.

Nakarat:
Свирам, свирам весело...

„Një lule“ / “Bir çiçek“

Müzik: C. Zadeya

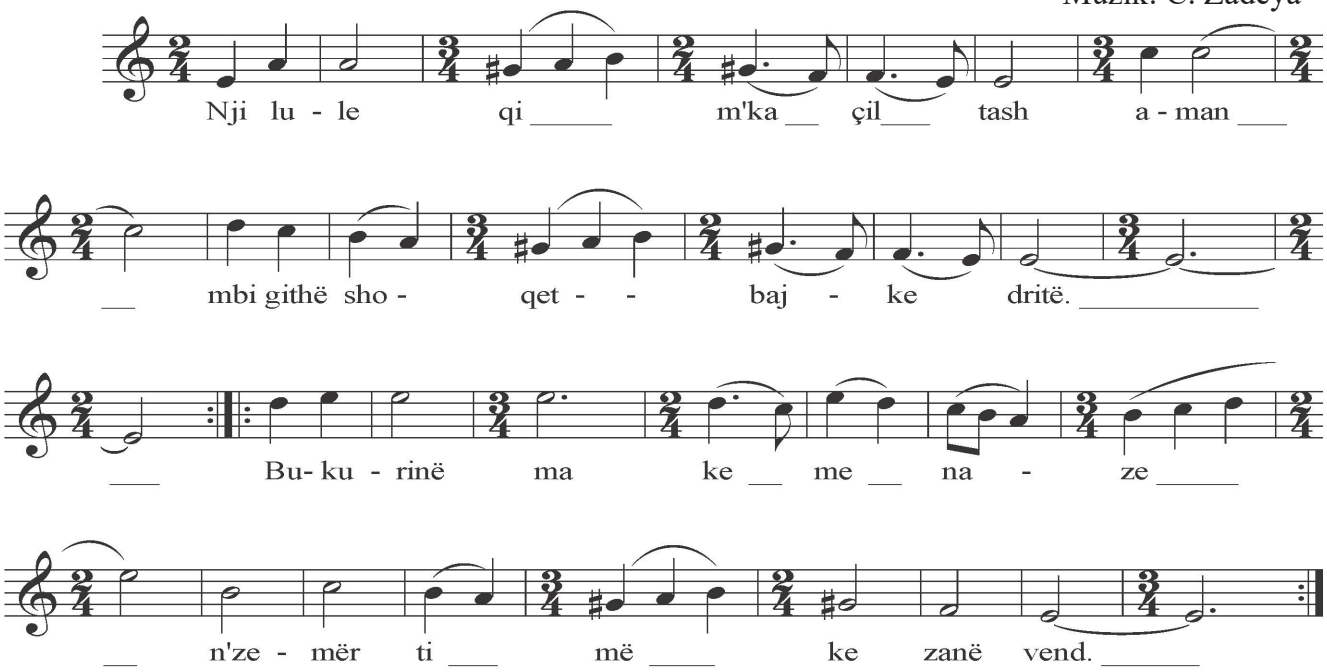

II
Vaj bre djalë se ç'asht meraku,
aman, ti hala se ke provu
Me vu vesh se ç'na thonë hallku,
kishim vdekë, kishim mbaru.

IV
N'derë t'oborrit mas kapaku,
aman, ça m'shikon me fytyrë për dhe.
Me vu vesh se shka thonë hallku,
ata flasin keq për ne.

III
N'zemër teme ke zanë vend,
aman, edhe qef s'po m'len me ba.
Hajde dushe, hajde shpirt
hajde t'rrina deri n'drit.

V
Edhe mollës na i ra fleta,
aman, edhe dita na u shkurtu.
Jalla shokë e t'bajm' sefa-e,
se gjithmonë s'kena me rrnu.

Oyuk veya Şupelka, kavala benzer (iki ucu açık), fakat daha kısa bir boruya sahip üflemeli (nefesli) bir halk çalgısıdır. Enstrümanın adı, tarafımızdan da bilinen oyuk keslimesinden almıştır.

Ceviz,dişbudak veya akçağaç ağaçlarından yapılır. Oyuk çalgısının üst açıklıkları üflemek içindir, dudakların yerleştiği yer iki dar kesit içeriyor ve böylece oyuğa üflendiğinde nefesi keskin kılar. Borunun uzunluğu boyunca altı adet melodik açıklık bulunmaktadır.

Enstrümanın ahşabı çatlamaması için çalgının alt ve üst ucuna metal malzemeden halkalar yerleştirilir veya tel ile sarılır.

Oyuk boyunca, melodik açıklıkların ortasında yer alan birkaç eşmerkezli dekoratif daire vardır.

Oyuk, ülkemizde özellikle koyunculuğun yaygın olduğu bölgelerde çobanlar tafaından çok kullanılan bir çalgıdır.

Oyuk çalgının çalınma şekli:

Melodiksel ton elde etmek için, ağız açıklığı yaklaşık ¾ oranında kapatacak şekilde yuvarlak ve şişkin ağizın kenarlarıyla, sahip olan açıklığa üflenerek elde edilir. İki elin üç parmağı (orta) parmaklar ile çalınır. Oyuğun repertuarı doğaçlamalardan, halk şarkıları eşliğinde ve diğer çalgıların eşliğinden oluşur.
Pes selerde oyuğun ses rengi yumuşak ve hoş olur, fakat yüksek tiz seslerde ise keskin ve delicidir.

Stefçe Stoykovski

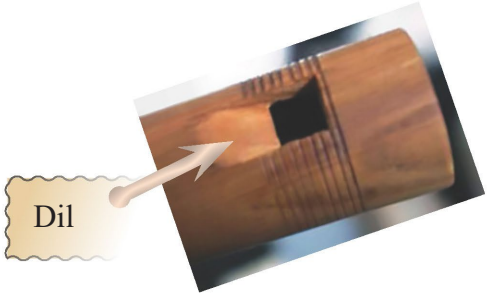

Düdük, kızılcık, akçaağaç,erik, dişbudak veya diğer ağaç türlerinden yapılmış bir halk üflemeli çalgısıdır.

Kökeni, ta Hristiyanlık döneminden bilinir aynı zamnda diğer Balkan ülkelerinde de mevcut ve yaygındır. Bize,düdük adı, kendine özgün, fakat kavalda ki kadar zengin ve güzel olmayan kendine özgü sesinden türetilmiştir.

Bu enstrüman iki boyutta gelir: 700-780 mm ve 240-400 mm (düdüke) altı adet içi boş melodik açıklıklarla.

Bu enstrümanın özelliği, enstrümandaki üfleme kısmının yapısıdır.Üst kısmın arkasında, sözde "Dilcik" adı denilen kesilir. Ayrıca en üstte açıklık ahşap bir tapa ile kapatılır (hafifçe kesilir), böylece dilçikten havanın geçmesi sağlanır.

Düdüğün çalınma şekli:

Enstrüman çalarkeren, vücudun önüne dikey olarak yerleştirilir, sağ ve sol elin üç parmağı (orta parmak) ile açıklıklar kapatılır ve farklı yükseklikte melodik tonlar elde edilir. Düdüğün sesi net ve kulağa hoş gelir.

Düdük çalmak genellikle kolaydır , bu nedenle özellikle ülke genelinde çok yaygındır. En çok cobanlar tarafından icra edilmektedir.

ÇİFT SESLİ ISLIK

Bir tahta parçasına paralel olarak delinmiş, aynı uzunluktaki iki ıslığın birleşiminden oluşan bir nefesli çalgıdır. Her borunun kendi melodik açıklığı vardır - bir solukluk ve bir ağızlık. Melodik açıklıklar bir boruda dört, diğerinde üç adet olacak şekilde ayrılır. Bazı çift seslilerde ise (sağ boruda) altı açıklık, diğerinde açıklık yoktur. Bu tarz çift seslilerde altı açıklı olan borudan sesler elde edilir, diğerinden ise sadece takipçi bir ses duyulur. Bu çalgı kullanımı en çok ülkemizin doğu kesimlerinde yaygın olan ayrı bir çoban solo çalgısıdır. Bu çalgının melodileri ritmik ve melodik olarak özgürdür ve doğaçlama yapmak için uygundur.

Çift sesli ıslık, dişbudak veya akasya ağaçlarından elde edilen bir halk çalgısıdır. Genellikle çeşitli oyma süslemeler ve renkli desenlerle süslenir.

Müzikal bütünlerİ: Motifler, deyimler, müzikal cümleler ve periyotlar en küçük müzikal parçayı (formu) oluşturur- iki parçalı form. Bu müzikal yapının bölümleri bölüm a ve bölüm b ile işaretlenmiştir. Bir periyot aslında bir kısımdır ve iki periyot iki kısımlı müzik formunu oluşturur. A ve b bölümleri ses açısından benzer veya farklı olabilir.

İki parçalı bir yapının şematik gösterimi (ab)

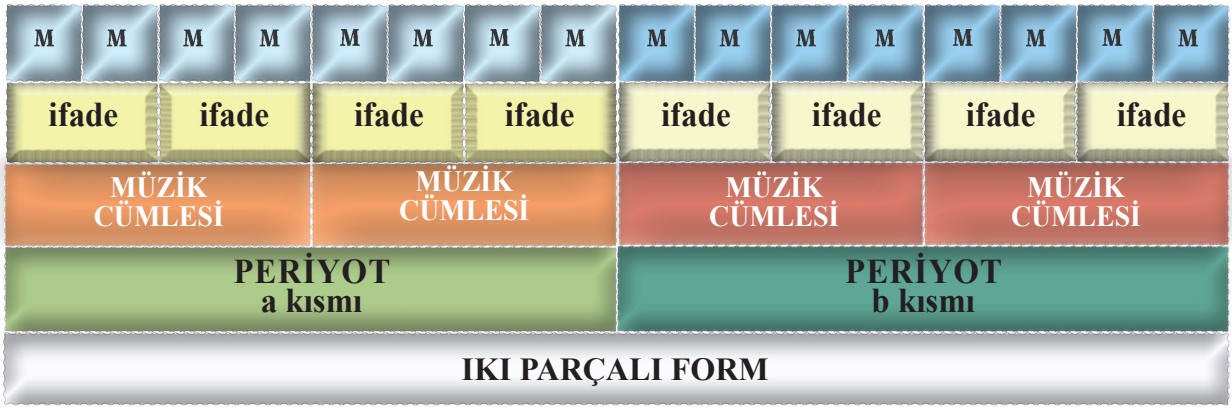

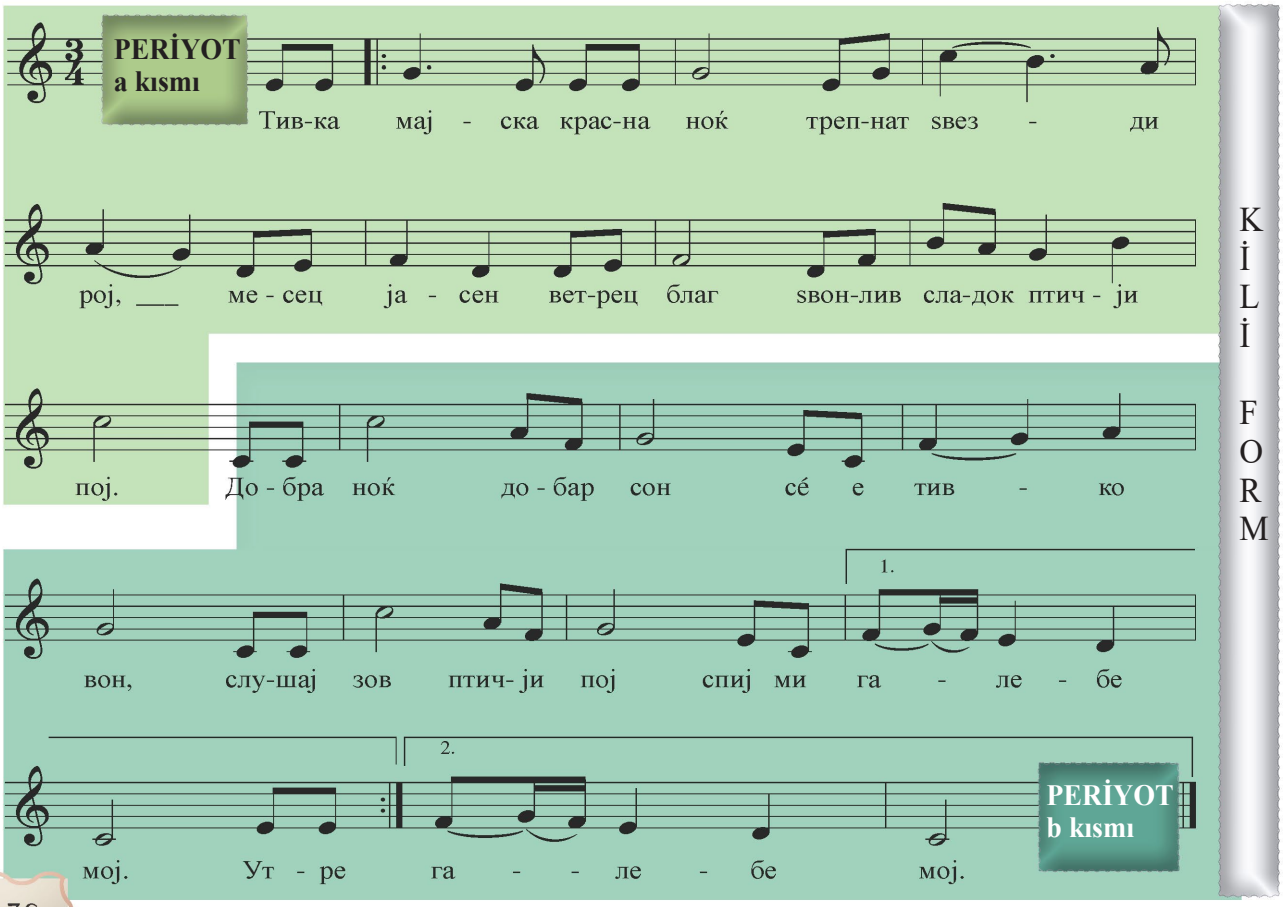

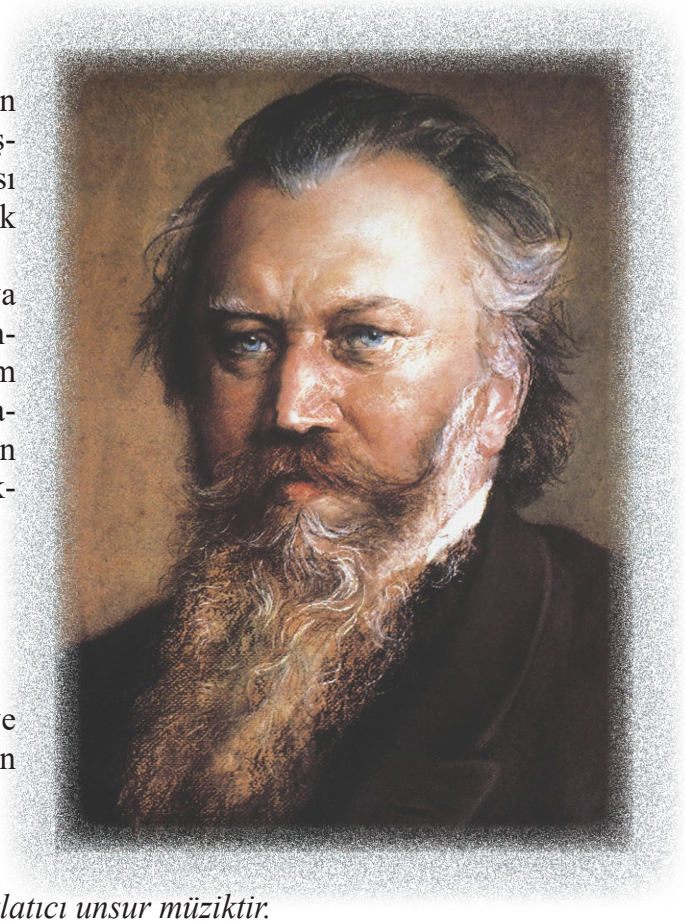

Johannes Brahms (1833 – 1897) ünlü Alman besteci ve piyanistlerdendir. Erken çocukluk yaşlarından beri hayatı müzikle çevriliydi, babası birkaç enstrüman çalardı, aynı zamanda ilk müzik eğitimini de babasından aldı.

Yedi yaşında bir profesörden ders almaya başladıe v, piyano çalmayı öğrenerek birkaç konser icra etti. Kariyeri için Brahms'ın büyük önem taşıyan en önemli anısı, Robert Schumann ile tanışmasıdır. Schumann Brahams hakkında, işinin gereğini yaptığını konserlerinin başarısını ve hakkında olumlu eleştiriler yazdı.

Brahms'ın babasına olan ilgisi

Brahms'ın babasının daimi bir işi yoktu ve çoğu zaman parasız kalırıdı, ama asla oğlundan para istemezdi.

Bir keresinde Brahms ona şunları söyledi:

Baba inan bana, her durumda en büyük rahatlatıcı unsur müziktir.

Kendini kötü hissedersen, sadece şu kitaba göz at: Handel ve ben daha iyi hissedeceğinizi garanti ediyoruz.

Babasının parası bittiğinde kompozisyon defterindeki sözleri hatırladı. Handel'in kompozisyon defterinin her sayfasında bir'er para mevcutmuş.

"Uyuyan Şarkı"– Johannes Brahms

Bir piyano eşliğinde vokal ses için beste yazdı ve metnini bir Alman halk şarkısından aldı. Bu beste performansı başka bir solo enstrüman'da da görülebilir.

Dinleme örneği:
"Ninni"– J. Brahms (nakaratsız)

Ödevler:

◈ Eseri dinlerken elinizi veya kartlarınızı kaldırarak, b bölümünün baş kısmını bulunuz.

◈ Şarkıyı öğrenin, iki gruba bölündükten sonra, bir grup şarkının a bölümünü söyler, diğer grup b bölümünü söyler, ondan sonra bunun tersi de yapınız.

„Firmanea di - n Pole“ / „Savaşa çağrı“

Moderato

Müzik: Hristo Hristoski – Mular

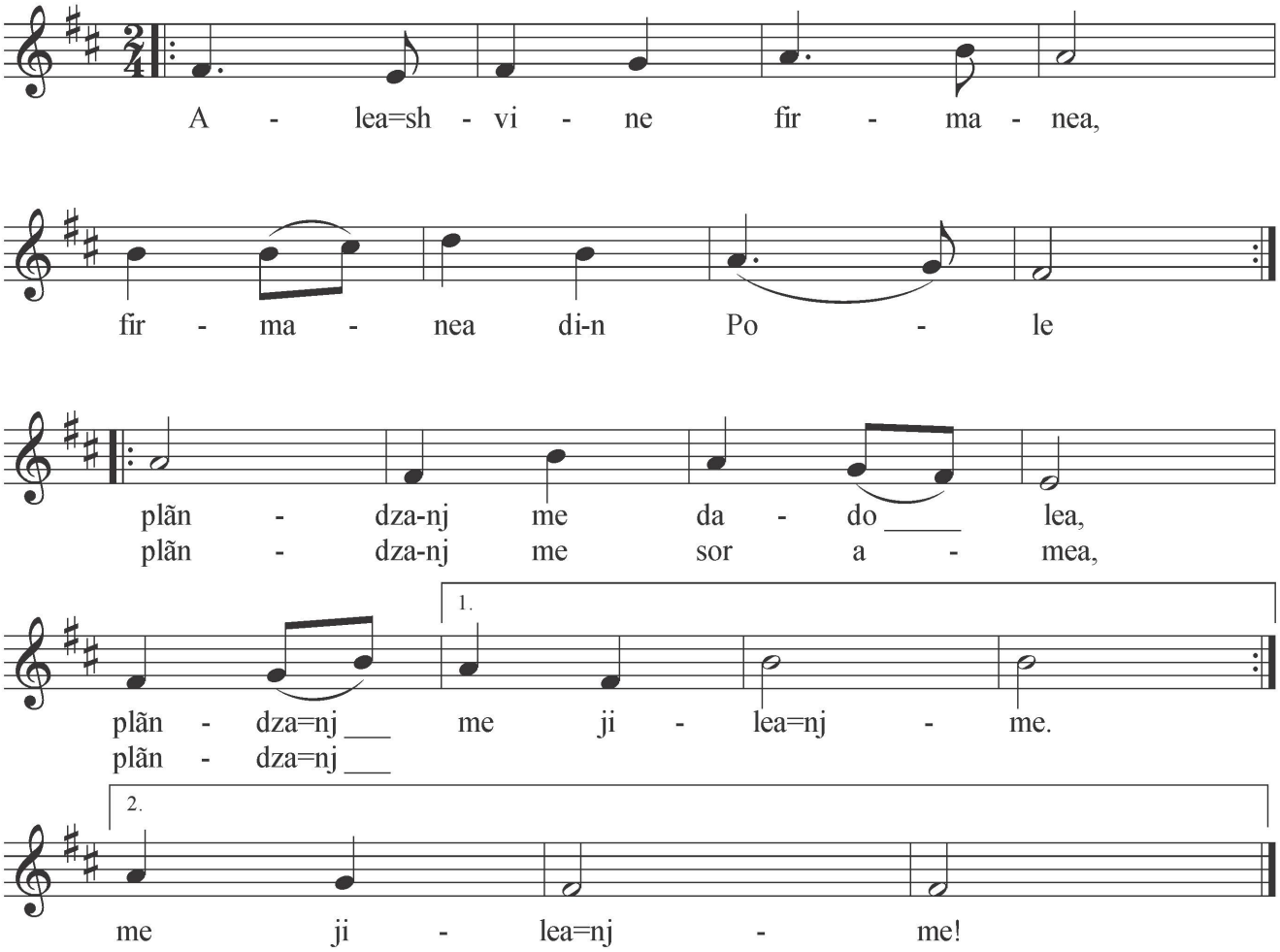

2. Firmane din pole
s-lja gionilji tu ashere.

3. S-lja gionjlji tu aschere,
aschere nturtseascã.

„Borije“ / „Gelin hanım”

Müzik: İmer Traya Brizani

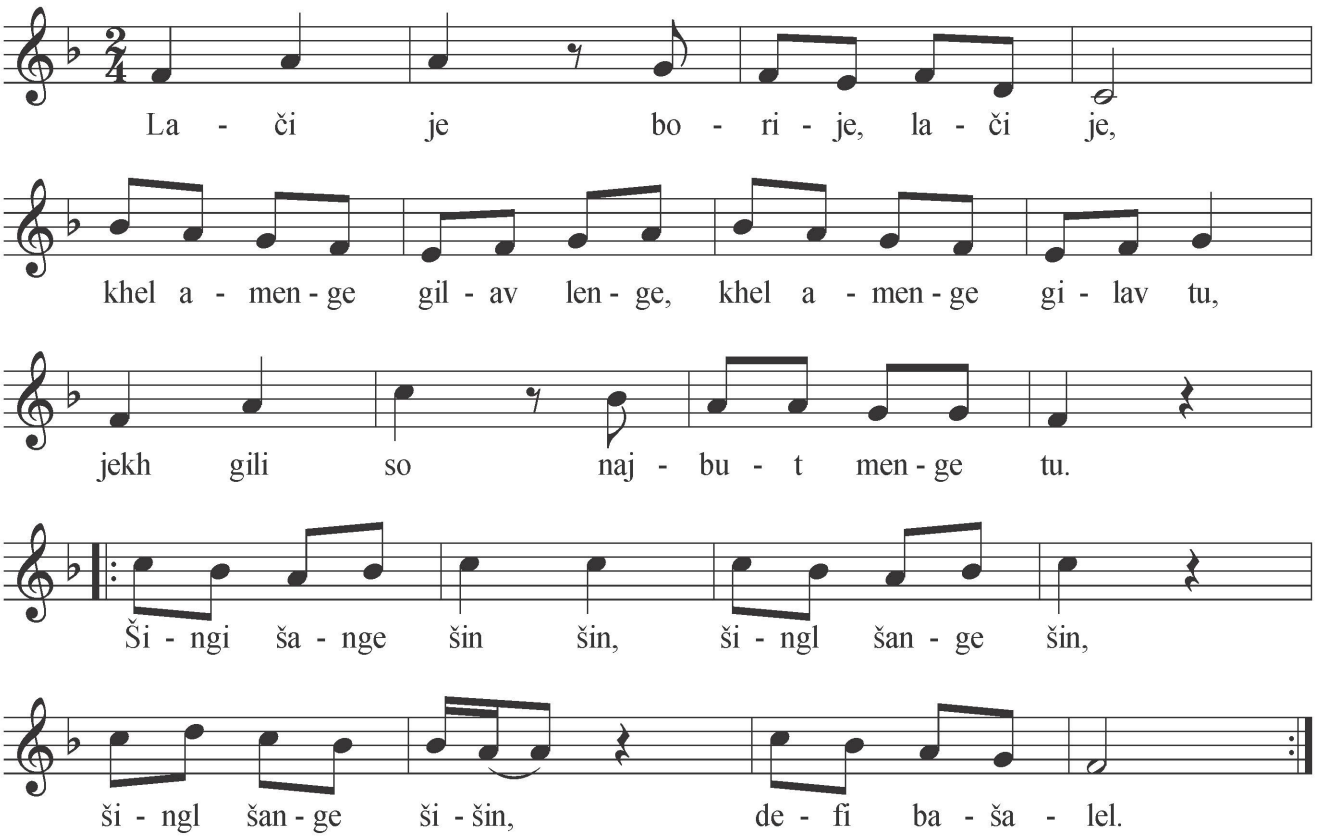

Tambur, ülkemizde görünümü telli bir halk çalgısıdır. Balkanlardaki Osmanli türklerinin varlığıyla, Türkler tarafından getirilmiş olmasına rağmen, tambur aslında eski bir Mezopotamya çalgısıdır.

Tambur genellikle akçaağaç, ıhlamur, elma veya armut ağacından yapılmaktadır. Üç temel bölümden oluşur: gövde, boyun ve baş kısım. Tel sayısı 4, 5 veya 6 olabilir, ayrı ayrı veya çift telli olarak akort edilebilir.

Geçmişte tamburlar bir bütün olarak tek bir ahşap parçadan yapılırdı, fakat günümüzde yapıştırılarak, birleştirilir ve üç parçadan oluşmaktadır.

Tamburun çalınış şekli:

Tambur, oturma veya ayakta durma pozisyonunda sol elin parmaklarını tellere basmakla ve kaydırmakla çalınır. Sağ el mızrapla telleri vurup dokunarak çalınır. Makedon halk enstrümantal geleneğine sahip olan Tambur solo enstrüman rolünü taşır veya Makedon türküleri eşliğinde icra edilir. Daha sonra, gayda, tef, davul ve kemaneden oluşan Makedon müzik folklorunun ve toplulukların ayrılmaz bir parçası oldu.

Bugün Tambur enstrümanı, yalnızca geleneksel olanlara değil, daha büyük toplulukların bir parçası haline gelmiştir. Şarkı ve dansların yanı sıra günümüzde bestelenen stilize halk oyunları da vardır. Tamburun ses rengi metalik tonlu ve çınlayıcıdır.

KEMENÇE (küçük keman)

Kemençe veya küçük keman armut biçimli telli çalgıdır,üzerine üç tel ip gerilir. Müzik tonu elde etmek kemençe yayıyla teller üzeirinde çekilerek ve diz üzerinde çalınarak elde edilir.Kemençenin uzunluk çapı yaklaşık 400 – 500 mm'dir.

Bu çalgının melodisi üçüncü telde sol el ve başparmak tırnaklarına dokunularak çalınmakta, ikinci tel ise eşlik olarak kullanılmakta ve genellikle yalancı bir tonu doldurmaktadır.Ülkemizin bazı yerlerinde bu çalgı gusla adı altında rastlanmaktadır.

Bu enstrüman, bazı yerlerimizde gusla ismiyle de bilinmektedir.

Kemençe keman enstrümanın'ın önceki neslidir ve bizim ülkemizde en çok doğu kesimlerinde rastlanmaktadır. Geçmişte kemençe hakkında sadece resim sanatından ibaret eserler kaldığını görmekteyiz.

Kemençe çalma şekli:

Oturur pozisyonda çalınır ve alt gövde sol dize dayanır. Soldaki parmaklarla tellere basılır ve sağ el ile kemençe yayıyla teller üzeirinde çekilerek ses elde edilir.

Kemençe halk müziği enstrümanı olduğu halk türküleri, özellikle destanların eşliğinde kullanılan bir çalgıdır. Nadiren solist çalgısı olarak da kullanılır.

Bu çalgıyı kör ve seyahat eden kemençeciler de kullanmıştır, bir yerden bir yere göç ederken kemençe eşliğinde destansı şarkılar söylediler, bunun için kendilerine para ve değerli eşyalar da bağışlanmıştır.

ÜÇ PARÇALI FORM

Üç parçalı form, daha küçük müzik birimlerini içerir: motifler, cümleler, müzikal cümleler ve dönemler. Parçalar arasındaki farklar şunlar olabilir: tempo, dinamikler, tonalite ve diğer müzikal ifade unsurları.

İki tür üç parçalı formumuz var:

- aba üçüncü bölümde küçük değişikliklerle birinci bölümün tekrarlandığı;
- abc üç bölümün de farklı müzik elementleriyle olduğu yer.

Üç parçalı bir yapının şematik gösterimi

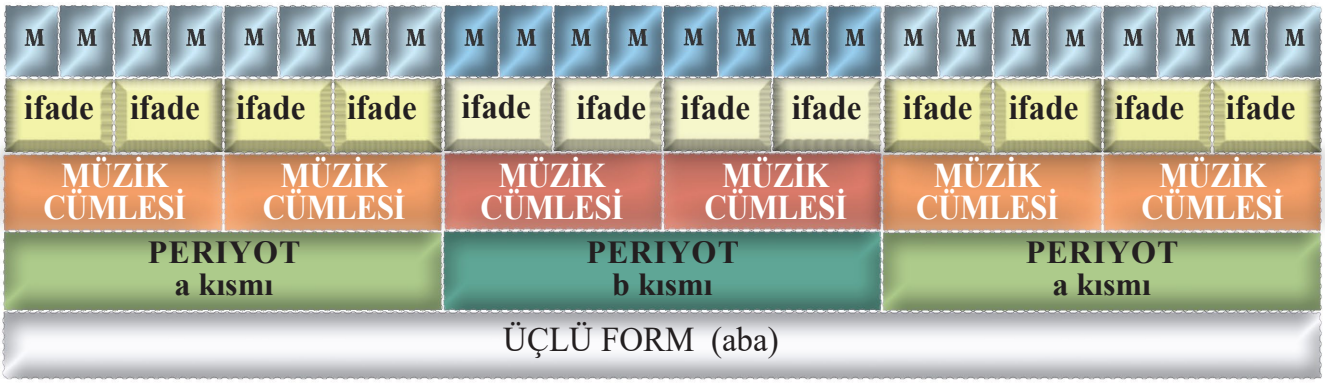

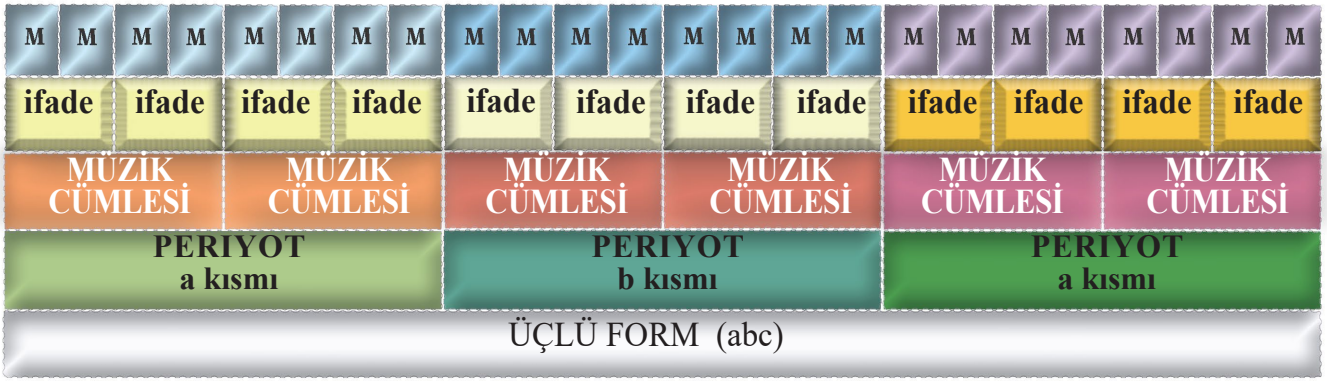

Dinleme örnekleri:

"G– Dur" op. 10 no. 2 – L. V. Beethoven
"Neşeli Köylü"– R. Schumann
"Napolitan Şarkısı"–"Çocuk Albümü", P.İ. Çaykovski

Ödevler:

- Eseri dinlerken elinizi veya kartlarınızı kaldırarak, her yeni bölümün baş kısmını bulunuz.
- Bestelerdeki benzerlik ve farklılıklar hakkında konuşunuz ve paylaşınız.

“Menüet G – dur “op. 10 no. 2 – L. V. Beethoven

Ludwig van Beethoven (1770 – 1827), Klasik dönemden Romantik döneme geçiş sürecine büyük katkı sağlamış ve gelmiş geçmiş en ünlü ve en etkileyici bestecilerden biri olarak kabul edilen Alman piyanist ve besteci.Dört yaşındayken müziğe aşırı ve olağanüstü bir ilgi gösterdi. Orkestra çalışmalarını kendisi besteledi ve yönetti. 30 yaşında tamamen sağır oldu, ancak besteler yapmaya devam etti.

“Neşeli Köylü”– R. Schumann

Robert Schumann (1810 – 1856), ünlü bir Alman besteci ve müzisyendir. Özellikle piyano besteleri ve solo şarkıların yazarı olarak bilinir. Bonn kentine bağlı Zwickau’nun küçük bir kasabasında doğdu,ailesinin bir kitapçıda dükkanı vardı, ancak babası bir müzik aşığıydı ve oğlunun müzik eğitimi almasını istiyordu. İlk eğitimini yakınlardaki bir piyanistten aldı, ancak babası öldüğü için müziğe devam etmedi. Ancak müziğe olan büyük arzusu ve azmi onu birçok ünlü besteciden biri yaptı.

“Napoliten şarkı”–“Çocuk Albümü”, P. İ. Çaykovski

Petar İlyiç Çaykovski (1840 – 1893) en büyük Rus bestecilerden birisidir.Eserlerinin güzelliği nedeniyle en çok yönlü ve üretken Rus bestecilerden biri olarak kabul edilir. Rus balesi gelişimine katkı sağlamıştır.

Çaykovski tanınmış Chaikalı bir Ukraynalı aileden geliyor, maden mühendisi Petar Fedoroviç Çaykovski’nin ikinci oğluydu.Her ne kadar müzikal yönü aileden güçlü bir şekilde desteklenmedi, Çaykovski kendi başına 4 yaşında piyano dersleri aldı. İlk müzik etkisi babasının St. Petersburg’dan getirdiği mekanik bir piyanodan geldi. Piyanoda çok çalıştı ve ailesini heyecanlandırdı ve gurulandırdı. Zaman zaman kendi öğretmeninden bile daha iyi piyano çalıyordu.

Üç tür minör gamı (moll dizisi) vardır:
a-moll (doğal tür), a-moll (armonik tür), ve a-moll (melodik tür).

Her üç türü de la notasından başlar ve bir üst oktav la notasında da biter, ancak tam ve yarım derece sırasına göre farklılık gösterir. a – moll gamı armonik tür'de VII basamak yarım derece tizleşerek yukarıya hareket ettirilir. Bu durumda VI-VII basamakları arasında bir tam ve bir yarım (birbuçuk) derecelik bir mesafe elde ederiz.

A– moll (armonik tür)

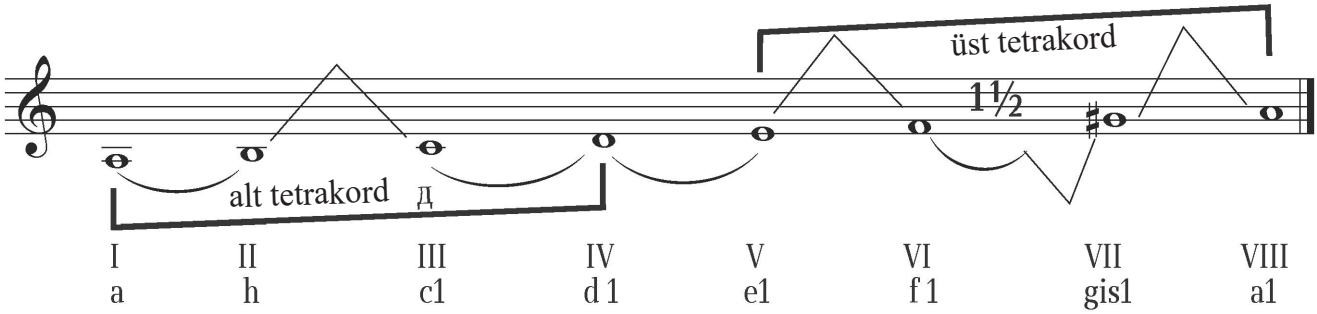

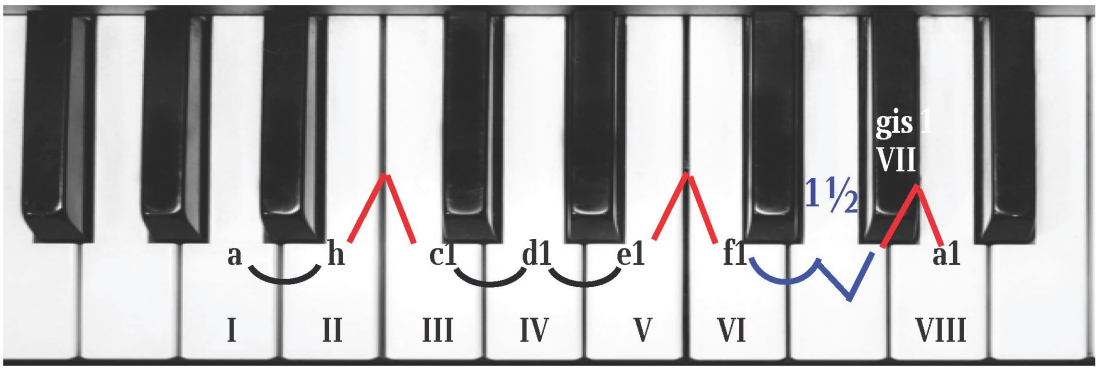

Hatırlatma:
Tüm armonik mollerde, yedinci basamak yüksekliğini değiştirecektir.
Tam dereceler şu notalar arasında yer alacaktır: I – II, III-IV ve IV-V basamaklarda.
Yarı dereceler: II – III, V-VI ve VII – VIII basamak arasında yer alacaktır.
VII-VIII basamak arasında bir buçuk derecemiz olacaktır.

1. Alıştırma

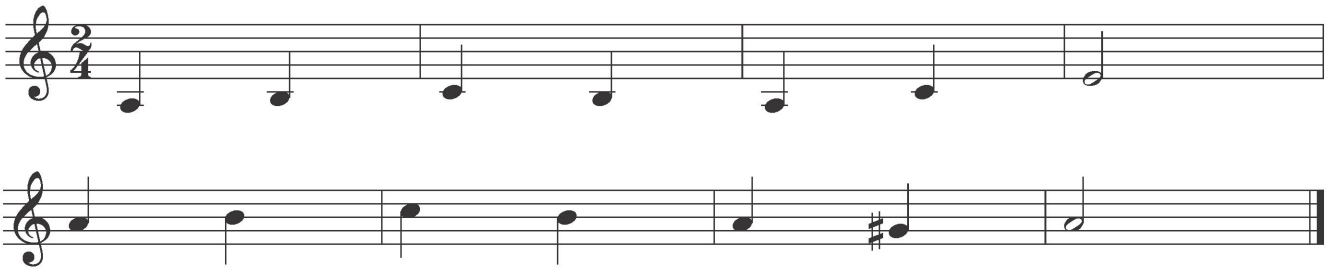

2. Alıştırma

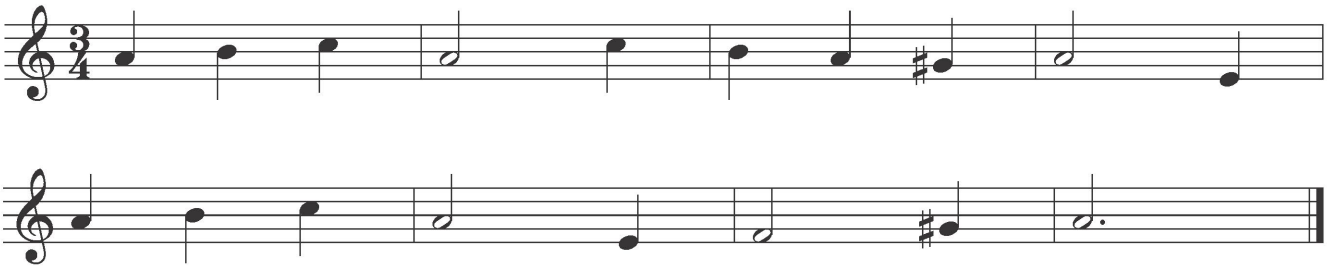

3. Alıştırma

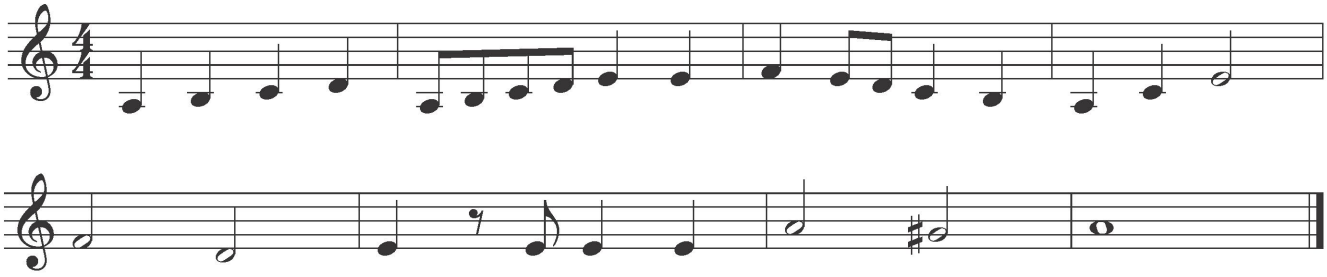

Ödev:

◈ Yukardaki alıştırmalarda hangi ölçülerde diyez işaretleri olduğunu bulunuz ve müzik defterinize yazınız.

„Сака Медо“ / „Bal ister“ (kanon)

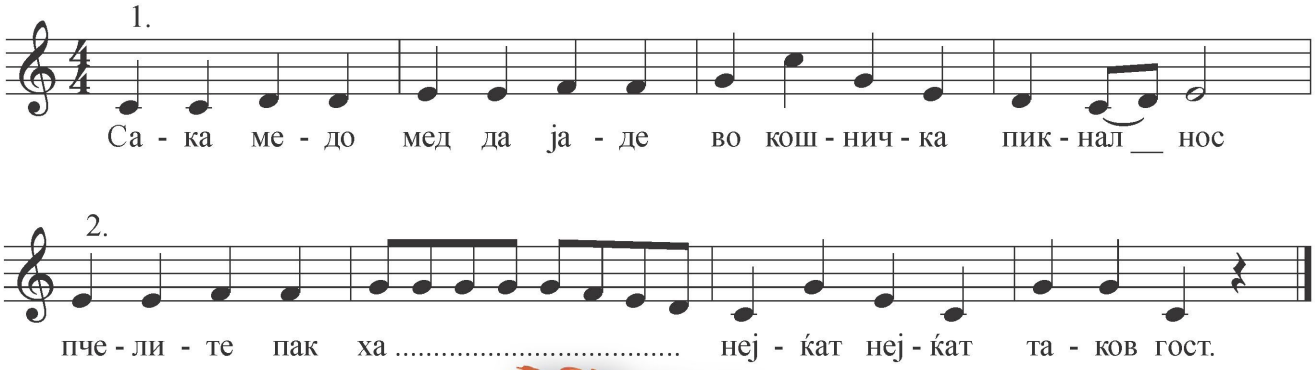

„Cazin grade“ (boşnak halk şarkısı)

Boşnak halk şarkısı

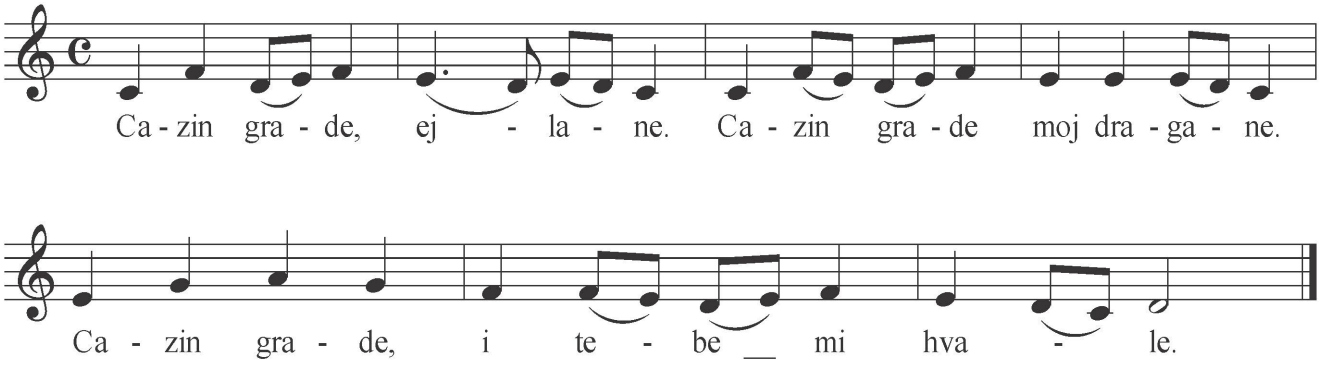

Da s'na tebi devetera vrata,
a deseta od suhoga zlata,
i pendžeri srmom izvezeni.

СВЕ ЈЕ ПОШЛО НАОПАЧКЕ (İŞİDEREK)
(HERŞEY TERSİNE GİTTİ)

Müzik: D. Radovik

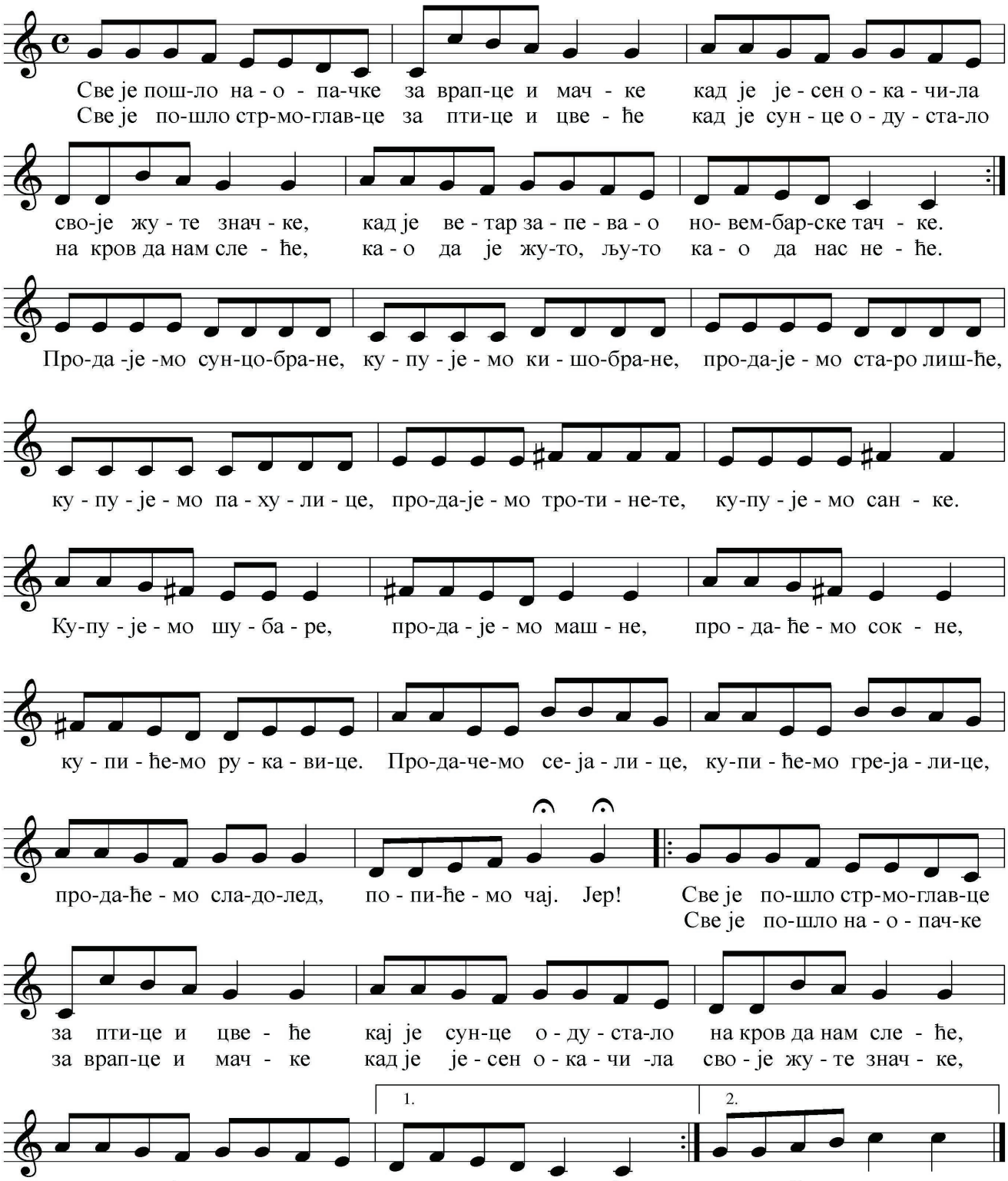

KONSER

Konser kelimesinin iki anlamı vardır: müzik performansı olarak konser ve müzik bestesi olarak konser.

Konser, aşağıdakileri yerine getiren müzikal, sanatsal bir performanstır:

- **Vokal müzik**, insan sesiyle icra edilen müzik;
- **Enstrümental müzik**, sadece müzik aletleriyle icra edilen müzik;
- **Vokal-enstrümental müzik**, insan sesi ve müzik aletleriyle icra edilen müzik.

Konser (concerto) kelimesi İtalyanca kökenli olup yarışma anlamına gelmektedir. Konser kelimesinin yanında piyano, keman, klarnet veya başka bir enstrüman etiketi varsa, o zaman solo enstrüman ve orkestra arasında bir tür ‘’yarışma’’ olarak kabul edilir.

Konser kelimesinin ikinci anlamı, solo enstrüman ve oreksta için yapılan müzik eseridir.Bu çalışmanın kendi yapısı vardır: ilk bölüm (paragraf) hızlı, ikinci paragraf yavaş ve üçüncü paragraf yine hızlı (hızlı-yavaş-hızlı) olmak üzere üç bölümden (paragraftan) yapılmıştır.

Solo konser Konser Grosso'dan (concertro grosso) gelişmiştir -yani eser boyunca birkaç solist orkestraya karşı çıkıyor.

Enstrümantal konser, müzikal bir form olarak 1700'den beri bilinmektedir,çok güzel konserler bestelenmiştir ve tanınmış olan besteciler arasında da Telemann, Vivaldi ve diğerleri gibi birçok ünlü bestecinin keman ve orkestra konserleridir.

İlk piyano konçertosu, enstrümantal müziğin en büyük ustası olan J.S.Bach tır. Ondan sonra şunları sıralayabiliriz: Beethoven, Schumann, Chopin, Tchaikovsky, Grieg, Brass ve genç nesil besteciler: Rachmaninoff, Bartok ve diğerleri.

Bir konserin kaliteli bir yorumu için en iyi enstrümantalistlere ihtiyaç vardır. İradeci dünyaca ünlü solistlerden bahsedelim: Arthur Rubinstein, Aldo Chicolini (piyanistler), Pablo Casalas, Andrei Navara (çellocu), Yahudi Menuhin, Leonid Kogan, Nigel Kennedy (kemancılar).

En iyi piyanistimiz olan **Simon Trpçeski**, bu listede hak ettiği yeri alan sanatçımızdır. En iyi bestecilerin bir dizi konserini erdemli bir şekilde icra edendir. Kalitesi ile performanslarındaki ustalıkla, dünyanın en büyük ve en ünlü konser salonlarında sık sık ünlü piyanistlerin bestelerini icra ediyor.

Dinleme örnekleri:

"Kış" (tüm paragraflardan parçalar) – A. Vivaldi
"Konser numarası 1"- final (ilk parça: "diyalog" solist – orkestra) P. I. Çaykovski

Ödev:

◈ Besteleri dinledikten sonra benzerlik ve farklılıklar hakkında konuşunuz.

Melodik minör dizisi, VI.basamak f–fis ve VII.basamak -gis (tiz) yükseltilerek elde edilir. Aşağıya indiğimizde VI ve VII basamağı çözülürerek natürel yani a-moll doğal gam ile aynıdır.

a– moll (melodik tür)

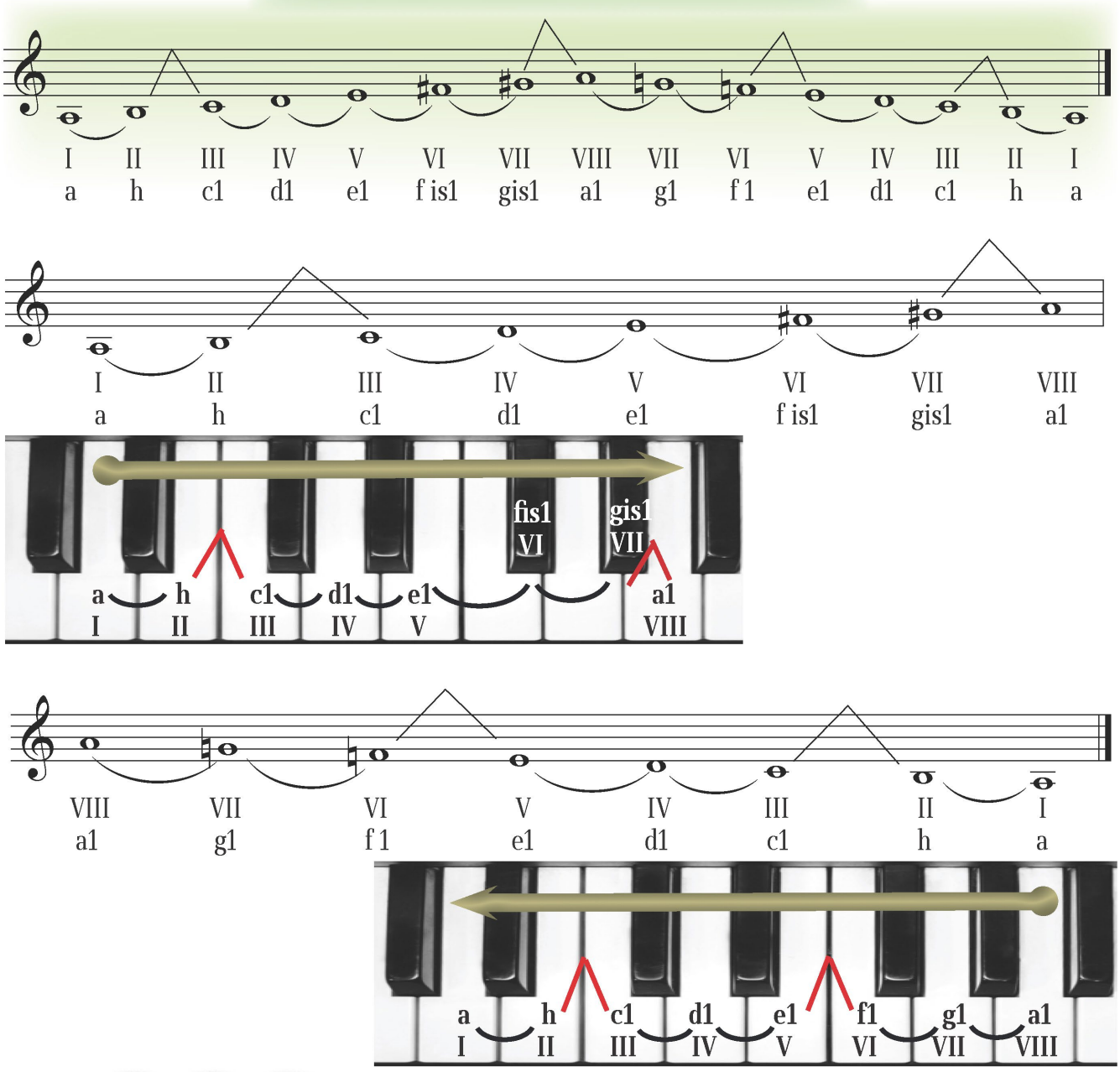

Hatırlatma:

Tüm melodik dizilerde notalar yukarıya doğru çıkar ve aşşağıya doğru inerler. Diziler yukarıya doğru çıkarken VI. ve VII. Basamak yarım derece yükselecek, fakat aşşağıya inerken yarım derece pesleşerek (natürel) olacaktır.

1. Alıştırma

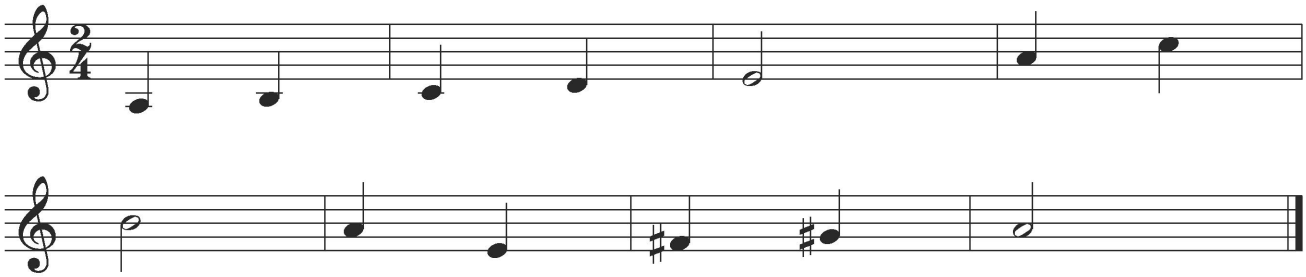

2. Alıştırma

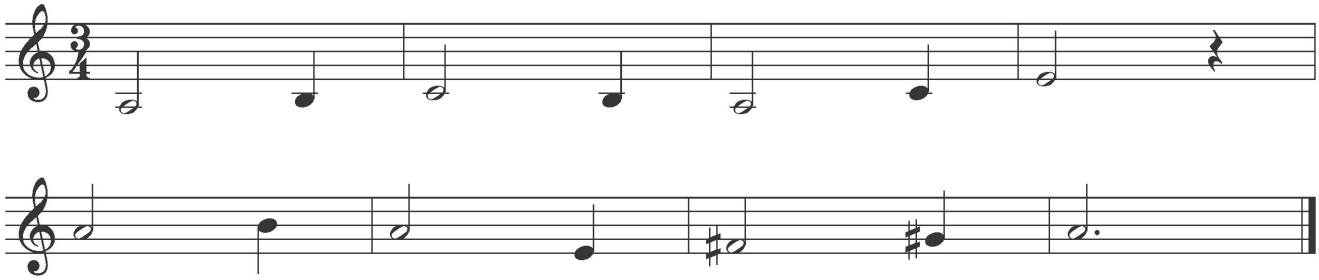

3. Alıştırma

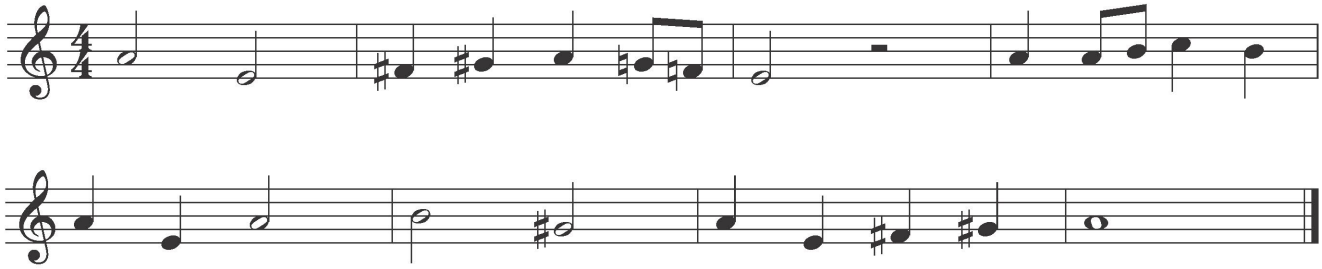

Ödev:

◈ Yukardaki alıştırmalarda hangi ölçülerde diyez, hangi ölçülerde natürel işaretleri olduğunu bulunuz ve müzik defterinize yazınız.

SOPRANO ◈ MEZZO-SOPRANO ◈ ALTO

Soprano, en hareketli, nazik ve parlak olan uzun bir kadın sesidir.

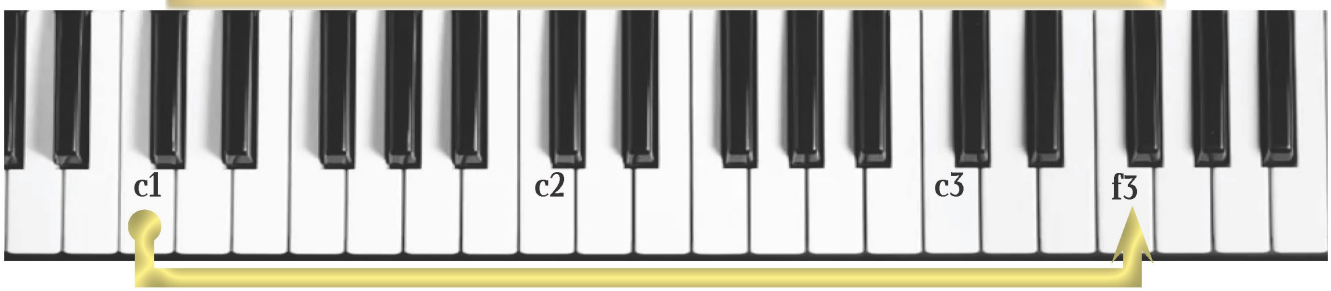

Ünlü ve yerli soprano sanatçılarımız

Blagıca Pop Tomova | Vesna Ginovksa-İlkova | Slavica Petrovska-Galik | Ana Durlovski

Yabancı spoprano sanatçıları:

Ana Netrebko | İnva Mula | Rene Fleming | Monserat Kabale | Mariya Kalas

Mezzo-soprano orta kalınlıkta bir kadın sesidir ve daha dramatik ve sesin daha kapalı rengi olandır.

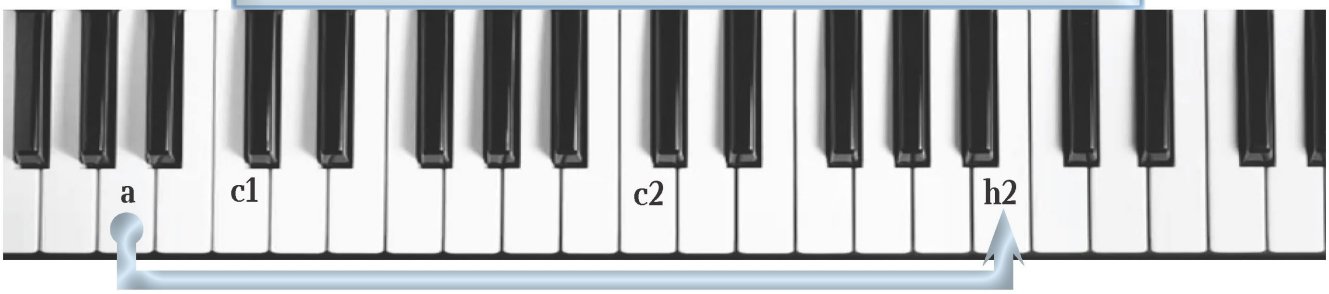

Ünlü yabancı mezzo-soprano sanatçıları:

Elina Garança Sesiliya Bartoli

Ünlü ve yerli mezzo-soprano sanatçılarımız:

İrena Kavkalevska Nikolina Janevska

Alto, en pes bayan sesidir. Kalınbirsestonuolsa da bazıkarakterlerdeharikaseslendirmeleryapabilirler.

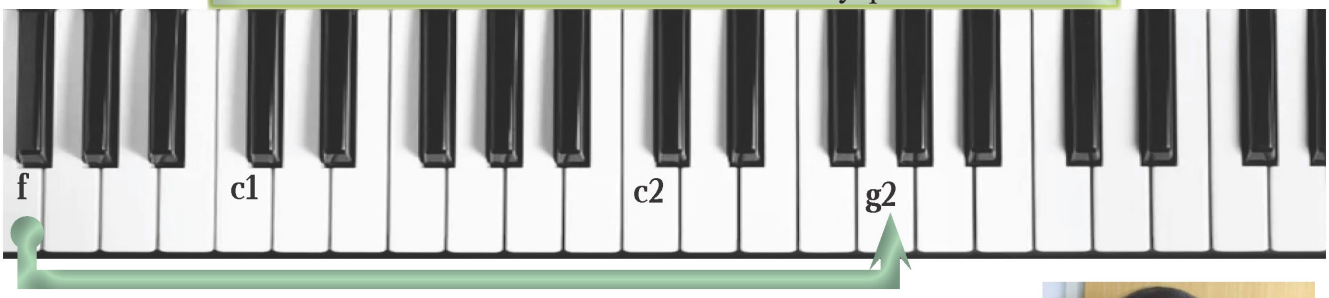

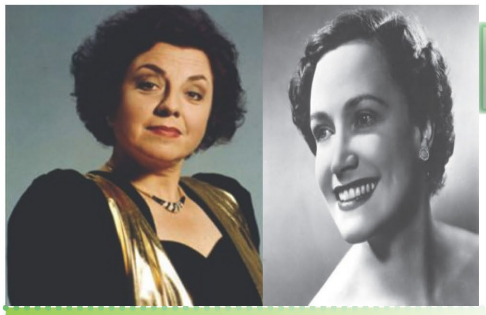

Eva Podles Ketlin Ferier

Ünlü yabancı alto sanatçıları:

Ünlü ve yerli alto sanatçılarımız:

Milka Eftimova

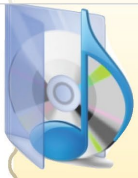

Dinleme örnekleri:

Ninni "- Todor Skalovski; seslendiren: Mariya Muratovska-Naumovska (soprano).
Diva Song ("The Fifth Element" filminden bir alıntı), seslendiren: İnva Mula (soprano).
Cherubino aria "Voi che sapete" ("Figaro'nun Düğünü") – V. A. Mozart; (mezzo-soprano, seçimin performansı).
"Nana"– Manuel de Falla; seslendiren: Milka Eftimova (alto).

СНЕШКО / KAR (NOTALARLA)

Müzik: A. Lozanovski

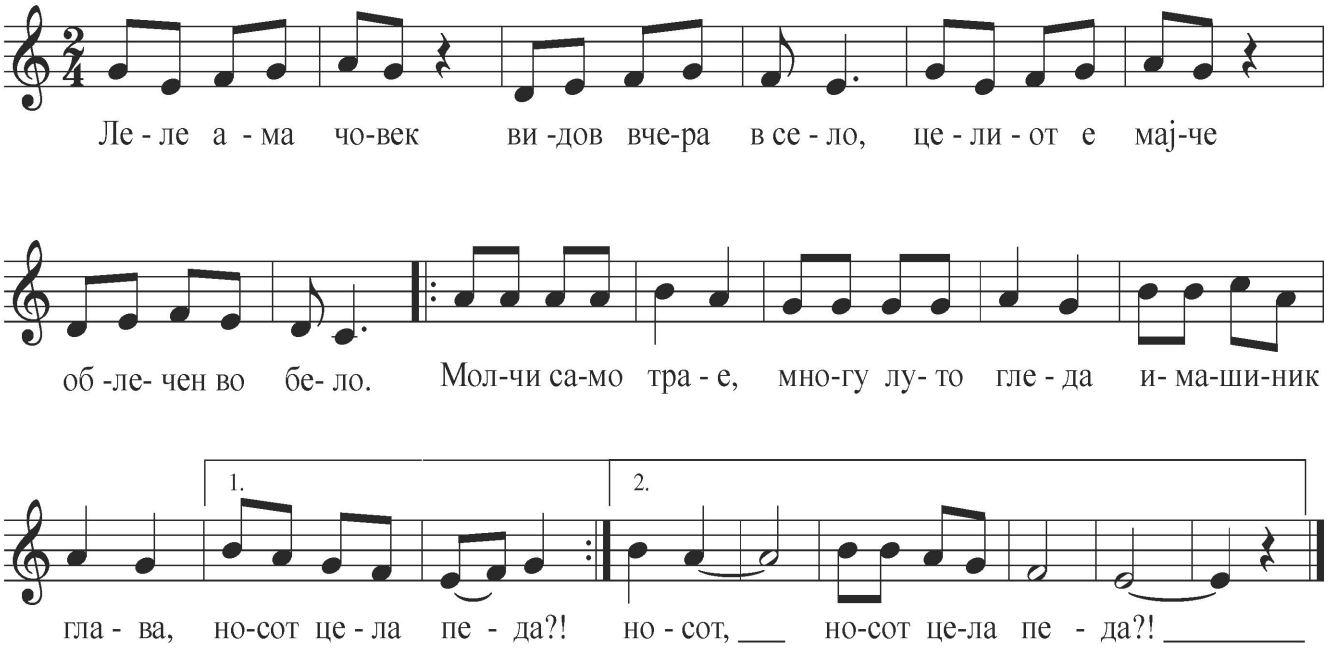

2. Само да го видиш
стравот ќе те фати,
стап во раце држи,
главата ја клати.

3. Отпрво ми беше
многу страв и тешко,
дури не се сетив
дека тој бил Снешко!

“23 Nisan“

Müzik: Cengiz İbrahim

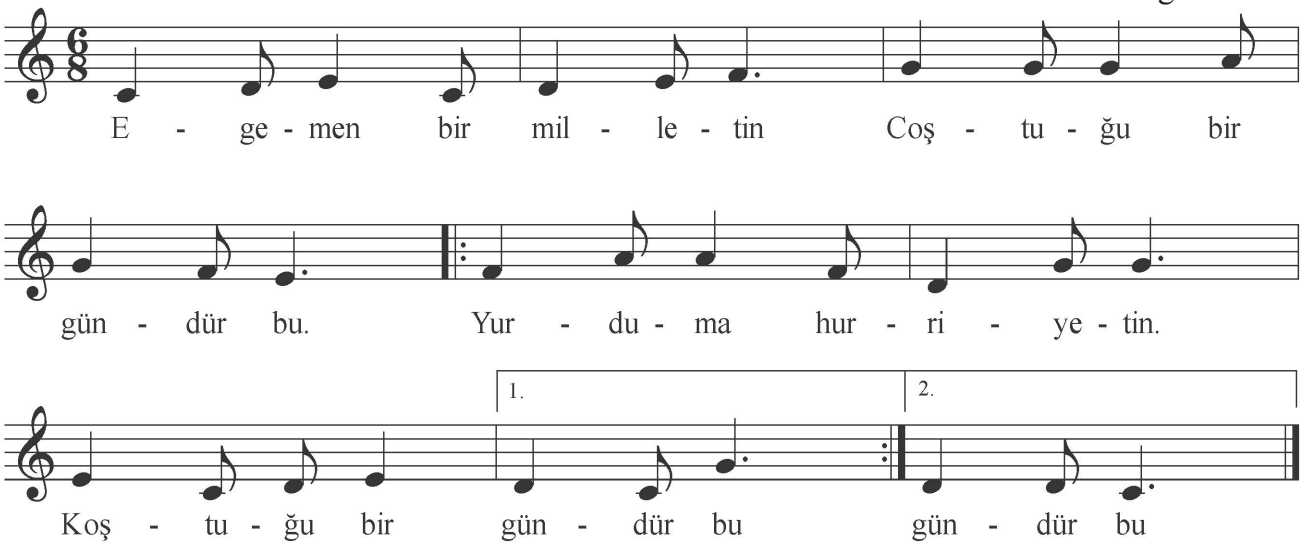

Başöçunızda Atatürk
Ülkümüz yüce Türklük
Milletimin en büyük
Sevdiği bir gündür bu.

23 Nisanı veren
Bugünleri göstren
Büyük Atam diyor ki:
Türk, çalısğ, övün, güven.

UD

Ud, Farsça-Arapça kökenli telli bir halk çalgısıdır. Ceviz, armut veya diğer ağaç türlerinden yapılır. Vücut armut şeklindedir. Ud'un boynu farklı uzunluklarda bulunabilir. Kafa yapıştırılmış ve neredeyse dik açıyla bükülmüştür. Başın her iki yanında tellerin gerildiği çiviler bulunur. Tel sayısı farklıdır ve sekiz ile on iki arasında değişir. Ud, özel keçi kemiğinden yapılmış daha uzun bir pena ile çalınır.

Oliver Nastovski

Ud'un çalınma şekli:

Ud oturarak çalınır veya ayakta çalınır ve sol el parmakları tellere kaydırıp bastırarak,sağ el ise, uzun mızrap ile teller boyunca vurulur.

CURA-SAZ

Balkanlar'da halk çalgılarının çoğunun Türkler tarafından getirildiği kabul edilir. Cura-saz veya (bağlama) bir Türk halk çalgısıdır, aynı zamanda çokça Arnavut halkı tarafından da kullanılan ve şarkiya adıyla kullanılmaktadır.

En çok nüfuz eden sese sahip ve en küçük telli çalgı, cura çalgısıdır.

Cura ve Saz enstrümanını aralarındaki büyüklüklerine göre ayırt ederiz. Cura küçük Saz ise büyük olanıdır.

Tel sayısına göre üç telli ve altı telli vardır, ancak altı telli Saz daha yaygın olarak kullanılır. Orkestrelerde Saz ana melodileri çalmak için kullanılır.

Boyutları 50 ila 70 cm arasında değişmektedir. Boyunda 7 – 16 eşik (perde) vardır. Bugün bu enstrümanda geçmişte alışık olmadığımız gibi kadınların da bu enstrümanları icra ettiklerini görebiliriz.

KANUN

Kanun, düzenli yamuk gövdeli bir Arap halk telli çalgısıdır. Türkler arasında en çok kullanılan ve kanun denilen bu çalgı, çoğunlukla akçaağaçtan yapılır. Kanun'un ladin ağacından yapılmış trapez şeklinde gövdesi ve keçi derisi ile kapatılmıştır. Keçi derisinin üzerine, teller için dört yerden desteklenmiş bir destek (eşik) yerleştirilir.

Derisinin üzerinde, gövdeyi örten bir ladin tahtası vardır, üzerine 24 ila 27 tel sıkılır, hepsi üçer üçer gruplandırılmıştır. Kanun bize Türk gezgin çalgıcı grupları tarafından getirildi ve çoğunlukla Arap kanunu kullanılmaktadır.

Kanun çalma şekli:

Telleri parmaklarla iki elden çekerek ses üretilir. Sol ve sağ elin işaret parmağına, özel olarak yapılmış metal yüzükler ve onların içine özel yapılmış penalar yerlestirilerek çalınır.

Kanun bir virtüöz çalgısıdır ve bu nedenle solist bir çalgı olarak da rastlarız, bir topluluk çalgısı olarak da Çalgı topluluklarında buluruz.

Cengiz İbrahim

Çalgıcı ismi türkçe dilinden gelen bir kelimedir ve anlamı da müzik veya müzikli eğlence anlamı taşımaktadır. Müzik geleneğimizde, çalgı, eski şehir geleneksel müziğini icra eden belirli ensrümanlara sahip belirli bir müzisyen topluluğu ile ilişkilidir.

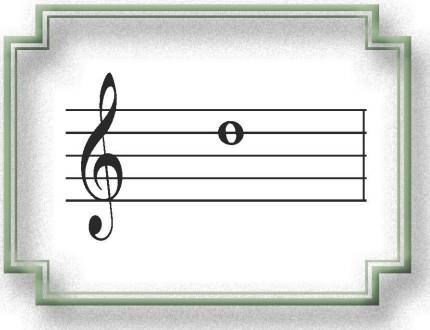

Re2 veya d2 notası beş çizgi sistemi (porte) ‘nin dördüncü çizgisinde yazılır.

Re2 (d2) yazılış şekli

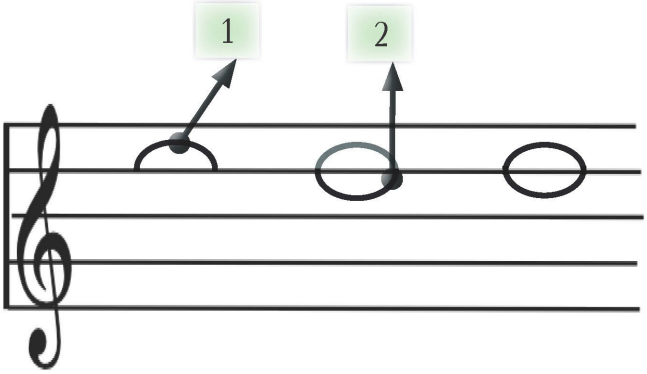

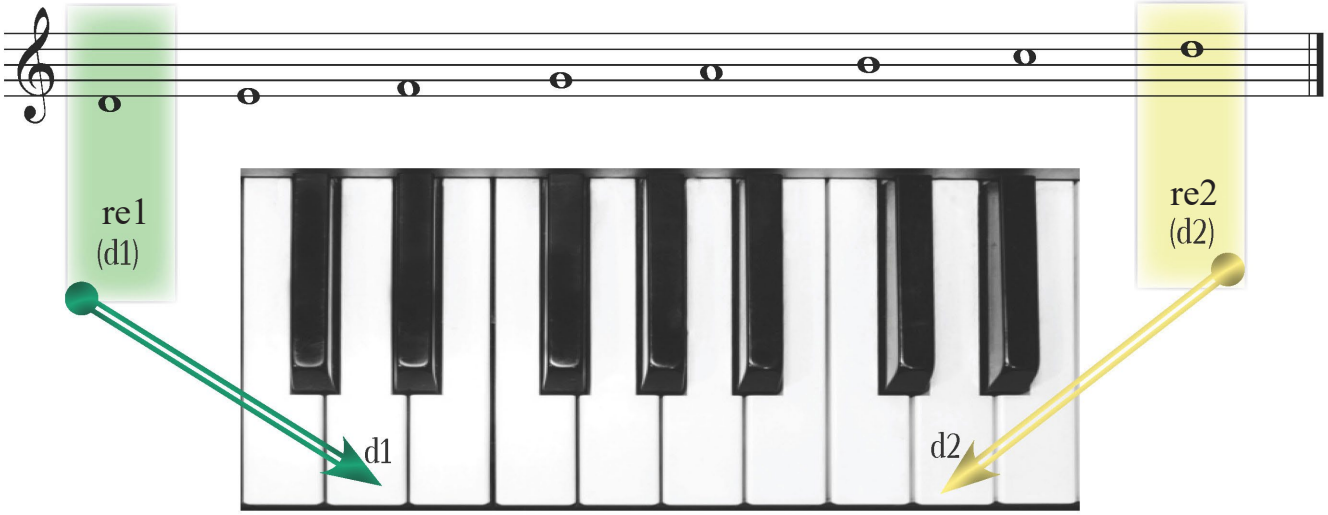

Re1 (d1) ve Re2 (d2) notaları ayni ismi taşımaktadırlar, fakat nota yerleri ve sesin yükseklikleri farklıdır.

1. Alıştırma

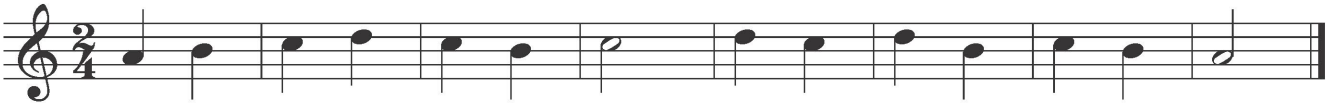

2. Alıştırma

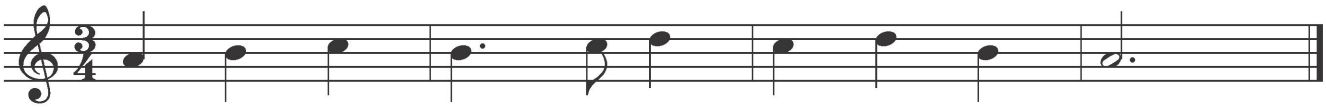

3. Alıştırma

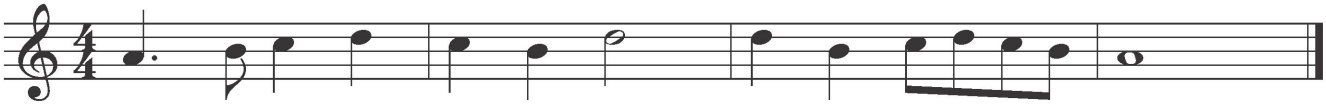

4. Alıştırma

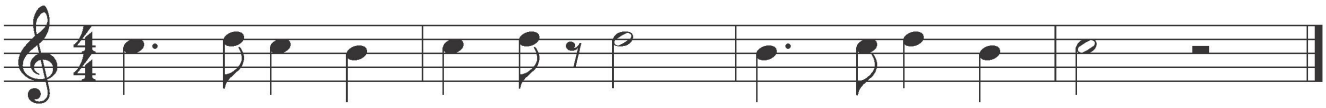

5. Alıştırma

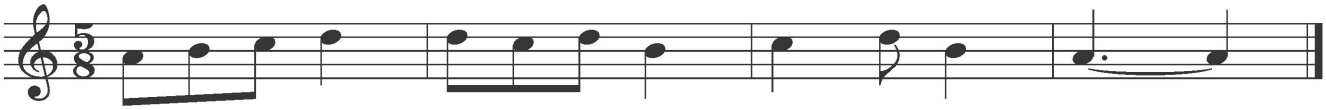

TENOR ◈ BARİTON ◈ BAS

Tenor, büyük hareketliliğe ve parlak bir ses rengine sahip uzun bir erkek sesidir.

Blagoy Nacoski

Cvetan Stoyanovski

Gorgi Cuckovski

Tanınmış yerli Tenor sanatçılar

Tanınmış yabancı Tenor sanatçılar

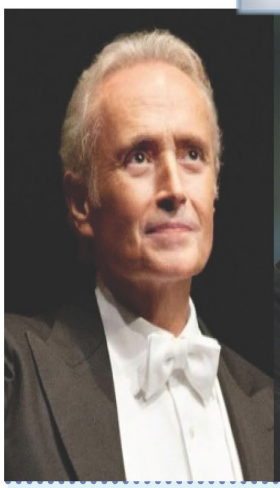

Jose Carreras

Luciano Pavarotti

Ronaldo Villazon

Saimir Pirgu

Enrico Caruso

Bariton daha dramatik ve kapalı ses rengi olan orta yaşlı bir erkek sesidir.

Tanınmş yerli bariton sanatçılar:

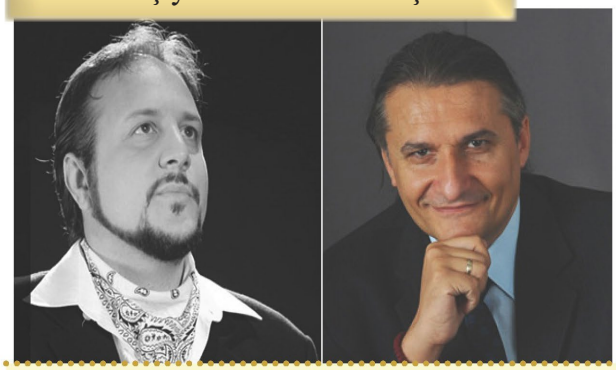

Riste Velkov Boris Trayanov

Tanınmış yabancı bariton sanatçılar:

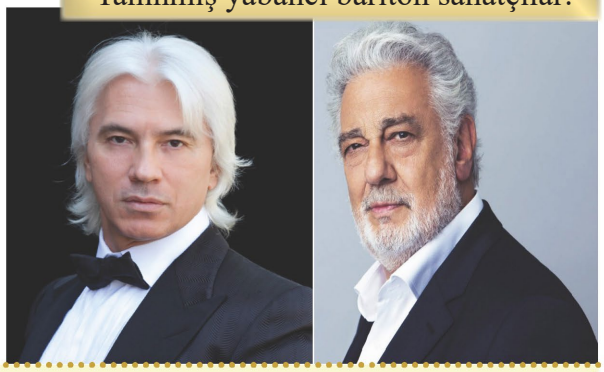

Dimitrij Hvorostovski Placido Domingo

Bas sesi çok koyu bir ses rengine sahip olan alçak bir erkek sesidir ve çok hareketli ses değildir.

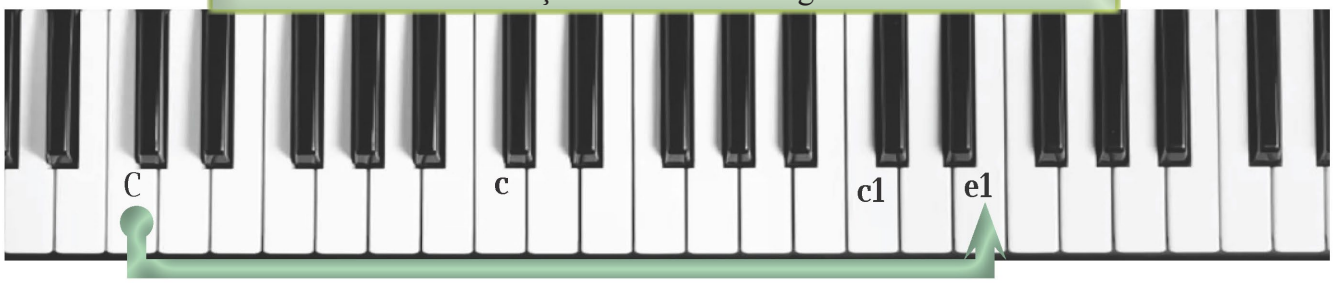

Tanınmış yerli bas sanatçılar:

İgor Durlovski Gjorgji Bojikov Vladimir Sazdovski

Tanınmış yabancı bas sanatçılar:

Erwin Schrot Fyodor Şalyapin

Dinleme örnekleri:

"O, sole mio"– Luciano Pavarotti (tenor) tarafından seslendirilen – Eduardo di Capua

"Arlezianka" operasından" Sol la solita storia del pastore" – F. Şili;
seslendiren: Samir Pirgu (tenor)

"Carmen" operasından Toreador'dan Aria – J. Bizet; seslendiren: Lauren Nauri (bariton)

Monolog –"Çar Samuel"operasından– K. Makedonya; seslendiren: Gjorgji Bozhikov (bas)

Mi2 (e2) NOTASI

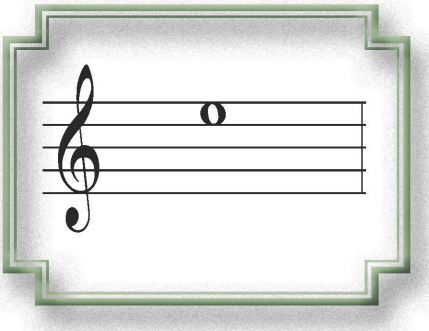

Mi2 (e2) notsı porte'nin dördüncü boşluğunda yazılır.

Mi2 (e2) notasının yazılış şekli:

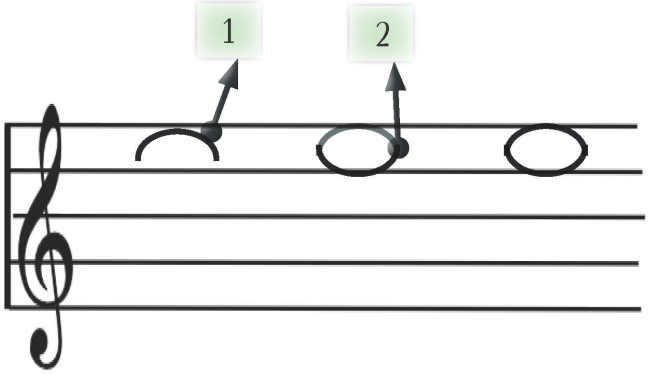

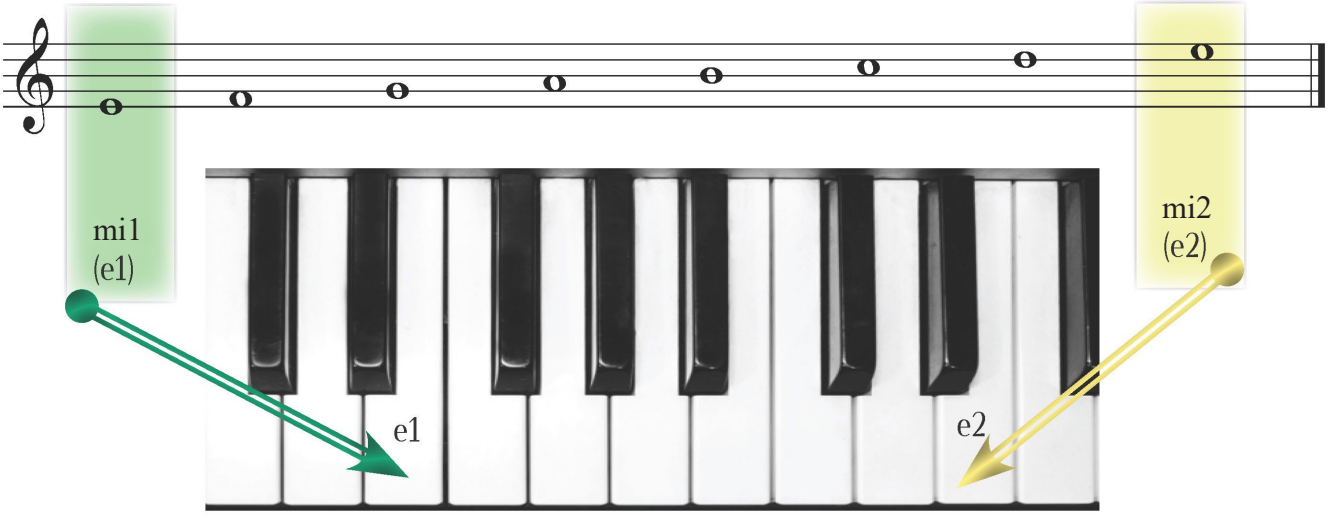

Mi1 (e1) ve Mi2 (e2) notaları ayni ismi taşımaktadırlar, fakat nota yerleri ve sesin yükseklikleri farklıdır.

1. alıştırma

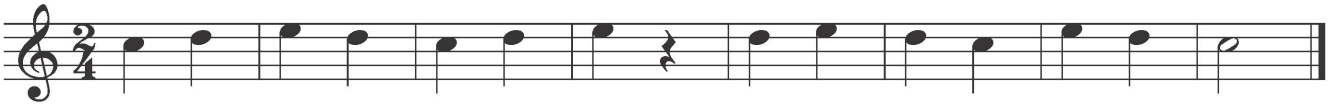

2. alıştırma

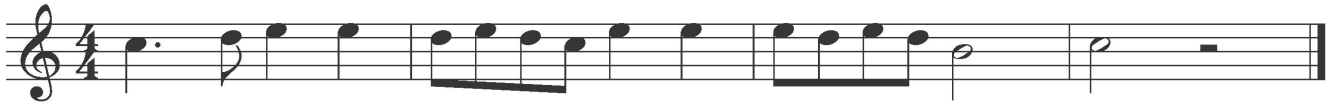

3. alıştırma

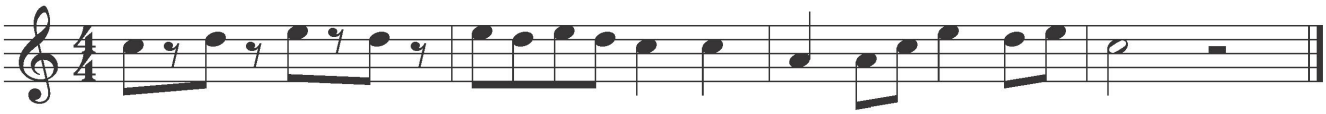

4. alıştırma

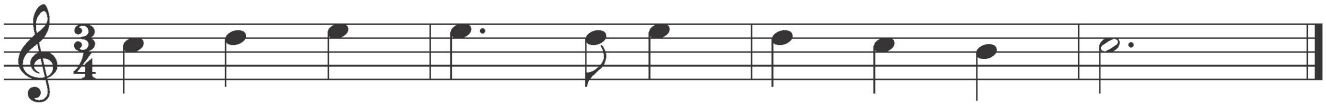

5. alıştırma

KETELİ / ÇİFTELİA

Çiftelia veya Keteli bir Arnavut halk çalgısıdır. Makedon halk çalgısı tambur ile karşılaştırılabilir. İsmini tel sayısından yanı arnavutça çift veya iki anlamına gelen sayıdan almıştır.

Ahşaptan yapılmıştır. Alt tel daha düşük yüksekliktedir ve genellikle bir eşlik veya takip görevi görür, daha yüksek olan üst tel ise melodiyi icra etmeye yarar.

Çiftelia oturma ve çapraz bacaklı pozisyonunda icra edilir. Lirik ve epik halk türküleriçin kullanılan bir çalgıdır. Çiftelia bir erkek enstrümandır, çünkü neredeyse her zaman erkekler tarafından çalınır.

LAHUTA

Lahuta telli bir halk çalgısıdır. Enstrümanın gövdesi armut bir biçimde yapılır ve üzerine sıkı hayvan derisi çekilmiştir.Lahuta'nın bir ipten ibaret teli ve bir yayı vardır. Enstrüman ile oturma pozisyonunda çalınır. Dik konumda vücuda doğru hafifçe eğilir. Sağ el ile yay çekilerek sürülür ,sol el parmaklarıyla de telere bastırılır.

Bu enstrümanı her zaman, içeriğine göre türküler epik şarkılar, efsanevi ve tarihi ve kahramanca şarkılar eşliğinde çalınır. Bu enstrümana Balkan ülkelerinde rastlanmaktadır ve özellikleri Arnavut halkı tarafından kullanılmaktadır. Onlar enstrümanın üst kısmını keçi başı veya şahin başı eklenmesiyle süslüyorlar.

Balkabağı
Lahuta yapımı

„Babagjyshi“ / “Dede“

Müzik:Adem İmeri

Mes na-tës së dhje-to-rit kur vi-tet bëjn në dysh mes

ga - zit e hu-mo-rit tho - ket një ba-ba gjysh. E hedh-në erë sha-llin __ për

dredh mus-ta-qe fort u ron ba - ba - in, ma - min me ma-a nis -e loz. Me

mjë-kër sim-pa - ti ke që to-kën e prek leht sa lo-dra fan-tas-ti - ke

nxjerr-orës dy-mbë-dhjet__ që do se kur nis ja - va e parë e Vi - ti Ri lar-

go-het me - të ka - tra - ku fshi-het nuk e di lar - go-het me-të ka - tra- ku

CODA riterdando fine

fshi-het nuk e di lar - go-het me-të kat- ra- ku fshi-het nuk e di.

Hatırlayalım- ARALIKLAR (intervaller)

Aralık, iki nota (ton) arasındaki mesafedir.
Aralığın boyutu ve adı,bir dizideki notaların sayısına göreadlandırılır.
Aralıklar bu isimlerle adlandırılır,örneğin: prima, sekunda, terza, kuarta, kuinta,
seksta, septima ve oktav.
Aralıklar iki şekilde yazılabilir: melodik ve armonik.

Aralık, oluşturulduğu ton (basamak) sayısına göre adlandırılır
ve aralıkların ilk ve son basamağı yazılır.

prima

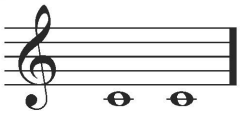

sekunda

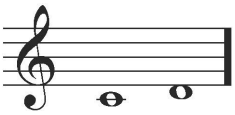

terza

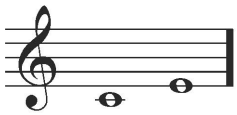

kuarta

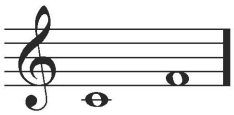

kuinta

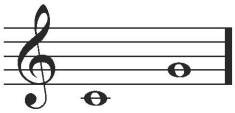

seksta

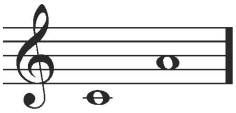

septima

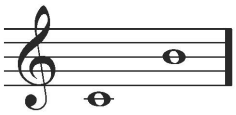

oktav

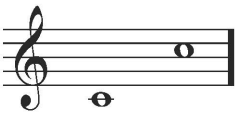

Aralıkların yazılış şekli

melodik

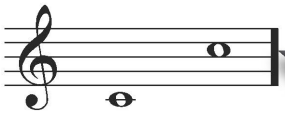

armonik

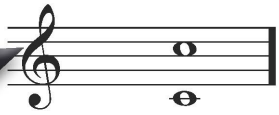

Aralıkların melodik yazılımı, notaların ard arda yazılma şeklidir.

Aralıkların armonik yazılımı, notaların ayni izada üst üste yazılma şeklidir.

KUİNTA

Kuinta aralığı beş **basamaklı** bir mesafedir.
Kelime İtalyanca kökenli olup beşinci anlamına gelmektedir.

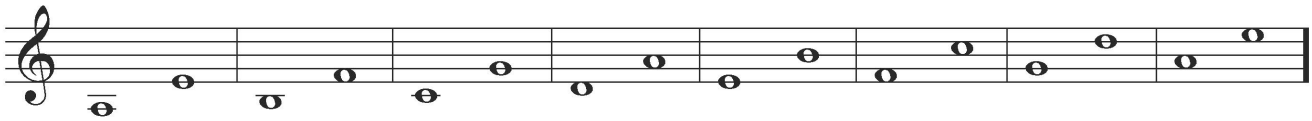

1.alıştırma

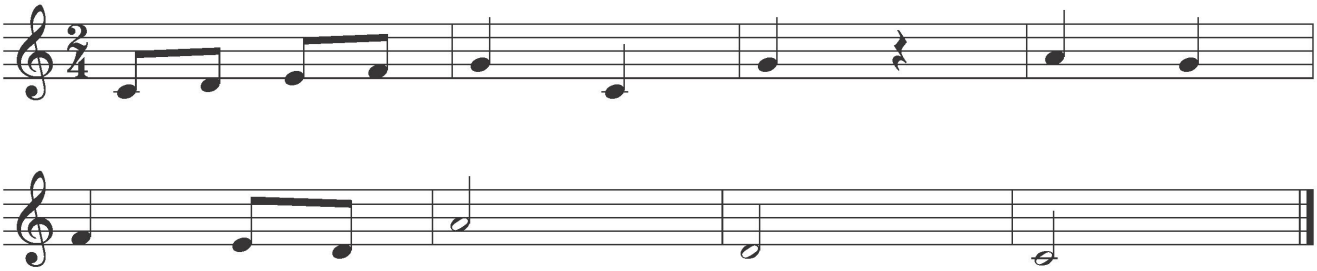

2. alıştırma

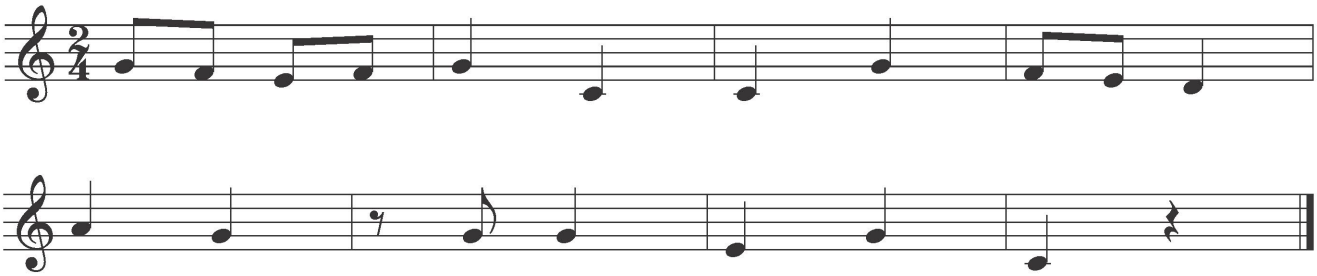

Ödevler:

- Alıştırmaları okuyunuz
- 1. ve 2. alıştırmalarda, hangi ölçülerde kuinta aralıkları olduğunu bulunuz ve müzik defterinizde yazınız.

KOROLARIN AYRILMASI

Koro, teksesli ya da çoksesli bir müzik yapıtını seslendirmek üzere bir araya gelen insan topluluğudur. Korolar enstrüman veya enstrüman eşliği olmadan da söylenebilen topluluklardır.

İcra ettikleri repertuara ve amaca göre korolar şu şekilde oluşur: okul, opera, kilise, profesyonel, radyo-televizyon, akademik vb.

KOROLARIN AYRILIŞI

"Acapella" sadece insan sesiyle ve enstrüman kullanılmadan icra edilen müzik türüdür.

KADIN KOROSU

Kadın korosu yetişkin kadın seslerinden oluşur: *sopranolar, mezzo-sopranolar ve alt seslerden.*

Kadın korosu iki parçalı, üç parçalı, dört parçalı ve çok parçalı koro besteleri icra edebilir.

Çoğu kez bir kadın korosu için yazılan bestelerin, çocuk koroları ve tam tersi olmak üzere, tarafından söylediklerini görebiliriz, çünkü çok benzer ses özelliklerine sahipler.

"Köy süiti"- Stoyan Stoykov

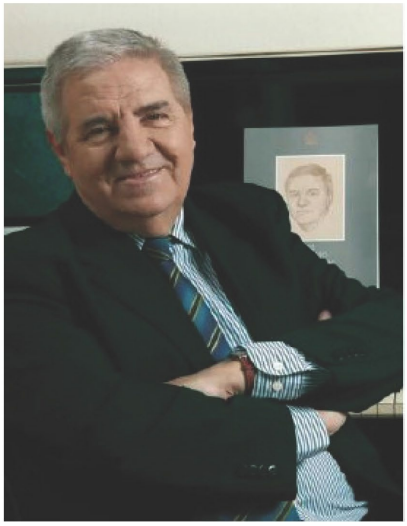

Müzik eğitimine Üsküp'te ki müzik Lisesi'nde başladı ve orada piyano bölümünden mezun oldu. Aynı zamanda prof akademik Vlastimir Nikolovski ile kompozisyon derslerine katılıyor. Liseyi tamamladığında, Belgrad'ta ki müzik Akademisi'nde kompozisyon bölümüne kayıt oldu ve oradan mezun oldu. Stojan Stojkov'un çalışmaları kapsamlı ve çeşitlidir, daha küçük formlardan daha büyük, orkestral, vokal enstrümantal ve sahne eserlerine, aynı zamanda hemen hepsinde folklor ilişkileri neredeyse kaçınılmazdır.

Ancak, büyük atılımını 1968'de yaptığı çalışma ile yaptı. Bir yandan dikkat çeken bir kadın korosu için "Köy Süiti" folklor onun sürekli meşguliyeti olacak ve diğer yandan - onun eserleri özgün ve özgün özellikler taşıyacaktır.

"Köy Süiti" Makedon müzik literatüründe tek örnek olarak kaldı ve kalıcı olarak yuvalandı.Aynı zamanda ülkemizde ve dünyada çok sayıda koro topluluğunun repertuarında bir yer almaktadır.

ДЕНЕС НАСАДИВ ДРВО (NOTALARLA)
BUGÜN AĞAÇ EKTİM

Müzik: D.Mirkovski

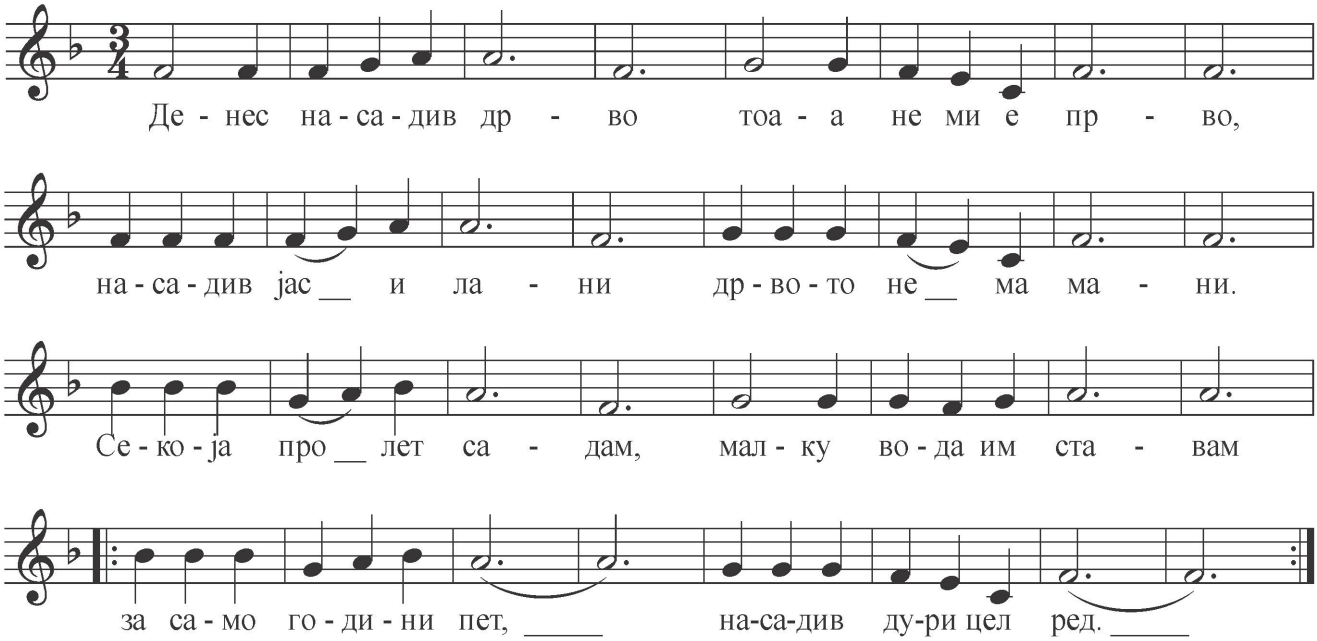

Ако садите вие
нема што да се крие.
Воздухот ќе биде чист,
од секој различен лист.

"Gomari i xha Fezës" / "Feyzi Amca'nın eşeği"

Müzik: Adem İmeri

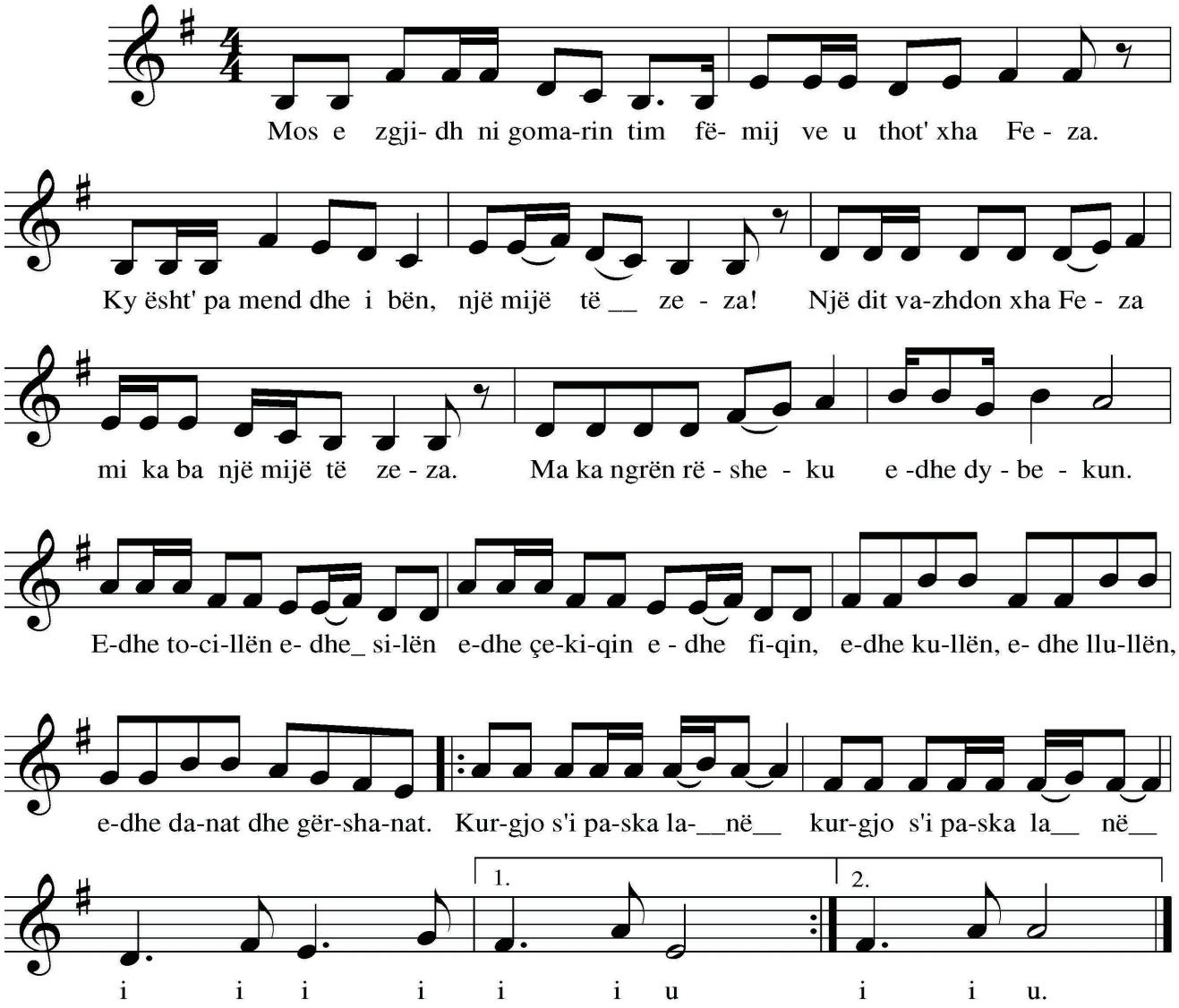

Fëmijët e kuptuan këtë mahi....
dhe ue qesh i thanë:
Gomarin ne s'ta ngucim
se të kem fqi
dhe në mahi i thanë:
Rueju se po të len pa shtëpi!

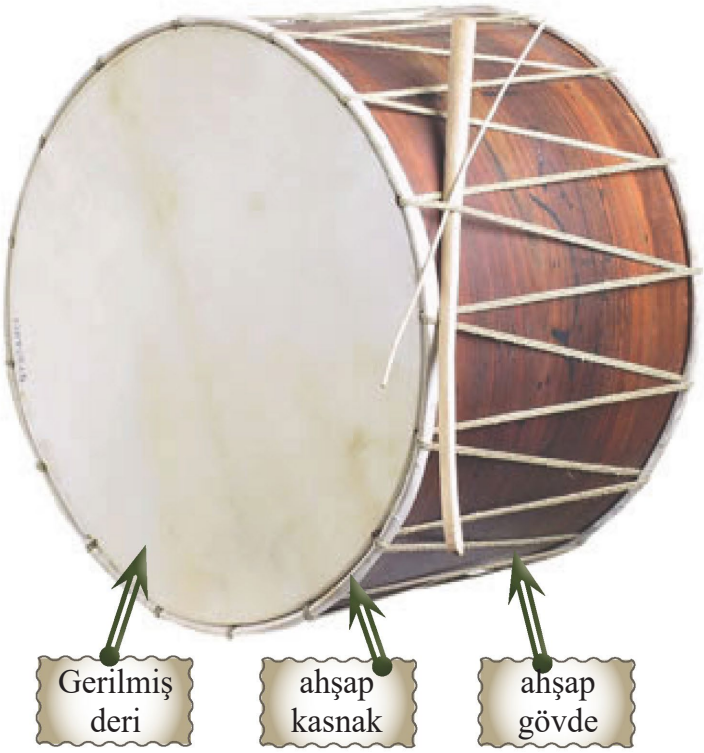

Davul bir halk vurmalı çalgısıdır ve kendine has işçiliği olan bizim topraklarımızda özel bir yeri vardır.

Davul boş ahşaptan yapılmıştır, silindir şeklindeki gövdeye keçi veya koyun derisi gerilerek yapılan ve elle veya sopayla çalınan bir müzik aletidir. Deriler tahta halkalarla sıkılır. En basit çalgılardan biri olan davul, iki parçadan oluşur. Bu parçalar, silindir şeklinde şekillendirilmiş, ahşap veya topraktan yapılan kasnak ve bu kasnağın iki yüzeyine de gerilerek yerleştirilen deridir.

Davul genellikle iki parça halinde yapılır.

boyutlar: 500 ila 550 mm çapında büyük davul ve çapı 300 ila 350 olan küçük bir davul (davulcuk).

Bu tarz yapım bizim bölgemizde özel yapılan ve kullanılan davul modelidir.

Davulun çalınış şekli:

Davul vurmalı çalgıdır ve sadece ritim tutmak için kullanılır. Biri daha kalın olan ve kukuda veya tokmak (ceviz ağacından lüle şeklinde yapılmış), diğeri ince sopa (kızılcık veya söğüt ağacından yapılmış) adı verilen iki ahşap vurmalı çalgı yardımıyla vurulur.

Sağ el ile tokmakla sağ çapraz deriye, sol el ile ince sopayla sol çapraz deriye vurulur.

Davulun ses rengi derinin nekadar gerilmiş olduğuna bağlıdır. Büyük davullarda daha pes ve derindir, küçük davulda ise daha tiz ve açık ses rengine sahiptir.

Davul genellikle halk oyunlaırnda kullanılan bir müzik enstrümanıdır, ritim tutmak için kullanılır. Önceden olduğu gibi davula eşklik eden çift (iki) adet kullanılan zurna enstrümanlarıdır. Günümüzde başka enstrüman eşliğinde de rastlamaktayız. Davul hezraman eşlik enstrümanıdır, ritmik olduğu için, solo bir enstrüman olarak çok nadiren kullanılmktadır.

Goce Uzunski

DAHA ÇOK ÖĞRENELİM:

Birçok araştırmaya göre Davulun Neolitik Çağ'dan geldiği sonucuna varılmıştır. Bazı belgelere göre en eski medeniyetler tarafından bilindiği kabul edilirken.Orta çağda davul Mezopotamya'da yaygındı,eski Mısırlıların çizimlerinde de bulunur aynı zamanda Hint heykellerinde enstrümanın önemli rolünü doğrulamaktadır.Çağımızdan yüzlerce yıl öncebu enstrümanın önemli rolü vardır.

Geçmişte davul sadece müziğin ritmini desteklemek için bir enstrüman olarak kullanılmıyordu,aynı zamanda ortak olan sabit bir ritimleerkek işi ve yürüyüşe eşlik eden bir enstrüman olarak da kullanılmaktaydı. Bazı dinlerde de kullanılmıştır msela Örnek ritüeller gibi: kötü ruhları kovmak, tanrıların ruhlarıyla ve atalarıyla iletişim kurmak gibi. Davul genellikle iyi ve kötü işler için bir sinyal cihazı olarak da kullanılmıştır:haberler, hava durumu, bir mücadelenin başlangıcı, savaştan dönüş ve daha fazlası.

Ödev:

◈ Davul ile başka enstrüman eşliğinde müzik dinledikten sonra, enstrümaların aralarında'ki ki beznerlik ve farklılıkları bulunuz ve konuşunuz.

ERKEK KOROSU

Erkek korosu yetişkin erkek şarkıcılardan (seslerden) oluşur- tenorler, baritonlar ve bas seslerinden.
Erkek koro iki, üç ve dört sesli besteler icra edebilirler. Bu koro güçlü ve koyu bir koro sesi rengine sahiptir.

"Avcılar Korosu"- operasından
"Sihirli Nişancı" - K. M. von Weber

Karl Maria von Weber (1786 - 1826) Almanbesteci, orkestre şefi ve piyanist'tir. Bu opera Alman dilinde yazılmış ilk üç perdelik Alman "ulusal" operasıdır.

Opera, ormancı Kuno'nun kızı Agatha'ya aşık olan Max hakkındadır.Kendisi Kuno'yu bir ormancı mirasçıcı olarak yaparak Agatha ile evlenmek istiyor. Ancak bunun tek şartı var oda Max'ın atış yarışmasını kazanmasıdır. İlk denemede başarısız olur. Caspar ruhunu kötülereruh Zamiel'e satar ve Max'i sihirli kurşunları kullanmaya ikna eder.Max da bunu kabul eder.

KARMA KORO

Karma koro bayan ve erkek koro'dan oluşur. Zengin renk ve harika bir ses gücü ile en büyük vokal topluluğudur.
Müzikal içerikler üzerine araştırma yapmak için büyük bir potansiyele sahiptir.
Karma koro, erkek ve kadın korolardan daha fazla ifade olanaklarına sahiptir.

"Makedon dansı-halayı" - T. Skalovski

Todor Skalovski (1909-2004), Belgrad'daki müzik okulundan mezun oldu. Daha sonra ve Slzburg'da ki Mozarteum konservatuarında Lovro Mataçik'tenşeflik deneyimi kazandı. Bir besteci olarak Skalovski özellikle koro müziğinde başarılar elde etti. Entrümental, vokal ve vokal-enstrümental müzğinde büyük bestelere imza attı. Todor Skalovski büyük ödüllere laik görüldü,fakat ''Makedon dansı-halayı'' ülkemizde altı, ve Sovyetler birliği'nde de bir baskısı olan bir bestedir.

"Adiemus" - K. Jenkins

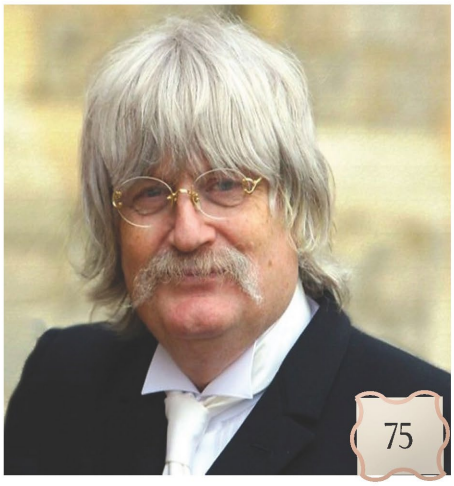

Karl Jenkins (1944), İngiliz müzisyen ve bestecidir. Müzik eğitimini müzik doçenti ve profesörü olduğu kraliyet müzik akademisinde tamamladı.

Jenkins yeni çağ hakkında bir şarkı olan "Adiemus" u yazdı. Şarkını sözleri belirli bir dille yazılmamış, yazar tarafından icat edilen hece ve kelimelerden oluşmaktadır ve müzikle uyumludur. Jenkins, Delta Airlines (hava yolu şirketi) için yazması istendiğinde bu eser üzerinde çalıştı. Bu çalışma çok sayıda performans nedeniyle bugün çok popüler.

„Мојата татковина“ / „Benim Memleketim”

Müzik: Hana ve Dinko Çizmiç

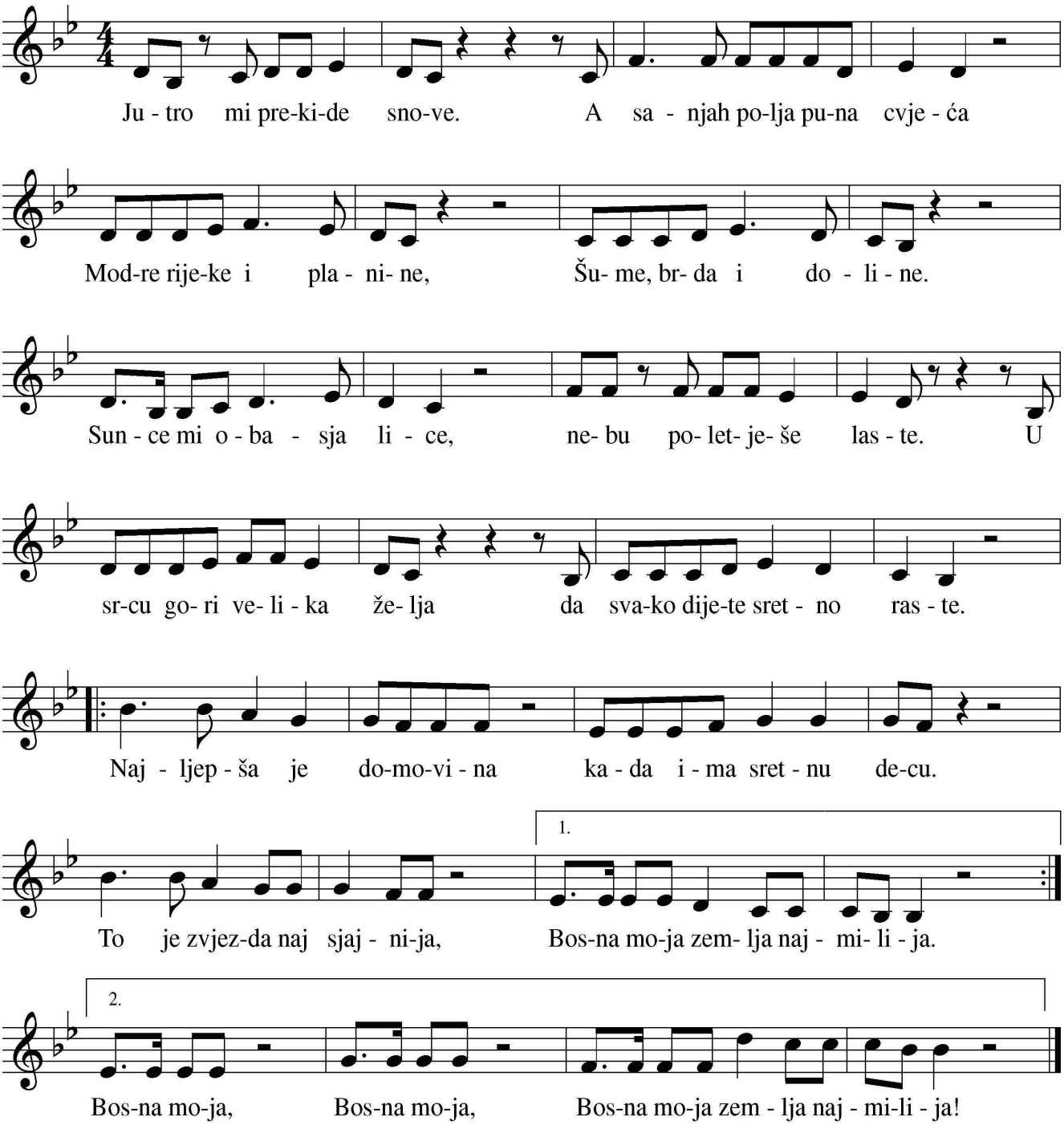

„Играм со сонцето“ / „Güneşle oynuyorum”

Müzik: Remzi Nuşi

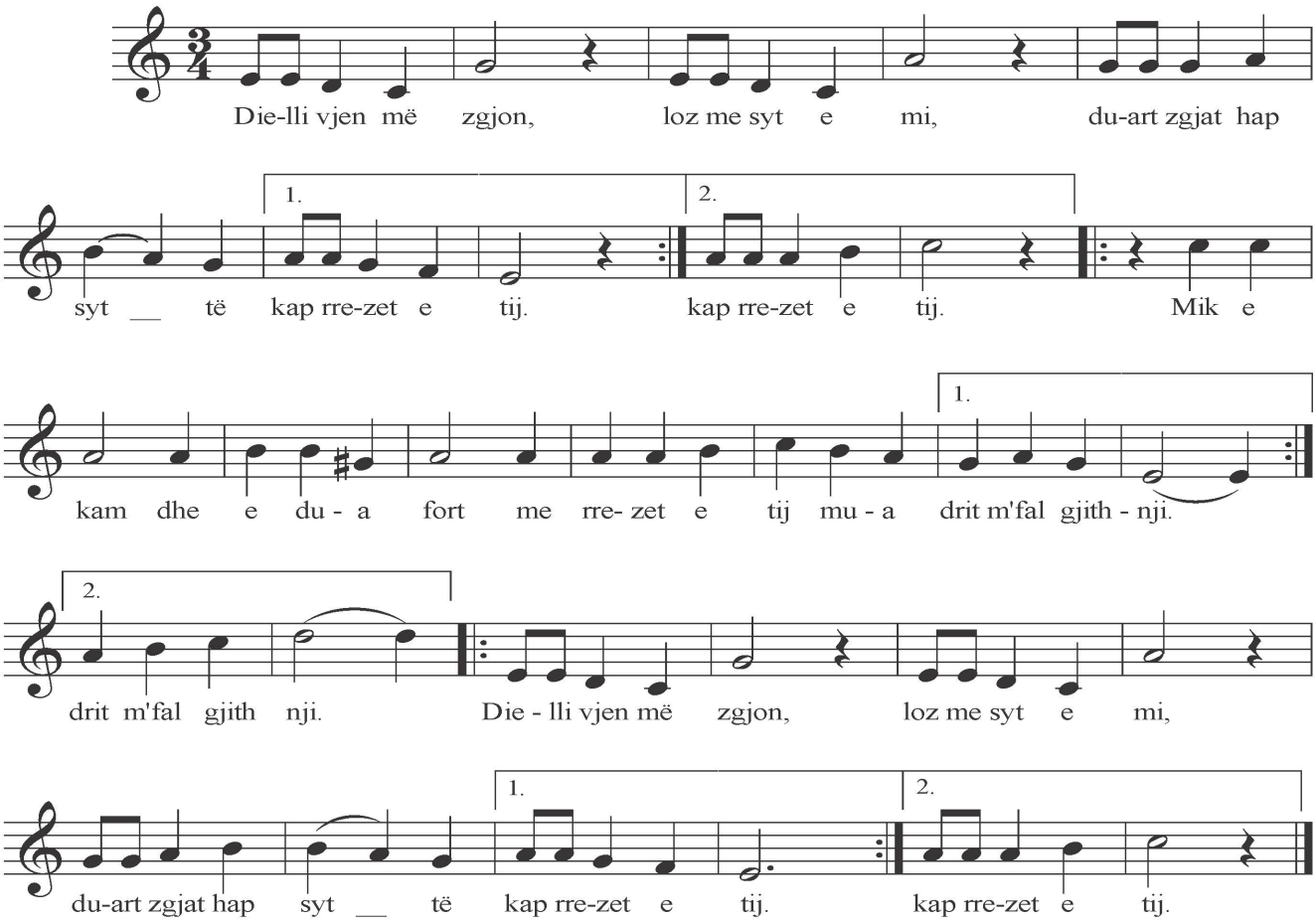

I
Dielli vjen më zgjon
loz me syt e mi
duart zgjat hap sytë
t’kap rrezet e tij.

II
Kur rrezja më zgjon
ajo m’buzëqesh
syçkat m’ledhaton
unë e përshëndes.

III
Mik e kam dhe e dua fort
me rrezet e tij
mua drit m’fal gjithnji.

SEKSTA

Altılı aralığı **seksta** altı basamakli bir mesafedir.
Kelime İtalyanca kökenli olup altıncı anlamına gelmektedir.

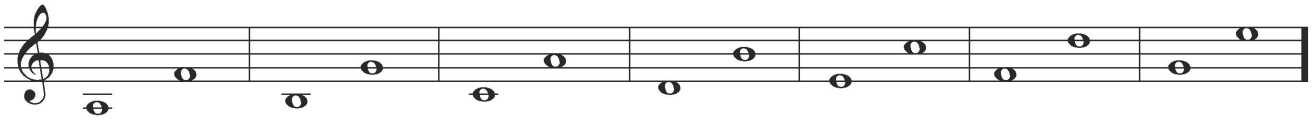

1. Alıştırma

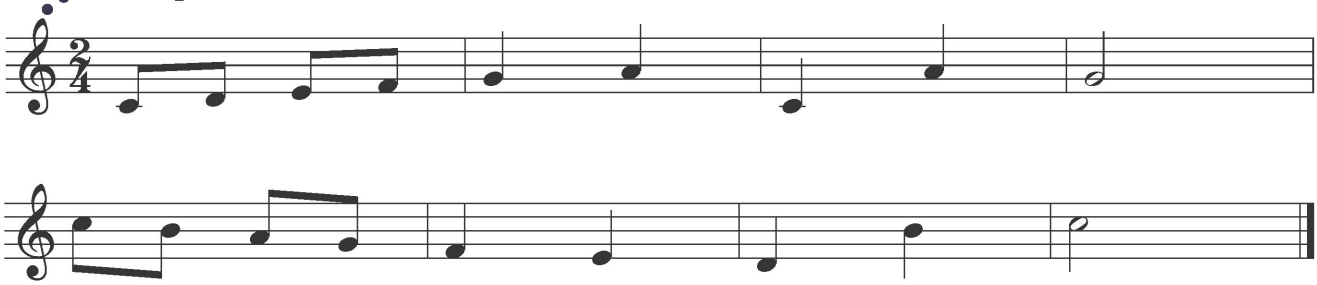

2. Alıştırma

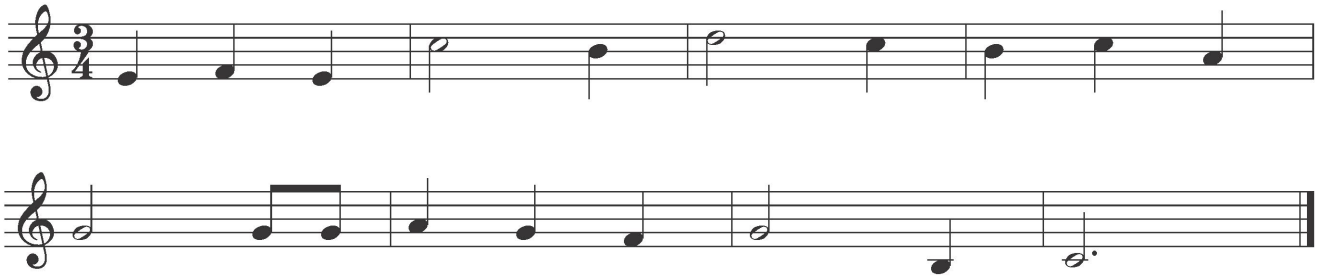

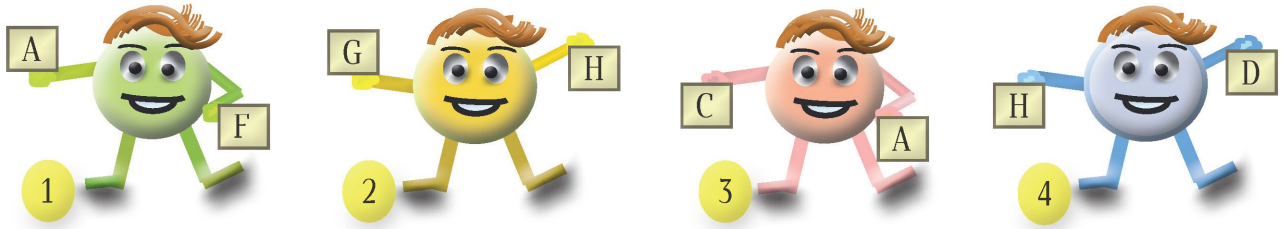

Ödevler:

- Şarkıları söyleyiniz.
- İnsancıkların elinde tuttğu her tablodan alfabetik isimlere göre müzik defterinizde altılı (seskta) aralıklar oluştrunuz veölçü çizgisi içine herbir insancığın numarasına göre aralıkları belirleyiniz.

SEPTİMA

Yedili aralığı **septima** yedi basamaklı bir mesafedir.
Kelime İtalyanca kökenli olup yedinci anlamına gelmektedir.

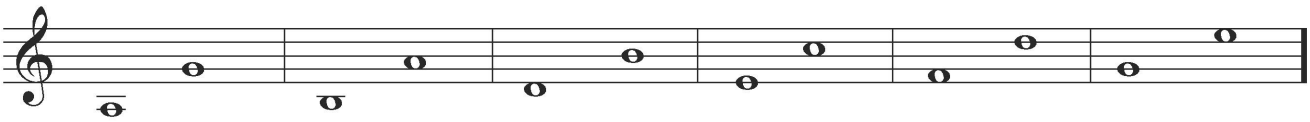

1. Alıştırma

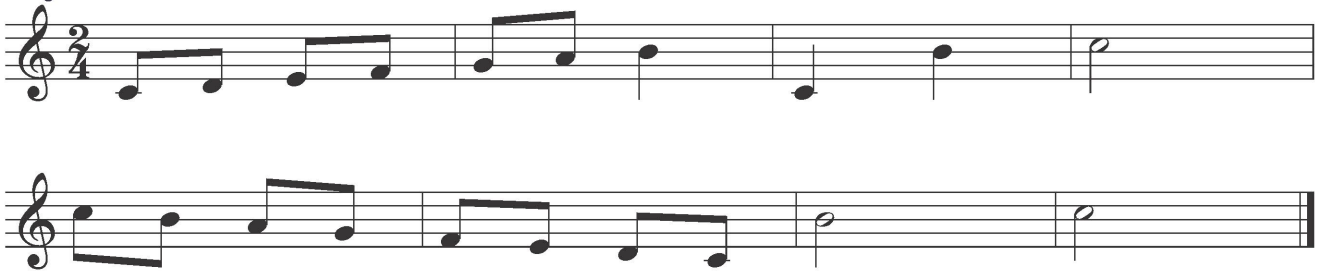

2. Alıştırma

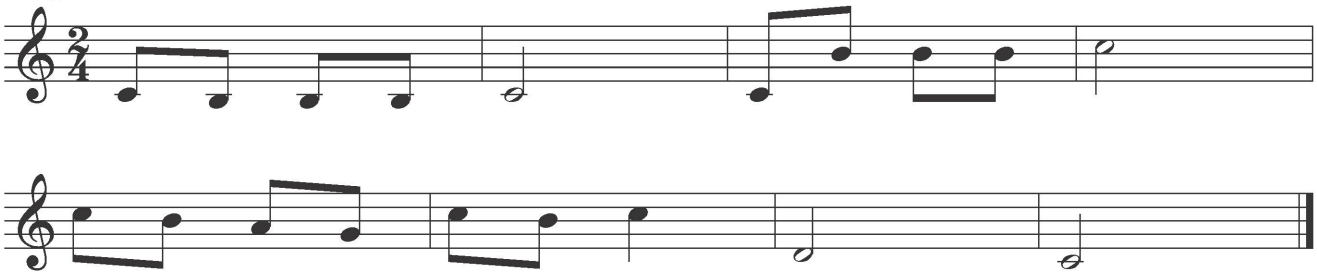

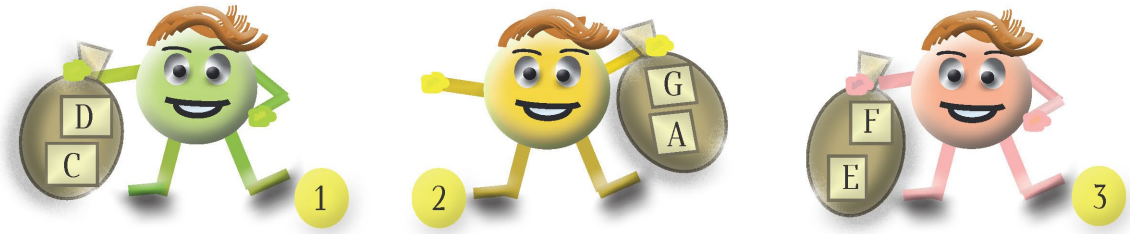

Ödevler:

- Şarkıları söyleyiniz.
- İnsancıkların elinde tuttğu her torbacıktan alfabetik isimlere göre müzik defterinizde yedili (septima) aralıklar oluştrunuz ve ölçü çizgisi içine torbacık numarasına göre aralıkları belirleyiniz.

ARALIKLAR - İNTERVALLER (MÜZİKLİ ÖDEVLER)

Ödevler:

◈ Müzik defterinizde bulmacayı çöznüz. Sol taraftaki rakamlar boşluklarayazacağnız aralıkların isimlerini gösterir.

◈ Bulmacada hangi aralığın eksik olduğunu bulunuz.

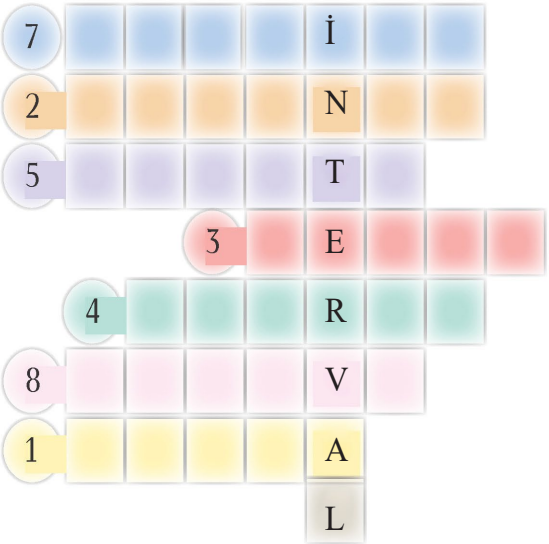

Ödev:

◈ İnsancıkların ellerinde'ki alfabetik isimlere göre insancıkların müzik defterinize interval-aralıklar oluşturunuz. Her kişinin yanında'ki sayılara göre numaralandırınız. Alfabetik isimlere göre bazı insancıktan iki aralık yani interval oluşturuma fısratı da var.

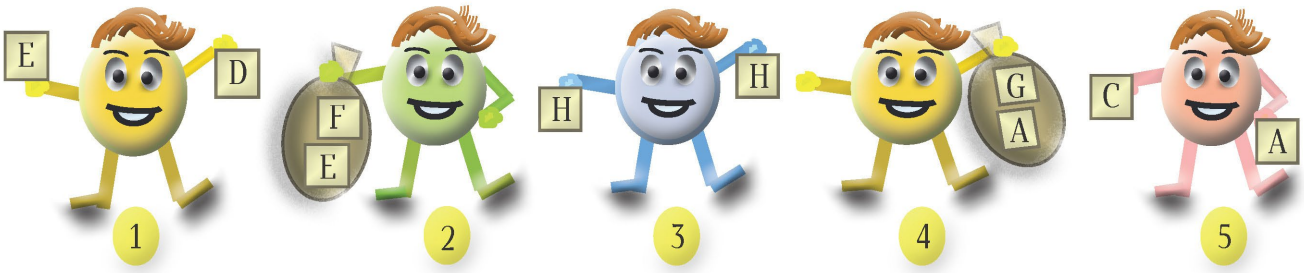

Ödev:

◈ Müzik defterinizde sıra numarasına bakarak, aralık-interval'leri yazınız.

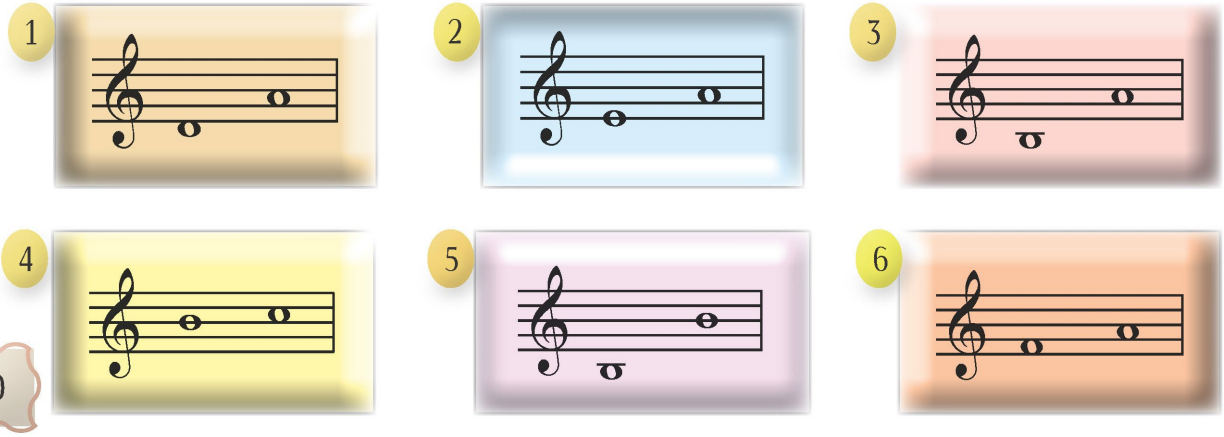

"Aralıklar / intervaller"

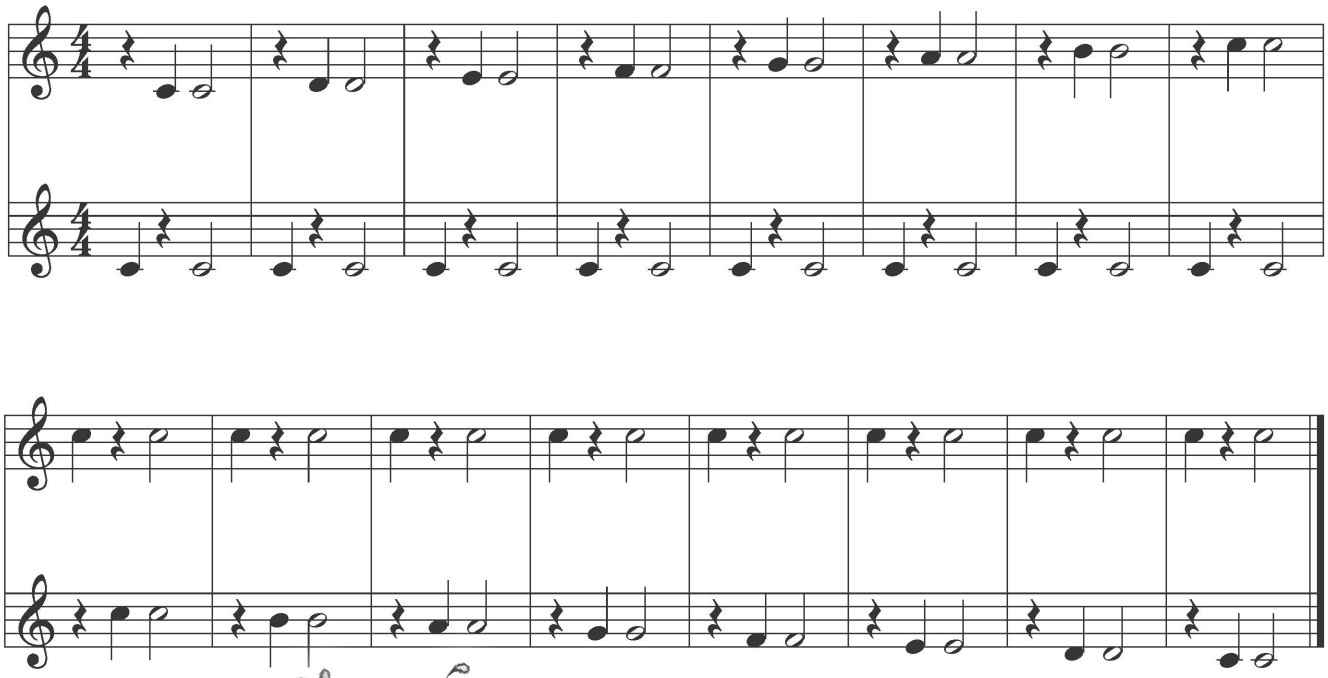

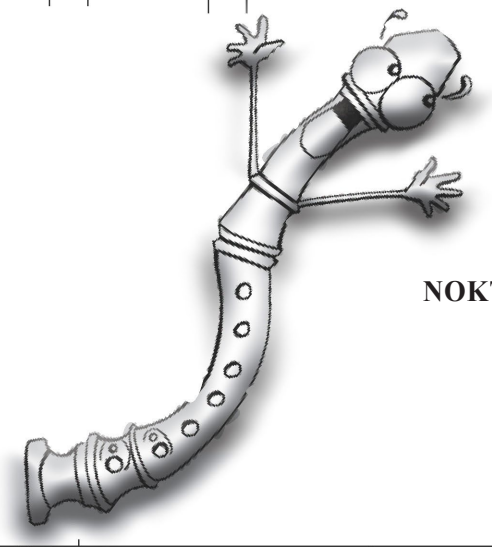

NOKTALI DÖRTLÜK NOTAYLA ALIŞTRIMALAR

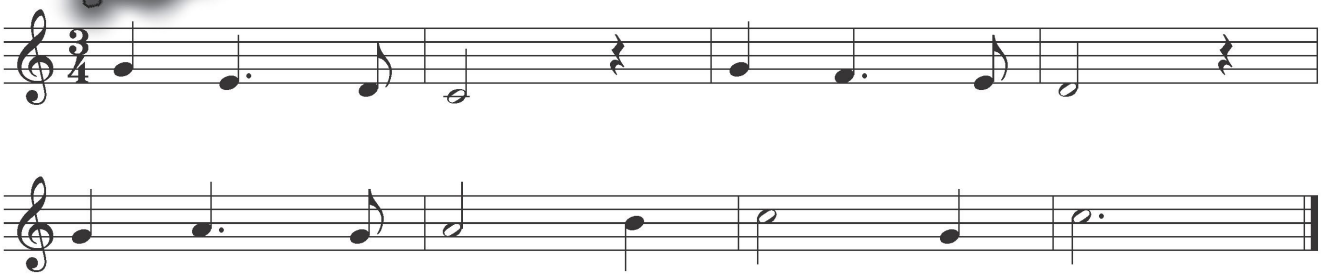

DARBUKA

Darbuka, kil veya pişmiş topraktan yapılmış vazo şeklinde vurmalı halk çalgısıdısıdır. Günümüzde, bakır, alüminyum'dan yapılmış ve üzeri plastik kaplı deriyle örtülüdür. Mısır'da bu enstrüman'ın adı darabukah, Arapçada da darabukah, türkçe ise darbuka veya dümbelek ismi kullanılır.

Bölgemizde genellikle bir tarafı geniş, diğer tarafı dar bir boru görünümündeki çalgıda, hayvan derisi (kuzu) ve son zamanlarda ise çoğunlukla sentetik deri kullanılmaktadır.

Darbuka iki bölümden oluşur: üst kısım timpan şeklinde, deri bir kasnağa gerilir ve vidalar yardımıyla gerdirilerek ton sağlanır. Alt kısım ise dairesel açıklıklı ve sonunda uzatılmış boş bir tüp şeklindedir.

Darbukanın yükseklik ölçüsü ortalama 200-450 mm arasındadır. Bu çalgının gövdesi üzerine, çeşitli yöre ve kültürel yapıya uygun süslemeler de yapılmış ve günümüzde de devam etmektedir.

Goce Uzunski

Darbukanın çalınış şekli:

Sağ ve sol el parmaklarıyla dö-nüşümlü olarak gerilmiş deride çalınarak ton elde edilir.

Darbuka genelde sol kolun altında tutulur, omuzdan bir iple bağlanır ve omuz üzerinden geçirilir, ancak enstrümanı tutmanın başka yolları da vardır.

Günümüzde tarabuka, halk orkestralarının çeşitli bestelerinde ritmik bir çalgı olarak sıklıkla kullanılmaktadır.

Bugünün araştırmasına göre, bölgemizde diğer birçok enstrümanı olduğu gibi darbukayı da gezici Türk toplulukları tarafından getirildiği bilinmektedir.

DAİRE (TEF)

Daire veya tef, tabaklanmış keçi derisi ile bir kenarı kapalı, üzerine yuvarlak teneke levhaların konulduğu ahşap ağızlı vurmalı bir halk çalgısıdır.

Daire iki bölümden oluşur: ahşap, dairesel bir kasnak ve deri bir zardan. Dairesel halkasının bükülmesi iki şekilde yapılır: termal ve mekanik olarak. Çerçevenin dairesel bir şekilde kapanması da iki şekilde yapılır: Çerçevenin uçları eğik düzlemler şeklinde zıt yönlerde işaret edilir ve ardından yapıştırılır.

Romanların ve profesyonel olmayan yapımcıların kullandığı ilkel yöntem, uçların üst üste bindirilmesinden ibarettir.

Çemberin bir tarafını kapatan zar tabaklanmış keçi derisindendir. Teneke yuvarlak çinilerin yerleştirildiği halkanın ortasında oyuklar oyulmuştur.

Halk geleneğinde daire bir kadın enstrümanı olarak kabul edilir.

Daire'nin (tef) çalınış şekli:

Sağ ve sol el parmaklarıyla dönüşümlü olarak gerilmiş deride çalınır. Kol bileğini oynatarak ilk ses, ritmin temelini sağlar ve dairenin ortasına vurularak sağlanır, ikinci ses daha çok süsleme ve doğaçlama için kullanılır.

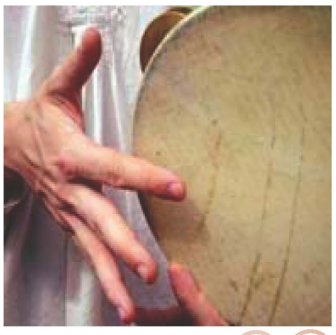

„O ti det”- qytetare shkodrane / ”Sen deniz”

Arnavut eski şehir türküsü

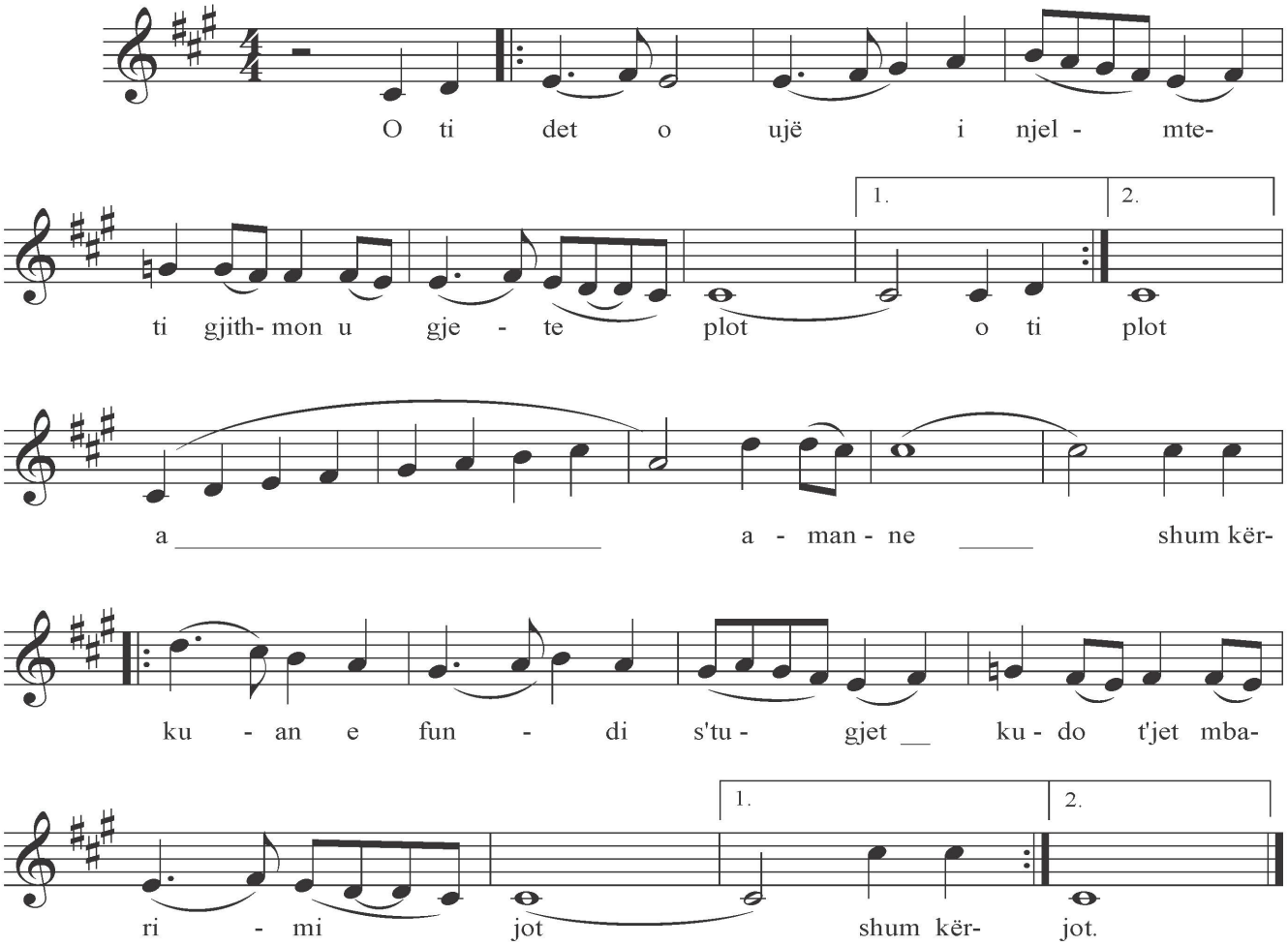

Sa vaporre, sa xhemije
mbi tz shkojnë e bajnë zullum.
Aman-e
Ti ke hyqëm me i përbi-e,
por je i jan duron shum.

Kapiten o djal i ri-e
merr dylbin e ban sejra.
Aman-e
Don me m’lujtun ment e kres,
kur e shoh tallasin tand.

Det i bardh-e, det i zi-e
ka shumë gjana që kushtojnë.
Aman-e
Gjenden peshqit brenda n’te,
s’ka kandar që i peshon.

„Прекрасна игра“ - “Güzel oyun”

V. A. Mozart

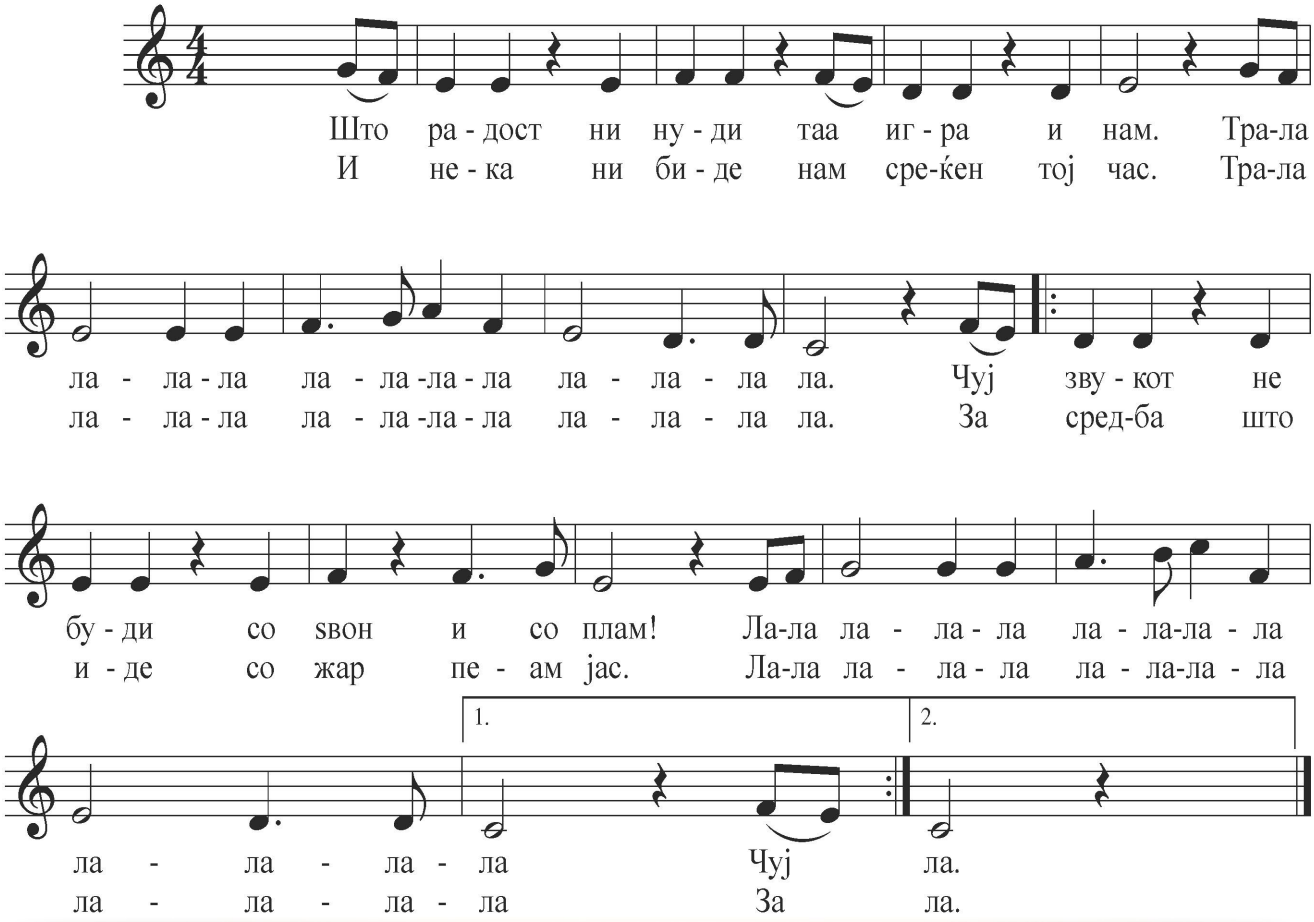

İÇİNDEKİLER

Fikralar ... 3
“Другарство” / Arkadaşlik (işiderek) ... 4
“Во природата” / Doğada J. S. Bach ... 5
Dörtlük noktali nota ... 6
Детска желба / Çocuk hayali (işiderek) ... 7
Halk müziği enstrümanlari (çalgilari)’nin ayrilmasi ... 8
Татковино / Anavatanim (işiderek) ... 9
Tempo ... 10
Tulum-gayda ... 12
Zurna ... 14
Dinamikler ... 16
Çoban şarkısı (Fransız halk şarkısı) ... 17
Bileşik ölçüler - 5/8 aksak ölçü ... 18
Geçmişten geleneksel çocuk enstrümanlari ... 20
Müzik birimleri: motif, ifade, müsik cümlesi ve dönem ... 22
Ninni şarki Johannes Brahms ... 23
Türkçe ve romca şarki (notalarla) ... 24
Ulahça ve srpça şarki (notalarla) ... 25
Hatırlayalım: C-dur ve a moll gamı ... 26
Kaval ... 28
Tizleştiren (diyez) ... 30
doğal ses (natürel) ... 31
Свирам весело/neşeli çaliyoruz (notalarla) ... 32
Arnavutça şarkı (notalarla) ... 33
Oyuk / Şupelka ... 34
Düdük ve çift sesli islik ... 35
İki parçali form ... 36
Ulahça şarkı (işiderek) ... 38
Romca şarkı (işiderek) ... 39
Tambur ... 40
Kemençe ... 41
Üç parçalı form ... 42
La minör gamı (a moll dizisi) - armonik tür ... 44
Şarkilar (notalarla) ... 46
Све је пошло наопачке / Herşey tersine gitmiş (işiderek) ... 47
Konser ... 48
La minör gamı (a moll dizisi) - Melodik tür ... 50
Kadın vokaller ... 52
Снешко - Kar (notalarla) ... 54
Türkçe şarki (işiderek) ... 55
Ud ... 56
Kanun ... 57
Re2 (d2) notası ... 58
Erkek vokaller ... 60
Mi2 (e2) notası ... 62
Keteli / çiftelia ... 64
Arnavutça şarkı (işiderek) ... 65
Hatırlayalım: Aralıklar/intervaller ... 66
Beşli aralığı (kuinta) ... 67
Koroloraın ayrılması ... 68
Kadın korosu ... 69
Денес насадив дрво (notalarla) Bugün ağaç ektim ... 70
Arnavutça şarkı (işiderek) ... 71
Davul ... 72
Erkek korosu ... 74
Karma koro ... 75
Boşnaça şarki (işiderek) ... 76
Arnavutça şarki (notalarla) ... 77
Altılı aralığı (seskta) ... 78
Yedili aralığı (septima) ... 79
Araliklar-intervaller (müzikli ödevler) ... 80
Çocuk müzik enstrümanlarinda çalmak ... 81
Darbuka ... 82
Daire (tef) ... 83
Arnavutça şarki (notalarla) ... 84
Çocuk enstrümanlarinda çalip söylüyoruz ... 85